

INDARBERRITZEN

PONENTZIA
NAZIO BATZORDEAK ONARTUA

ELA
EUSKAL SINDIKATUA

14. KONGRESUA

2017 06 15-16

www.ela.eus/kongresua

INDARBERRITZEN

PONENTZIA
NAZIO BATZORDEAK ONARTUA

ELA
EUSKAL SINDIKATUA

14. KONGRESUA

2017 06 15-16

www.ela.eus/kongresua

0. AURKEZPENA	7
1. BESTE EREDU EKONOMIKO ETA SOZIAL BATEN ALDE	8
DEGRADAZIO EKOLOGIKO ETA SOZIALEKO EGOERA GLOBALA	8
KAPITALISMOA ERALDATZEN ARI DA ETA MOBILIZAZIO BATZUK FRUITUAK EMATEN HASI DIRA	9
AREAGOTU EGIN DA EUROPAR BATASUNAREN DERIBA ANTIDEMOKRATIKO ETA NEOLIBERALA	10
PREMIAZKOA DA INDARREAN DEN EREDU EKONOMIKO ETA SOZIALA ERROTIK ALDATZEA	12
ESTATUKO ETA EUSKAL HERRIKO POLITIKA PUBLIKOEN EREDU NEOLIBERALARI JARRAITZEN DIOTE	15
ALDAKETAREN AURKARIEI AURRE EGITEKO PEDAGOGIA BERRIA	17
ABERASTASUNAREN BANAKETA GERO ETA BIDE GABE AGOIA ETA ENPLEGUAREN BILAKAERA ULERTZEKO GAKOAK	20
2. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA SENDOTZEA, HEGEMONIA NEOLIBERAL BETE-BETEAN	24
ERREFORMEN ESANAHIA ETA ONDORIOAK	24
ORDEZKARITZARIK EZ DUEN PATRONALAK BLOKEATU EGITEN DU NEGOZIAZIOA, BESTELAKO ENPRESA-EREDU BAT BULTZATZEN DU ETA LOBBY ANTISOZIAL GISA JARDUTEN DU	25
EUSKO JAURLARITZA, OREKA TXIKIENETIK URRUN	26
NAFARROAKO GOBERNUA ELKARRIZKETA SOZIALARI EUSTEN TEMATURIK DAGO	28
ZER EGIN DUGU KONGRESU ARTEKO EPEAN?	29
PREKARIETATEAREN AURKAKO BORROKA ARDATZ BIHURTUKO DUGU	30
GENERO-IKUSPEGIA AINTZAT HARTZEA	31
SEKTOREKO ETA ENPRESAKO LAN-PLANGINTZAK FINKATZEA ETA ANTOLAMENDUA ETA TRESNAK INDARTZEA	31
ENPRESA-HITZARMENAK BERRITZEA, ENPRESA GEHIAGO BILTZEA ETA SEKTOREKO NEGOZIAZIOA AKTIBATZEA	32
GUTXIENGOAN LORTUTAKO AKORDIOEI ETA ESTATALIZAZIOARI AURRE EGITEA	33
JASO BEHARREKO ALDARRIKAPENAK	33
ENPLEGUA SORTZEKO KONPROMISO ERAGINKORRAK JASOKO DITUZTEN AKORDIOAK BULTZATZEA	34
2. PERTSONAK AHALDUNTZEA ETA ERAKUNDEA SENDOTZEA	35
SINDIKATU INDARTSU BAT LANGILE-KLASEA SENDOTZEKO	35
MARTXAN DIREN ANTOLAMENDU MAILAKO EGOKITZAPENETAN SAKONDU BEHAR DUGU	36
KONGRESU-ARTEKO EPE BAKAR BATEAN NEKEZ JORRA DAITEZKE HAINBESTE ERRONKA	39
PREMIAZKOENA: LANTOKIAK ETA SEKTOREAK SINDIKALIZATZEA	40
PARTE-HARTZE HANDIAGO LORTU BEHAR DUGU, BATEZ ERE EMAKUME LANGILEEN ARTEAN	41
LAN-MUNDUAREN HETEROGENEOTASUN GERO ETA HANDIAGOARI ERANTZUTEA	41
GENEROAREN IKUSPEGITIK ERAKUNDEARI BURUZ GOGOETA EGITEA	42

PREMAZKOA DA GURE OINARRI MILITANTEA HANDITZEKO LANAZ ARDURATZEA	43
LAN PLANIFIKATUAN HOBETU DEZAKEGU GEHIEN	44
AFILIAZIOA ETA ORDEZKARITZA HANDITZEA	45

4, ALDEBAKARREKO BIDEA ETA SOZIALKI ALTERNATIBOA BURUJABETZA NAZIONALERAKO 47

DEMOKRAZIAK ATZERA EGIN DU ORO HAR, BAITA GURE HERRIALDEAN ERE	47
JAZARPEN POLITIKO ONARTEZINA JASATEN ARI GARA EAEn	48
ARO BERRI BAT NAFARROAN	50
EGIAZKO PULTSU POLITIKOA FALTA DA AUTOGOBERNUA, BEREZ, ETENDA DAGOEN HONETAN	50
ADOSTASUNAREN ALDEKO OLATU IDEOLOGIKOAREN AURREAN AMORE EZ EMATEA	53
AUKERAK ETA ERRONKAK IPARRALDEAN	55
HIRU GAI, ESTRATEGIAREN NORABIDEA ZEHAZTEKO: GIZARTE-MUGIMENDUAREN AUTONOMIA, ERAKUNDEEKIKO DIALEKTIKA ETA ERAIKUNTZA NAZIONALERAKO EREDUA	56
BESTELAKO ZERUMUGA BATZUK BURUJABETZAREN ALDEKO PROZESUAN	58
HOMOGENEIZAZIO KULTURALARI AURRE EGITEA: LAN-MUNDUA EUSKALDUNTZEAREN ALDE	59
ARMAGABETZEA, PRESOK ETA MEMORIA	60

5. NAHI DUGUN ALDAKETA EKAR DEZAKEEN ALIANZA-POLITIKA 62

NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAN, ALIANTZAK PRAXI KONTUA DIRA	62
ALDERDI POLITIKOEKIKO EREMU SINDIKAL ETA SOZIAL AUTONOMO BATEN ALDE	63
ALIANZA SINDIKAL ABERTZALEAREN EKARPENA BURUJABETZA-PROZESUARI	64

0**AURKEZPENA**

1. **Indarberritzen**, hori du helburu gure kongresuak. Helburuetako bat behintzat, eta horretan egin nahi du indar txosten honen testuak: indarberritu egin nahi dugu eta ekintza-programa zehatz bat proposatu nahi dugu, kongresu konfederalaren ondoren konfederazioko antolakuntza eta arlo guztientzako plan batean hezurramitzeko. Txostenak, hortaz, asmo praktikoa nabarmena du: sindikatuaren jardunaren norabidea finkatzea datozen lau urteetarako.

2. Mandatu bat ere bada txostena, batez ere Kongresuan hautatuko den zuzendaritzarentzat. Alde horretatik, duela lau urte egin zen XIII. Kongresuak orientabide oso argia eman zion sindikatuaren zuzendaritzari. Puntu hauetan laburbil dezakegu mandatu hori:

- a) lan-erreformei eta, bereziki, negoziazio kolektiboaren erreformei aurre egitea eta akordioak aplikatzen direla bermatzeko tresnak eta esparruak bilatzeko ahalegina egitea
- b) elkarrizketa sozialaren itxurakeriari babesik ez ematea
- c) austeritate-politikei eta sustatzen dituzten instantzia guztiei (patronalak, gobernuak, etab.) aurre egitea, alderdi politikoen murrizketatik kanpo aliantza sindikal eta soziala bultzatuz
- d) eta herri burujabetzak eraikitzen eta horiek bideratu ahal izateko aliantzak eta kidetasunak sortzen laguntzea, bere etorkizuna erabakitzeko gai izango den herri libre bat jomugatzat harturik, eta neoliberalismoa eta eraikuntza nazionala ez direla bateragarriak garbi izanda.

3. Txosten honek ontzat ematen du egindako mandatura, eta uste du aipatutako horiek direla oraindik ere lanerako ildo nagusiak eta horiek hartu behar ditugula gure gain datoz-en urteetan. Nola ez, horiez gain, antolamendu aldetik etengabe egokitzeko beharrezkoak diren zenbait elementu ere gehitu behar dira, aipatutako ildoak bideratu ahal izateko. Era berean, ordea, txosten honek beste zenbait berrikuntza ere jasotzen ditu, eta, hain zuzen, batzarkideek horiei buruz eztabaidatu beharko dute kongresuaren aurreko hiru hilabeteotan.

4. Txostenak ez du agortzen, ezta gutxiago ere, kongresuko eztabaida. Nazio Batzordearen xedea da testu hau beste eztabaida, proposamen eta jatorrizko testuari eginiko zuzenketa batzuen oinarri izatea, eta horiek guztiak kongresuan bertan mamitzea. Lan gaitza dugu aurretik, eta ilusioz ekin diogu bideari, jakitun baikara Euskal Herriko erakunde sindikal eta sozial nagusia garen aldetik zer erantzukizun dugun.

1

BESTE EREDU EKONOMIKO ETA SOZIAL BATEN ALDE

DEGRADAZIO EKOLOGIKO ETA SOZIALEKO EGOERA GLOBALA

5. Aurreko Kongresuko txostenak zioen krisi sistemiko bat jasaten ari garela (baliabideen banaketari loturikoa, soziala, ekologikoa, demokratikoa, zaintzen ingurukoa, ekonomikoa). Lau urteotan gertatutakoak berretsi egiten du analisi hori, eta premiazko bihurtzen du egoera sozial bidezkoago, demokratikoago eta jasangarriagoetara bidea egitea, berandu baino lehen. Gatazka global horietan gizateriaren eta planetaren etorkizuna dago kolokan, eta, beraz, baita langile-klasearena ere. Beraz, ez dira nolanahi-koak aurrean ditugun erronkak. Hori guztia aintzat hartuta, gizartearen gehiengoa ordezkatzen dugun erakundeon lan-agendan egon behar dute gai horiek.
6. Elite ekonomiko eta politikoen norabide jakin batean eraman gaituzte beren politik- en bidez, eta ez dute norabide horren aurkako inolako aldaketarik nahi. Gure helburuak lortuko baditugu, bestelako imajinario sozial bat hezurramitu eta zabaldu behar dugu, hori gabe nekez lortuko baitugu aldaketa gauzatzea. Indibidualismoaren, patriarkatuaren, kontsumismoaren eta produktibismoaren balioekin eta metaketa ona dela eta mugagabe-ko hazkundera posible dela aldarrikatzen duen ustea bertan behera utziko duen imajinario bat.
7. Ezin ditugu onartu sistemak ezarri nahi dizkigun irtenbide faltsuak, eredu bidegabe eta jasanezin hori areagotzeko adabakiak besterik ez baitira; izan ere, eredu horrek alde batera uzten ditu naturaren muga fisikoak, eta isilean mantendu nahi du beste pertsona batzuek (batez ere emakumeek) gure bizitzan zehar (haurtzaroan, zahartzaroan edo beste- lako mendekotasun-egoera batzuetan) eskaintzen diguten ezinbesteko zaintza eta babes-aren mendekotasuna dugula.
8. Lan- eta gizarte-eskubideen izugarriko degradazioa gertatu da urteotan guztiotan, etengabeko erreformen poderioz. Espainiako estatuan, gainera, erreforma horiekin batera, demokraziaren beraren higitze izugarria gertatu da eta errepresioaren bidea areagotu da, eredu errotik aldatzeko borroka egiten dugunon aurka. Nazioarteko terrorismoaren aurkako borroka deritzona aitzakia bikaina bihurtu da askatasunen murrizketa guztiak zurrizteko.
9. Politika horien helburu nagusietako bat enpresen boterea areagotzea izan da, nola ez langileen kaltetan, eta, modu horretara, etekin handiagoak lortzeko erraztasunak ematea; soldatak murrizteko bidea ematea; lan-malgutasuna eta prekarietatea areagotzea; lanaldia murrizteari uko egitea eta, areago, lanaldia handitzea eta, ondorioz, langabezia ere areagotzea.
10. Desorekak gero eta handiagoak eta nabarmenagoak dira, eta horrek berak agerian uzten du sistemaren bidegabekeria; izan ere, pobrezia izugarri areagotzen ari da eta, aldi berean, gutxiengo bat modu ez-onargarrian aberasten, sistema horren eskutik. Zerbitzu publikoak pribatizatzea eta merkaturatzea izan da eredu horren beste estrategia gar- rantzitsuenetako bat.

11. Elite ekonomiko horri mesede egitera bideratutako politiken ondorioz areagotu egin dira genero-desorekak ere, eta emakumeak dira, neurri handi batean, politika horien ondorioak gehien jasaten ari direnak. Emakumeak dira pobrezia-egoerak gehien jasaten dituztenak, sektore prekarioenetan lan egiten dutenak, gutxien kobratzen dutenak, gizarte-sistemen aurrean babesgabeen daudenak, etxeko lan gehien egiten dituztenak eta beste pertsonak zaintzeaz arduratzen direnak. Eta bidegabekeria hori guztia isiltzen eta ezkututzen saiatzen da sistema. Era berean, indarkeria matxistaren adierazpen ugariak salatu behar ditugu, emakumeek jasaten duten egiturazko desoreka horren isla diren heinean.

12. Desoreka-egoera horiei buruz sakontzerakoan, beharrezkoa da bazterketaren faktore eta ardatz ugariak aztertzea eta gurutzatzea. Bazterketa-egoerak larriagotu egiten dira klase faktoreaz gain beste zenbait hartzen baditugu kontuan eta horien lotura egiten badugu, hala nola generoa, jatorria, sexu-aniztasuna, kultura-aniztasuna, etab.

KAPITALISMOA ERALDATZEN ARI DA ETA MOBILIZAZIO BATZUK FRUITUAK EMATEN HASI DIRA

13. Kapitalismoa eraldatzen ari da. Enpresa-kontzentrazioarako joera areagotu egin da azken urteotan: erosketak, fusioak, enplegua beharrean negozio-bolumena lehenesten duten enpresa-talde gero eta handiagoak sortzea... Nazio Batuen Merkataritzari eta Garapenari buruzko Konferentziaren (UNCTAD) arabera, 100 enpresa transnazional handi-enen aktiboen balioa Euroguneko urteko BPGaren balioa baino handiagoa da. Kontzentrazio-prozesua azkartu egin da. Sistema gero eta korporatiboagoa eta oligarkiko-agoa da.

14. Era berean, ekonomiaren finantzarizazioa gero eta handiagoa da, eta finantza-kapitalismoak, krisiaren eragile nagusi izan arren, indarrean diren politiken norabidea ezartzen jarraitu du, agintariek kapitalismo horren zerbitzura aplikatu baitituzte politika horiek.

15. Enpresa handiek, eta ondare handienak dituzten pertsonak, beren zerbitzura eta kontrolpean dituzte hainbat komunikabide, baita komunikabide publikoak ere, azken hauek bazterrera utzi baitute sistema demokratiko batean bete beharko luketen eginkizuna. Botere politikoak, botere ekonomiko horren kontrapisu izan beharrean, haren zerbitzura lan egiten du. Edo, are okerrago, kasu askotan bien arteko sinbiosia dago, eta uztartze horren mekanismoak batzuetan lotsagarri bezain agerikoak dira, hala nola enpresa eta erakundeen arteko ate birakariak.

16. Eta hor dira paradisu fiskalak ere, indarrean den eredu makur hau betikotzeko oinarrizko zutabe bihurturik.

17. Premiazkoa da klima-aldaketaren aurkako neurriak hartzea, ebidentzia zientifiko gero eta nabarmenagoek erakusten dutenez. Klima-aldaketa hil ala biziko auzia da gure etorkizunerako, eta gobernuek berehala eta premiaz esku hartu beharko lukete, zalantzarik egin gabe. Hala ere, enpresa eta korporazio handien interesak lehenesten dituzte eta ez dute urratsik ematen energia fosilak alde batera uzteko; areago, batzuetan urrats horien aurka egiten dute.

18. Borondate politiko faltaren ondorioz, planetako hainbat estatutako gobernuek ez dute mailarik eman, ezta gutxiagorik ere, 2015eko abenduan Parisen izan den Klima-aldaketari buruzko Gailurrean:

- a) Ez dute isurketak murrizteko konpromisorik hartu (borondatezko ekarpenak deritzenak soilik), ez eta zigortzeko mekanismorik ere.

- b) Egindako ekarpen horiekin ezinezkoa da berotze globala 1,5 gradu edo 2 gradu zentigradora mugatzeko helburua lortzea.
- c) Egindako ekarpenak 2023an berrikusiko dira; denbora larregi galdua. Eta ez dago denborarik.

19. Pariso gailurrak argi utzi du horrelako foroetatik nekez etorriko direla beharrezko erantzunak. Gai honetan ere ezinbestekoa da botere ekonomikoari eta politikoari presioa egitea, gizartea ahalduntzea eta mobilizatzea, berotze globala 2 edo 1,5 gradu horietara mugatzeko beharrezko neurriak har ditzatela exijitzeko. Beharrezkoa da klima-aldaketaren aurkako borroka eta borroka soziala uztartzea. Nazioarteko Sindikatu Konfederazioak (NSK) esaten duen moduan, ez dago enplegurik hildako planeta batean.

20. Planetaren eskubideak edo giza eskubideak, eskubide ekonomikoak eta sozialak errespetatzeko tresna loteslerik ez da sortzen, eta, aldi berean, aurrez aipatutako eliteak ez daude lo; izan ere, nazioartean, aurrerapausoak ematen ari dira belaunaldi berriko Merkataritza Akordioak lortzeko bidean (hala nola, TTIP, Europar Batasunaren eta AEBen artean hitzartua; CETA, Kanada eta Europar Batasunaren artean negoziatua; edo TISA, zerbitzuen salerosketari buruzko akordioa). Akordio horien oinarrian helburu bat eta bera dago: nazioarteko kapitalaren zirkulazio askatasuna blindatzea, horretarako nazioarteko sistema juridikoa nahierara moldatuz.

21. Hitzarmen horiek guztiek helburu berak dituzte: kapitalaren eta enpresa transnazionalen neurria eginiko araudiak prestatzea, estatuaren arautzeko eskubidea murriztea eta transnazionalen merkataritza klase guztietan ateak zabal-zabalik uztea, baita zerbitzu publikoak salerosketa ere. Eta egiteko modua ere berbera dute; izan ere, erabat isilpean negoziatu dituzte hitzarmen horiek, eta gizarteak ez du inolako parte hartzerik izan lantzeko prozesuan. Berez, ez dira merkataritza-hitzarmen soilak, gure bizitzako arlo guztietan eragin izugarria duten araudi lotesleak baizik, eta, hortaz, mehatxu bat dira herri-onurarentzat eta interes publikoarentzat, baita demokraziarentzat eta herrien burujabetzarentzat ere.

22. Mobilizazioek eta eragindako presioak eman dituzte fruituak: Europako erakundeek inbertitzaile eta estatuaren arteko gatazkei konponbidea emateko mekanismoaren gaineko kontsulta publiko bat egin behar izan zuten; negoziazioak atzeratu egin dira; akordio horien izaera mistoa onartu behar izan dute, eta, ondorioz, estatu kide guztiek berretsi behar dituzte akordioak, eta horrek zaildu egingo du hitzarmenak onartzea. Urrutira gabe, Valoniako parlamentuak ez zuen berretsi eta blokeatu egin zuen CETAREN sinadura. Horrek guztiak erakusten du sentsibilizazioa eta mobilizazioa direla biderik eraginkorrenak horrelako akordioak geldiarazteko.

AREAGOTU EGIN DA EUROPAR BATASUNAREN DERIBA ANTIDEMOKRATIKO ETA NEOLIBERALA

23. Gure azken Kongresutik hona Europar Batasunean gertatu den deriba pentsa genezakeena baino askoz larriagoa izan da. Egindako erreformen norabidea, Grezian eta Greziarekin gertatutakoa, eskuin muturreko alderdien hedapena, giza eskubide oinarrikoak gutxienesten –migratzaile eta errefuxiatuen egoerak gordin azaleratzen du hori– edo Brexitaren inguruan gertatutakoa, horra hor Europako proiektu zitalaren ezpaletako batzuk, gero eta gehiago eliteentzat pentsatutakoa baita EBren egitasmoa eta ez pertsonentzat.

24. Jar dezagun adibide bat: planteamendu soil bat, toki berean lan bera soldata berarekin ordaintzea, ez dago bermatuta EBn. Horren ondorioz, hainbat herrialdetan enple-

guaren eta soldataren gain eragindako presioa dela eta, soldatak eta lan-baldintzak murrizteko joera nagusitu da, eta kanpotik datozen langileekiko arbuio-sentimenduak indartu egin dira (berdin langilea EBko beste herrialde batekoa bada edo ez). Lan egiten den herrialdeko bertako arauak errespetatzen direla bermatu eta dumping soziala geldiarazi beharrean, oraindik ere soldata (eta oro har lan-baldintzak) baliatzen da EBren barnean lehiakortasunerako elementutzat. Gauza bera esan daiteke enpresei, errenta altuenei eta kapitalari ezarritako fiskalitate gero eta txikiagoari buruz.

25. Europar Batasuneko gobernuek diseinu gero eta korapilatsuagoak egin dituzte (hitzarmen fiskala, gobernantza ekonomikoa, bankuen batasuna, EBZren programak...), eta horien bidez asmo garbia dute: herritarrei galtzak estutu behar direla eta politika neoliberalak ezartzea beste irtenbiderik ez dagoela sinestaraztea. Hortik kanpo zigorra besterik ez dago. Arkitektura egokia sortu dute, bestelako politikak ezartzeko asmotan diren gobernuei zigorrak ezartzeko. Arkitektura horren diseinua, erabat antisoziala izateaz gain, antidemokratikoa ere bada, hutsaldu egiten baititu herritarren borondatea eta eztabaida politikoa eta soziala. Politika bakarra egin badaiteke, non dago demokrazia?

26. Grezia da Europa gaur egun zer den erakusten duen adibide garbiena. Hautatutako gobernuak aldaketa sozialerako programa zuen buruan. Xantaia-testuinguru batean (bankuen itxiera, likideziaren muga...) eginiko erreferendumean ezezkoak irabazi zuen. Bina Europari bost axola horrek guztiak, Greziako herria modu lazgarrian pobretu zuten politikak ezartzen jarraitzeko eskatu baitzuen. Hortik era askotako ondorioak atera ditzakegu, baina hona hemen nabarmenenak:

- a) Ez dago irtenbiderik austeritate-politiken logikari uko egin ezean edo politika horiei desobedientzia agertu ezean. Ezingo da lortu gizartearen gehiengoaren interesen aldeko akordiorik. Aldebakarreko erantzunak eta neurriak dira beharrezko, herriek beren etorkizuna erabakitzeko izan beharko luketen burujabetzatik abiatuta.
- b) Zorraren mekanismoa indargabetu behar da (testuingurua edozein izanik zorra ordaintzeko lehentasun hori). Grezian frogatu da zorraren zati handi bat legez kanpoko dela. Eta legez kanpoko zorrik ez da ordaindu behar.

27. EBZ gobernuen politikak zigortzeko mekanismo bat da. Hala, EBZk behartu egin zuen Grezia, Batasuneko beste gobernuek eskatzen ziotena onar zezan. Eta horretarako, bere tresna guztiak erabili zituen, zalantza izpirik egin gabe.

28. Eurotik ateratzeko edo kanporatuak izateko mehatxuaren aurrean beste alternatiba bat eduki behar da. Eurotik ateratzea edo ez, eztabaida teorikoa besterik ez da. Horrekin ados egon edo ez, beste aukera bat eduki behar da landuta; izan ere, horren arabera, irteera borondatezkoa izan daiteke edo behartua. Ekonomia eta Diru Batasuna xantairako tresna bihurtu da politika neoliberalak ezartzeko. Eta denbora aurrera doan heinean, gero eta arriskutsuagoa bilakatzen ari da.

29. Mobilizazio soziala ezinbestekoa da politikak aldatzeko. Gizartea ez bada sendo antolatzen eta mobilizatzen politiken aldaketa eskatzeko, nekez lortuko da aldaketarik. Botere ekonomiko, finantzario eta mediatikoak aldaketa horren aurka egingo du eskura dituen indar eta bitarteko guztiak baliatuz, eta asko ditu. Beharrezkoa da gizartea indartzea, botere soziala eratzea, aldaketaren alde.

30. Erresuma Batuan Brexitaren alde egin izana azaltzeko, boto horrek immigrazio-arekiko arbuioa adierazten duela esan dute. Dударik gabe, immigrazioak eragin handia izango zuen. Alabaina, Europar Batasunetik ateratzearen aldeko boto horietako asko eta asko Europa gero eta antidemokratikoago eta ilunago honi emandako gaitzespenezko botoak izan dira. Immigrazioaren mehatxua haizatzen jarraitzeak inplosio nahasi baten arriskua baino ez dakar, eta ezin da jakin horrek zer ondorio ekar dezakeen.

31. Eskuin muturreko alderdiek Europar Batasuneko herrialde gehienetan izan duten goraldia ere hortik etorri da; hamar estatutan jada alderdi bozkatuena dira. Sozialdemokraziak printzipio neoliberaleri jarraitu die, eta, horren ondorioz, eskuin muturrak eremu zabala aurkitu du aurrera egiteko, jarrera xenofoboak, askatasun eta eskubideak murriztearen aldekoak eta “sistemaren aurkako” jarrerak konbinatuz. Hala, muturreko eskuina indar erakargarria bihurtu da sozialdemokraziak ezarritako politiken ondorioak jasaten dituztenentzat. Zenbait esparrutan, “globalizazioaren galtzailatzat” hartu izan dira pertsona horiek. Fenomeno hau ez da berria Europan; izan ere, ez da ahaztu behar aurreko mendean faxismoek izan zuten goraldia.

32. Lotsaren Europa horren adierazle nabarmenena migratzaileen eta errefuxiatuen gaia izan da. Kalkuluen arabera, munduan 60 milioi errefuxiatu daude. Europara datozenak ikusten ditugu, baina Afrikan, gerran dauden herrialdeetan edo gosetea jasaten ari direnetan zer gertatzen ari den ez dakigu. Ez dute azaldu nahi errefuxiatu gehien hartzen dituzten herrialdeak Turkia, Pakistan, Libano, Jordania, Kenya eta Etiopia direla. Neurri izugarriko krisi humanitarioa bizi dugu.

33. Europar Batasuneko gobernuak krisi hau kudeatzerakoan ematen ari den ikuskizun lotsagarriak argi erakusten du hegemonia neoliberalak printzipio etiko eta politikorik gabe utzi duela Europa. Hala, mozorrorik gabe, EB egiaz zer den agerian geratu da beste behin: enpresa eta finantza arloko eliteen mesedetan diharduen proiektu antidemokratikoa eta antisoziala. Beren status quoa babesteko, bertan goxo egiteko, gotorleku bat eraiki nahi dute elite horiek, baina agerikoa da poliziaren bidez eta hesien bidez ezingo dituztela geldiarazi desesperazioak jota datozen migrazio-uholde horiek.

34. Europar Batasuneko estatuak ezin diote entzungor egin desplazatutako pertsonak jasaten ari diren egoerari eta egoera horretan duten erantzukizunari; beraiek hartutako erabaki geopolitikoak eraginez sortuak dira gerrak eta desegituratzea errefuxiatu horien jatorrizko herrialdeetan; beraiek saldu dizkiete armak eta esku hartu dute militarri herrialde horietan, aireko bonbardaketak ere eginez, eta horrek biktima gehiago besterik ez du ekarri. Eta kaosa areagotzea. Eta kaos horretan sortu eta indartu da jihadismoa.

PREMIAZKOA DA INDARREAN DEN EREDU EKONOMIKO ETA SOZIALA ERROTIK ALDATZEA

35. Kapitalismoak mundu zabalean eta eskualde mailan izan duen bilakaera kontuan hartuta, kongresu konfederalak uste du:

- a) Premiazkoa dela giza eskubideak, ekonomikoak, sozialak eta ingurumenarenak lehenestea enpresen eta kapitalaren eskubideen gainetik.
- b) Aldatu egin behar dela ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-sistema.
- c) Eta beharrezkoa dela, orobat, gaur egungo sistemak indarrean jarrai dezan ezarrita dauden mekanismoak ere aldatzea.

Giza eskubideak, eskubide ekonomikoak, sozialak eta ingurumenarenak lehenestea

36. Enpresen eta kapitalaren eskubideak beharrean pertsonen eta herrien eskubideak lehenetsiko badira, ezinbestekoak dira nazioarteko arau lotesleak giza eskubideak eta eskubide ekonomikoak, sozialak, kulturalak eta ingurumenari loturikoak errespetarazteko. Horren adibide liriateke, esate baterako, ingurumen arloan, gobernuak berotze globala 1,5 gradu zentigradoko mugatik gora ez igotzeko beharrezkoak diren neurriak hartzera behartuko lituzketen tresnak; edo Enpresa Transnazionalak kontrolatzeko Herrien

Nazioarteko Hitzarmenaren ekimena eta antzeko tresnak. Hitzarmen horren xedea da enpresa transnazionalen boterearen oinarrian dagoen arkitektura juridiko-politiko giza eskubideak babesteko arauak errespetatzera behartzea.

37. Hau da, xedea da azken berrogei urteotako eredia eta sistema errotik aldatzea. Izan ere, urteotan guztiotan enpresa transnazionalak eta haiek sostengatzen dituzten gobernuek -haien jatorrizko herrialdeetakoak nahiz harrera herrialdeetakoak- “zigorgabetasunaren arkitektura” deritzona eraiki dute, araudi oparo eta loteslea, eta enpresa horiek botere ekonomiko, juridiko eta politiko izugarria bereganatu dute, besteak beste, merkataritza- eta inbertsio-hitzarmenen bidez, Munduko Merkataritza Erakundeak, Munduko Bankuak, Nazioarteko Diru Funtsak eta nazioarteko beste zenbait erakundek emandako ebazpenen bidez eta inbertitzaile-Estatu gatazkak ebazteko mekanismoen bidez. Beraz, giza eskubideak, ekonomikoak, sozialak, kulturalak eta ingurumen arlokoak errespetatzea lehenetsi behar da; erakundeak behartu egin behar dira eskubide horiek eta demokrazia kapitalaren interesen gainetik jartzera, mekanismo lotesleen bidez eta eragindako eskubide-urraketen larritasunaren arabera bidez.

38. Egunerokoan jasaten dugun oligopolioen boterea -adibidez Espainiako energia-enpresena- ere geldiarazi behar dugu; izan ere, erakundeek pribilegiozko tratamendua ematen diete enpresa horiei, herritarren kaltetan, herritarrek ordaintzera mugatzen baitira, dela tarifen bidez, dela energia nuklearraren bidez edo eguzkiaren gaineko zergaren bidez.

39. Muturreko eraldaketa horrek ondorio zuzenak izango lituzke Europako gaur egungo egituraketaren gain. Zorraren mekanismoa bertan behera utzi behar da (testuinguru edozein dela ere lehentasunez ordaindu behar hori), diru-politika gizartearen interesen zerbitzura jarri behar da eta euroaren eta, oro har, Ekonomia eta Diru Batasunaren aldean beste aukera bat landu behar da (txanpon propioa jaulkitzea, euroa txanpon horretara bihurtzeko politika, diru-politika, truke-politika, bankuena...). Adierazi dugunez, ez da konponbiderik izango austeritatearen logikari men egiteari uzten ez badiogu. Era berean, lehentasuneko da pertsona guztientzako giza eskubide guztiak onartzea, gaur egun urratzen den migratzeko eskubidea barne dela.

Aldatu egin behar da ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-sistema

40. Ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-sistema aldatzeari dagokionez, eta eraldaketa sozial eta ekologikoari dagokionez, ezin da, ezinezkoa denez, planetak sor ditzakeena baino askoz baliabide gehiago kontsumitzen duen sistema honekin mugagabe jarraitu. Beraz, lehenago edo beranduago, horretan ez dago zalantzarik, gaur egungo ekoizpen-eredua aldatu egingo da. Ezbaian dagoena aldatetaren norabidea da. Planetaren interesak eta biztanleen gehiengoaren interes sozialak lehenetsiko dituen eredu bat bultzatzen ez bada, planetaren muga fisikoak direla medio arrakala gero eta larriagoa sortuko da gehiengoaren eta aberastutako gutxiengoaren artean.

41. Hori horrela izanik, sindikatu gisa, erronka handi horri ez aurre egitea litzateke okerrera, batez ere kontuan hartuta enpresetan eta lantokietan jarduten dugula, klase-gatazka eta gatazka ekologikoa gertatzen diren eremu nagusietan.

42. Ekoizpen-eredua eraldatuko bada, sozialki beharrezkoak eta ingurumen aldetik jasangarriak diren jarduerak landu behar dira. Eta, bistan denez, helburu horietarako lagungarri ez diren jarduerak murriztu.

43. Ekoizpen-eredua eraldatzeak sektore ez-jasangarriak gutxitzea ekarriko du, eta, beraz, ezinbestekoa da horri aurre hartzea, lanpostu-galerarik gerta ez dadin. Horretarako, enpresetako ekoizpen-jarduera eraldatzeari ekin behar zaio, eta langileak lanpostuz

aldatzea bermatu behar da; alegia, lanpostu batzuetatik beste sektore batzuetako lanpostuetara joan ahal izatea. Hala, ekonomiaren eraldaketa ekologiko eta sozialak bidezko eraldaketaren kontzeptua izan behar du oinarrian, bidezkoa enpleguari dagokionean. Enplegu garbia sortzea hartu behar da helburutzat, sektore iraunkor eta jasangarrien aldeko apustu politiko eta ekonomiko irmoa eginez. Trantsizio horretan enplegu berde eta duinak oso garrantzitsuak dira. Langabeziaren eta bazterketa ekonomiko eta sozialeko prozesuen aurka borrokatzeko modurik onena dira enplegu horiek.

44. ELAk konpromisoa hartua du beharrezko aldaketa horren alde. Azterlan bat egin dugu eta lan horrek erakusten du Hego Euskal Herrian 106.000 lanpostu berde sor daitezkeela hainbat sektoretan. Era berean, elikadura-burujabetzaren aldeko apustu irmoa egiten du sindikatuak. Bi dira apustu horren helburu behinenak: pertsonen elikadura-segurtasuna asebetetzea (bizirauteko beharrezkoak ditugun elikagaiak ziurtatuta edukitzea) eta kalitatezko eredu osasuntsu bat lehenestea, elikagai horien ekoizpena, banaketa eta kontsumoa gizartearen, ekonomiaren eta ingurumenaren jasangarritasunaren ardatz harturik. Elikadura-burujabetzak eskatzen du nekazarien jarduna eta bizimodua lehenestea; hau da, merkatuak eta elikagaien industria handiak ezarritako baldintzetatik kanpo elikagaiak ekoizteko borrokan diharduten nekazarien lana oinarritzat hartzea; eta horretarako, tokian tokiko zirkuituak eta zirkuitu nazionalak lehenetsi behar dira, eta, era berean, bertan behera utzi behar da munduan gosearekin amaitzeko modu bakarra merkatuak eta nazioarteko merkataritza direla aldarrikatzen duen mitoa. Horrek, aldi berean, garraioa gutxitzea ekarriko du, eta, beraz, mundu mailan berotegi-efektuko gasen isurketa asko eta asko murriztea.

Gizartearen egiturak berritzeko sistema (gaur egungo sistemak indarrean jarrai dezan ezarrita dauden mekanismoak) aldatzea

45. Begien bistakoa da indarrean den sistema kapitalistak eta patriarkalak gizarte-egiturak berritzeko baliatu duen sistema ere errotik aldatu behar dela. Gizarte egiturak berritzeaz ari garelarik, gizarte honetan erlazioak nola sortzen diren eta erreproduzitzen diren adierazi nahi dugu. Sistema ekonomikoa, gizarte-klaseak, lan-indarra, hezkuntza- eta kultura-sistema, boterea eta ideologia, giza espeziea, genero-identitatea, sexualitatea eta erlijioa erreproduzitu eta berritu egiten dira. Eta prozesu horretan hainbat mekanismo daude indarrean diren balioak ezbaian ez jartzeko eta gaur egungo sistemak lehengo berean irauteko.

46. Gizarteak, gizarte osoak, hartu behar du bere gain ongizatearen eta gizarte-egitura horiek berritzeko zereginaren ardura. Horretarako, ezinbestekoa da lanaren ideia aldatzea eta pertsonen denbora berrantolatzea; zehatzago esanda, beharrezkoa da soldatapeko lana banatzea eta gizonezkoak eta gizarte bera dagokien zaintzaren zatia beren gain hartzea behartzea.

47. Gizarte-egiturak berritzeko sistema aldatuko bada, bestelako ikuspegiak txertatu behar dira aipatutako esparru horietan guztietan; izan ere, hezkuntza-sistema, familia, pertsonen harreman-esparru guztiak (horien artean lanekoa) eta komunikabideak funtsezko eragileak dira ikuspegi-aldaketa hori gauzatzeko, eta funtsezkoak diren heinean, egun indarrean diren desoreka eta botere-harreman horien sistema legitimatzaile izateari utzi behar diote.

48. Pertsona guztien identitate eta sexu-aukerekiko errespetua eta haien afektibitate- eta sexu-aniztasuna bermatu behar da. LGTB+ pertsonen eskubideak bermatu behar dira esparru guztietan, baita lanekoan ere.

49. Era berean, teoriak dio erreprodukzio-lana aintzat hartu eta ikusarazi behar dela eta, batez ere, gizon eta emakumeen artean berdintasunez banatu behar dela, baina teoria

praktikarekin uztartzen ez bada jai dugu. Beraz, teoria eta praktika bat egiteko beharrezko neurriak hartu behar ditugu. Gaur-gaurkoz, erreprodukzio-lana gehienbat emakumeek egiten dute. Gaur egun oraindik ere sexuaren arabera banatzen ditugu lanak, eta horren ondorio da, hein handi batean, emakumeek jasaten duten prekaritatea. Beraz, lehenbailehen gainditu behar da banaketa hori.

50. Zaintzaren arloan (bizitzari eusteko eta giza biziraupenerako beharrezkoak diren arretak eta zaintzak: elikadura, zaintza fisikoa eta osasun arlokoa, etxeko lanak, etab.) ardurak errotik aldatzea ekarri behar du horrek. Erreprodukzio-jarduera ia erabat emakumeen esku uzten da, eta gero eta prekarioagoa da. Beraz, balio soziala eman behar zaio jarduerari, eta elkarbanatu egin behar da ekoizpen-lana eta erreprodukzio-lana, urrats eraginkorrek emanez. Horretarako, besteak beste, neurri hauek behar dira:

- a) Zaintzako zerbitzu publiko, unibertsal eta doanekoak zabaltzea, eta pertsona guztiek, mendekotasun-egoerarik izanez gero, nor lagunduko dien bermatuta izatea.
- b) Haur jaioberri guztiek 0 eta 3 urte bitarteko adinean hezkuntza publikoa eta doanekoa izango dutela bermatzea.
- c) Asteko lanaldia 35 ordua murriztea eta gutxieneko lanaldi bat finkatzea, lanaldi partzialaren erabilera bertan behera uzteko, gehienetan nahi gabekoa izaten baita lanaldi partzial hori, lana, familia eta bizitza pertsonala uztartzeko itxurazko konponbide gisa.
- d) Gizon eta emakumeen artean aitatasun- eta amatasun-baimen berdinak eta besterendu ezinak ezartzea.

ESTATUKO ETA EUSKAL HERRIKO POLITIKA PUBLIKOEN EREDU NEOLIBERALARI JARRAITZEN DIOTE

51. Hego Euskal Herriko nahiz Espainiako estatuko erakundeek bideratu dituzten politikak bat etorri dira guztiz logika neoliberalarekin.

Espainiako politikak

52. Espainiako gobernuak ez du inolako erreparorik izan dozenaka mila milioi euro bankuei transferitzeko. Transferentzia horrek, batetik, zorra areagotzea ekarri du, eta bestetik, beste aurrekontu-partida batzuetara bideratutako baliabide ekonomikoak murriztea; hau da, murrizketa-politika. Hala, Espainiako Bankuaren arabera, 2008tik 2016ra Espainiako gobernuak 61.495 milioi euro bideratu zituzte bankuak birkapitalizatzera. Eta bestela iragarri bazuten ere, diru horretatik hutsaren hurrengoa berreskuratu da.

53. Bestalde, bata bestearen ondoan etorri diren lan-erreformen poderioz handitu egin da enpresen boterea. Erreforma horien helburua soldaten balioa gutxitzea izan da, zertarako eta enpresen etekinak handitzeko. Soldaten bilakaerari, aberastasunaren banaketari eta pobrezia-areagotzeari buruzko datuek erakusten duten moduan, erreformek aski bete dute helburu hori.

54. Gauza bera esan daiteke gizarte arloko murrizketei buruz; horien artean nabarmentzekoa da pentsioen azken erreforma. Indarrean jarritako erreformen bidez (horietako batzuk CEOE eta CCOO eta UGTekin adostuak) sortu den pentsio-sistema horretan, murriztu egin dira pentsio berriak, erretiro-adina atzeratu da (67 urtera arte) eta erosahalmenari eusteko bermea ezabatu da (indarrean den legediaren arabera, ia ezinezkoa da pentsioak urtean %0,25 baino gehiago igotzea, eta horrek, 2017an gertatu den moduan, erosahalmena etengabe galtzen eta pilatzen joatea ekarriko du). Beraz, sortutako sistema

horrek, denborarekin, izugarri pobretuko ditu pentsiodunak. Izan ere, kasu askotan, eta bereziki emakumeen artean, pentsio horiek pobrezia-mugaren oso azpitik daude dagoeneko. Eta hori gutxi balitz bezala, Toledoko Hitzarmena berraztertzen hasi dira, pentsioak areago murrizteko asmoarekin.

55. Langabezia-prestazioak ere ez dira nahikoa langabezia daudenen beharrak asetzeko. Lanik gabe dauden pertsonen %60k ez du inolako prestaziorik jasotzen. Langabeen batez besteko gastua modu nabarmenean amildu da. HEH mailan 2009ko abenduan 833,19 euro ziren, eta 2016ko abenduan, berriz, 297,73 euro, hots, %52,3 gutxiago.

Hego Euskal Herriko erakundeen politikak

56. ELAk behin eta berriro salatu du Hego Euskal Herriko erakundeen politikak (Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua eta Foru Aldundiak) Europan eta Espainian diseinatu-tako politika neoliberal eta antisozialen uberan joan direla.

57. Hainbat urtez proposamen ugari egin ditugu hainbat gaitan esku hartzeko: enpleguan, lan-osasunaren arloan, fiskalitatean, aurrekontuetan, etxebizitzan, osasunean, hezkuntzan, DSBE, Bermatutako Errenta eta beste zenbait prestazio ekonomikoren arloan, gizarte-zerbitzuetan, finantza-sisteman, etab. Eskumen aldetik gero eta muga handiagoak izan arren (txostenaren beste atal batean jorratu ditugu muga horiek), borondate politikorik izanez gero, gauza asko egin zitezkeen eta egin daitezke Euskal Herrian bizi garen ongizatea eta bizi-kalitatea hobetzeko. Alabaina, erakundeetan gobernatzen egon direnek eta gobernatzen dutenek ez dute horrelako borondaterik agertu.

58. Zerbitzu publikoetan enplegu asko galdu da eta horrek zerbitzu horien kalitatea okertzea ekarri du, baina horiek guztiak pribatizazio-estrategiarekin aurrera jarraitzeko eta beharizan sozialen bizkar negoziua sustatzeko urratsak izan dira. Era berean, administrazioan lan egiten dutenak zahartzen ari dira, baina ez dago inolako estrategiarik, plangintzarik eta prestaketarik belaunaldi-aldaketa egiteko, eta horren ondorioz sor daitekeen kolapsoak ondorio negargarriak izan ditzake.

59. Euskal erakundeek propaganda egiten dute herritarrei sinestarazteko gizarte-politikan aurrendari garela eta zerga-eredu bikaina dugula. "Usteak erdia ustel" esan ohi da; izan ere, errealitateak ez du zerikusirik erakundeen uste horrekin, jarraian ikusiko dugunez.

60. Euskal Herrian dugun zerga-ereduaren diseinuak enpresei, kapitalari eta errenta altuei egiten die mesede. Bi modutara egiten du hori: talde horiei zerga-iruzurra egiteko bide emanek, eta zerga txikiak ordaintzeko aukera ematen dien legedia aplikatuz. Zerga-iruzurraren eta errenta altuei, enpresei eta kapitalari ezarritako zerga-murrizketen ondorioz, EAEko eta Nafarroako zerga-presioa, %32koa eta %30,2koa hurrenez hurren, Europako batez bestekoaren (BPGren %40,2) oso azpitik dago, baita Espainiakoaren azpitik ere. Europako batez besteko zerga-presio bera izango bagenu, zerga bidez 7.800 milioi euro gehiago bilduko lituzkete Hego Euskal Herriko ogasunek (5.900 milioi EAEn eta 1.900 milioi Nafarroan).

61. Kontzertua eta Hitzarmen Ekonomikoa kapitalari modu lotsagabea mesede egiteko erabili dira (batez ere enpresa handiei). Eta hori gutzia gizartearen aldetik inolako partehartzerik gabe gauzatu da.

62. Europan gizarte-gastuetara bideratzen diren partidei erreparatuz gero, Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Gobernuak beharko luketena baino askoz diru gutxiago bideratzen dute gizarte-gastuetara. Europar Batasunean tropelaren atzealdean gaude Osasun arlora bideratutako gastu publikoan (EAEn nahiz Nafarroan GPGren %5, EBn batez bestekoa %7,2 denean) edo Hezkuntzara bideratutakoan (EAEn BPGren %3,9 eta

Nafarroan %3,1, EBN batez bestekoa %5 denean). Areago, gure aberastasunetik diru gutxiago bideratzen dugu arlo horietara Espainian bideratzen dutena baino.

63. Beraz, euskal erakundeen esku dago zerga-politika aldatzea eta, hala, zerga bidez diru gehiago eta modu bidezkoagoan biltzea. Alabaina, Nafarroako Gobernu berriak 2016ko urrian onartutako Zerga-iruzurraren aurka borrokatzeko planak aurrekoaren uberrari jarraitzen dio. Giza baliabide “gehixeago” jarri ditu iruzurraren aurka jarduteko, baina onartu du gaur egungo baliabideak ez direla nahikoa, inondik ere.

64. Zerga-iruzurraren aurkako borroka ari garela, Eusko Legebiltzarraren enkarguz EHUK eginiko azterlan baten arabera, iruzur hori urtean 3.000 milioitik gorakoa da. Foru Aldundiek, erantzun ezin negargarriagoan, txostena gaitzetsi eta dena ondo egiten dutela esan zuten. Erantzun hori ez da ez, aldatzeko duten borondatearen seinale. Izatekotan, zerga-iruzurrarekin eta iruzurgileekin konpontxo eginda daudenaren zantzua litzateke.

65. Azken urteotan EAEn (Arabian, Bizkaian eta Gipuzkoan) nahiz Nafarroan izan diren zerga-arloko erreformak aztertuz gero, bada errepikatzen den konstante bat: kasu guztietan antzera jokatu da, aldatetako hutsaren hurrengoak izan dira, eta ez da inolaz ere auzitan jarri gaur egungo fiskalitate-eredua. Datu guztiek erakusten dute, nabarmen erakutsi ere, lurraldeen arteko aldeak ezdeusak direla.

66. Argi geratu dena da botere ekonomikoak gogor eta gogotik egingo duela beren prebendak auzitan jartzen dituztenen aurka, ezbaian jartze hori denik eta txikiena izanda ere. Aurreko legealdian Gipuzkoan gertatutakoa, edo oraingo honetan Nafarroan gertatutakoa ikusi besterik ez dago. Edo beste eskala batean, Gasteizen ekonomia-jardueren gaineko zergarekin gertatutakoa.

67. Bestalde, Hego Euskal Herriko erakundeen industria-politikak konpainia handien interesei baino ez die erantzuten (askotan, atzerriko kapitala eta akziodunak dituzten multinazionalak dira) eta haien mesedetan jarduten du.

ALDAKETAREN AURKARIEI AURRE EGITEKO PEDAGOGIA BERRIA

68. Testuinguru honetan, politika neoliberalen aurrean beste eredu bat planteatu nahi dugun erakunde guztiok gogoeta egin beharko genuke hainbat norabidetan:

- a) Ezinbestekoa da lehentasun politikoa ematea zerga-, gizarte- eta aurrekontu-politikak aldatzeko beharrari. Beharrezkoa da etengabeko pedagogia lantzea indarrean den ereduak dituen ondorioei buruz eta eredu alternatiboa gauzatzeko proposamen zehatzei buruz. Pedagogia horrek prozesu etengabe eta iraunkorra eskatzen du, haize kontra gainera.
- b) Politikak aldatzeko beharrezkoa da botere politiko, ekonomiko eta mediatikoari aurre egitea.
- c) Beharrezkoa da aldaketa horren alde gauden erakundeon aliantza.

69. ELAren iritzia hainbat dokumentutan hezurramitu da, besteak beste, “Eusko Jaurlaritzaren 2012-2016 bitarteko ekintzaren balorazioa eta hurrengo legealdirako proposamenak” (2016ko irailaren 8a) eta “Nafarroa: aldaketa egiteko dago” (2016ko maiatzaren 25a) azterlanetan. ELAren Kongresuak berresten du dokumentu horietan jasotakoak balioa eta gaurkotatzea duela egun ere. Eta konpromisoa hartzen du Hego Euskal Herriko erakundeek egiazko parte-hartze soziala bidera dezatela eta beren politikak errotik alda ditzatela exijitzeko.

Aurrekontu-politika propioa, zorraren auditoria jasoko duena

70. ELAk hainbat ekimen abiatuko ditu, esan bezala, aurrekontu-politika propioa, soziala eta genero ikuspegia aintzat hartuko duena exijitzeko, eta horrez gain, zorraren auditoria ere jasoko duena. Aurrekontu-politika horren arabera:

- a) Euskal Herriko erakundeek konpromisoa hartu beharko lukete beren aurrekontuak egiteko, Madrilek ezarritako defizit publikoaren mugak onartu gabe.
- b) Auzitan jarri beharko lukete zor publikoa ordaintzearen lehentasuna. Herritarren aldetik zor publikoaren auditoria egiteko prozesuak bultzatu eta landu beharko lituzkete, eta legez kanpoko jotzen den zatia ez ordaintzeko konpromisoa hartu beharko lukete.
- c) Europar gizarte-gaietara bideratzen diren partiden batez bestekora iritsi beharko lukete gure aurrekontuek, edo beste modu batera esanda, batez besteko horrekin alderatuta gurean bideratzen diren baliabide publikoen alde hori ezabatu beharko lukete. Horrek ekarriko luke, besteak beste, osasun eta hezkuntza arloetara bideratutako baliabide ekonomikoak nabarmen handitzea.
- d) Gobernuaren ekintzatik sortutako arau guztiak (aurrekontuak barne) generoaren ikuspegia aintzat hartuta diseinatu beharko liriateke.

Zerga-politika aldatzea

71. Zerga-politika aldatzeko ekimenak ere abiaraziko ditu ELAk. Hauek liriateke helburu behinenak:

- a) Errenta handiei eta kapitalari azken urteotan onartu zaizkien zerga-beherapenak (PFEZ, sozietateen zerga eta ondare-zerga) ezabatzea.
- b) Zergak saihesteko aukera ematen duten legezko tresnak ezabatzea.
- c) ELAk gai honi buruz eginiko proposamenetan jasotako aldaketa fiskalak onartzea.
- d) Soldatapekoak ez diren errenten %25a gutxienez berrikustea urtean.

Gizarte-egiturak berritzeko eredia aldatzera bideratutako politikak.

72. ELAk konpromisoa hartzen du gizarte-egiturak berritzeko eredia aldatzearen alde modu aktiboan lan egiteko. Horretarako, premiazkoa da segidan aipatutako eskubide hauek legean onartzea, horiek gabe ezin baita egin beharreko bidean aurrera egin:

- a) Mendekotasun-egoera guztiak zerbitzu publiko, doaneko eta kalitatezkoaren bidez artatu eta asebate behar dira.
- b) Hezkuntzako sare publikoan sartzeko eskabidea egiten duten 0 eta 3 urte bitarteko haur guztiei bermatu behar zaie lekua.
- c) Alokairu sozialeko etxebizitza bat eskuratzeko bermea eskaini behar da, eta zerga bidez zorrotz zigortu behar dira hutsik dauden etxebizitzak. Arrazoi ekonomikoak direla medio, dagozkien ordainketei aurre egin ezin dieten pertsonen etxegabetzeak galarazi behar dira.
- d) Lana, familia eta bizitza pertsonala uztartzeko prestazio ekonomiko duinagoak eman behar dira.

Eredu hori gauzatu ahal izateko eskubideen onarpena.

73. Gure iritziz, gizarte-prestazioetan aldaketak egiteko eta eskubide sozialak legean ezartzeko, beharrezkoak dira urrats eta neurri hauek:

- a) Pobrezia-mailaren gainera egongo den gizarte-prestazioen sistema bat ezarri behar da (DBE, Bermatutako Errenta, Gizarte Larrialdietarako Laguntza...). Horrek esan nahi du prestazioen zenbatekoa handitu behar dela eta prestazioetan onartutako murrizketetan atzera egin behar dela (lanbide arteko gutxieneko soldataren igoera DBEn eta Bermatutako Errentan ez aplikatzeko neurria barne dela).
- b) Prestazio guztiek eskubide bat izan behar dute, eskura dagoen aurrekontuaren baitan egon gabe.
- c) Hilean 1.080 euroko gutxieneko pentsioa ezarri behar da.

Aldaketak ekoizpen-, enplegu- eta prestakuntza-ereduan.

74. ELAk konpromisoa hartzen du ekoizpen-eredua eta enplegu- eta prestakuntza-politikak aldatzeko beharrezkoak diren politikak defendatzeko. Gure iritziz, horretarako, beharrezkoa da:

- a) Gaur egungo ekoizpen-ereduaren eraldaketa ekologikoa eta soziala bultzatzea. Txostenaren hasieran adierazitakoaren harira, ezinbestekoa da ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-eredua errotik aldatzea.
- b) Gure militantziak eta, oro har, langile-klaseak martxan diren ekimen zehatzetan (edo etorkizunean gauza daitezkeen beste batzuetan) parte har dezala bultzatzen jarraitzea, besteak beste, energia berriztagarrien, finantza etikoen eta elikadura-burujabetzaren esparruetan.
- c) Enplegu-politikak (aktiboak eta pasiboak), baita prestakuntzakoak ere, Hego Euskal Herrian erabaki behar dira, eta eredu-aldaketa hori gauzatzera bideratu behar dira.
- d) Euskal finantza-sistema publiko bat garatzea, aurrezki kuxkak banku bihurtzeko prozesuan atzera egingo duena eta tokiko aurrezki herritarren eta ekoizpen-sarearen beharrezkoak bideratzen jardungo duena.
- e) Enplegu-zerbitzu publikoak indartzea. Lan-bitartekaritza politika Enplegu Zerbitzu Publikoen bidez egin behar da, eta, beraz, bertan behera utzi behar da erakunde pribatuen bidezko gaur egungo diru-laguntza eta finantziario-diseinua, kasu askotan erakunde horiek ez baitute zerbitzu egokia ematen, ez eta aukera-berdintasuna bermatzen ere.
- f) Lanbiden eta Nafar Lansarean giza baliabide gehiago jartzea eta zerbitzuak egonkortzea, horietara jotzen duten pertsonen beharrezkoak modu egokian erantzuteko.
- g) Lan-osasuneko politikak errotik aldatzea. Enplegua duina, kalitatekoa eta eskubideduna izango bada, osasunaren oinarritzko eskubidea bermatu behar da. Aldaketa hori gauzatzeko, lan-osasuneko politikak lehenetsi egin behar dira agenda politikoan, eta behar besteko partida bideratu behar da haietara. Ekintza zentzagarriak ere behar dira, prebentzio arloko araudia betetzen ez duten enpresen, zerbitzu medikoen eta prebentzio-zerbitzuen aurka. Eta laneko gaixotasunen arloan ere lan egin behar da, emakumeek jasaten dituzten gaixotasunak ere azaleratuz.
- h) Ezinbestekoa da hausnarketa egin eta bestelako industria-politika adostea, parte-hartze sindikalarekin, jakina. Politika horrek I+G+b-ren aldeko apustu irmoa egin behar du, Euskal Herria Europako goiko mailan jartzeko beharrezkoak diren funtsak horretara bideratuz eta enpresa txikiek eta handiek aukera berdinak izango dituztela bermatuz; orobat, zerga-politika ere berrikusi behar du, kenkariz eta hobariz betea baitago, eta horiek ez diote inolako ekarpenik egiten ez gizarteari ez haren garapeneri.

**ABERASTASUNAREN BANAKETA GERO ETA BIDEGABEAGOA
ETA ENPLEGUAREN BILAKAERA ULERTZEKO GAKOAK**

75. Aberastasunaren banaketarekin eta enpleguaren bilakaerarekin loturik zer gertatzen ari den ulertzeko oinarritzko gakoetako batzuk jorratuko ditugu atal honetan. Uste dugu giltzarriak direla, besteak beste, gure erakundeak negoziazio kolektiboan jaso behar dituen aldarrikapenak modu egokian orientatzeko baliagarri direlako, negoziazio kolektiboa baita lan-baldintzak zehazteko tresnarik eraginkorrena.

Aberastasunaren banaketa gero eta bidegabeagoa da

76. Lan-errentek gero eta pisu txikiagoa dute ekonomian sortzen den aberastasunean, diru-adierazle ofizialetan (BPG) neurtuta. Hala, 2015ean EAEn BPGren %46,7 zegokion lan-errentei, eta Nafarroan, berriz, BPGren %47,3. 2010eko datuekin alderatuta, lan-errenta horiek aberastasunean zuten pisua 2,5 eta 2,8 puntu jaitsi zen, hurrenez hurren.

77. Horrek esan nahi du lan-errenten pisua aberastasunean berdina izan balitz 2015ean eta 2010ean, batez beste, Nafarroan dena baino %5,9 handiagoa izan beharko lukeela, eta EAEn %5,4 handiagoa. 2015ean (Nafarroan 2014an) lan-errentek 2010ean baino 1.803 milioi euro gutxiago jaso zutela, kopuru absolututan. Aberastasuna 2010ean bezala banatu izan balitz (kopuru erlatiboetan edo BPG portzentajearen arabera), 2015ean (Nafarroan 2014an) HEHn 2.283 milioi euro gehiago bideratuko ziratekeen lan-errentetara.

Lan-errenten pisua BPGn (%) 2010-2015

	2010	2015
EAE	49,2	46,7
Nafarroa	50,1	47,3 (2014an)
Estatua	50,2	47,6

Soldatek gero eta erosahalmen txikiagoa dute

78. Lan-erreformen eta negoziazio kolektiboaren erreformen ondorioz gero eta txikiagoa da soldaten erosahalmena. Hainbat iturrik berresten dute hori.

79. EINen arabera, batez besteko lan-kostuak apenas aldatu diren EAEn 2010etik 2015era. Nafarroan, berriz, %0,7 jaitsi dira.

80. Gipuzkoako Foru Aldundiaren arabera, 2008tik 2014ra batez besteko soldatak %1,35 handitu ziren lurralde horretan. Beraz, horren arabera, erosahalmenak 8,2 puntu egin du behera. Soldaten arteko aldeak ere areagotu egin ziren; izan ere, gutxien irabazten dutenen batez besteko soldatak %26,8 egin zuen behera, eta soldata altuenen batez bestekoak, berriz, %3,2 gora.

Gutxieneko soldata pobrezia-mugaren azpitik dago

81. Gutxieneko soldata (655,2 euro 14 lansaritan, edo 764,4 euro 12tan) Europar Batasuneko beste herrialde batzuetakoaren oso azpitik dago (Frantzia, 1.457 euro; Alemanian, 1.473; Belgikan, 1.501).

82. Herrialde horietan pertsona bakoitzeko BPGren %50 inguru da gutxieneko soldata. Erreferentzia hori hartuz gero, lanbide arteko batez besteko soldatak 1.200 eurokoa izan beharko luke Nafarroan, eta 1.300 eurokoa EAEn. Horrek erakusten du zenbateraino den zuzena ELAren aldarrikapena, soldaten gutxieneko balioa 1.200 eurotan finkatzea.

Emakumeek eta pertsona etorkinek soldata txikiagoak dituzte

83. Gipuzkoan, gizonetzkoen soldata emakumezkoena baino %33,8 handiagoa da. Soldatei buruzko 2014ko EPAren arabera, emakumeek %29,6 gutxiago irabazten dute Nafarroan, eta %23,9 EAEn.

84. Eta etorkinak ez diren pertsonen soldata etorkinena halako bi da Gipuzkoan.

Langabezia-tasa oso altua da Hego Euskal Herrian

85. Langabezia tasa biztanleria aktiboaren %11,7koa da. Egia da espainiar Estatukoa (%18,6) baino askoz apalagoa dela, baina baita Europar Batasuneko batez besteko maila baino hiru puntu eta erdi handiagoa ere (%8,3, 2016ko hirugarren hiruhilekoan).

86. Beraz, ez da ametitzekoa gure agintari politikoez hileroko ematen duten gogobetetze-diskurtso hori.

Gazteen egoera, gero eta larriagoa

87. Gazteen bizi- eta lan-baldintzak okertzen ari dira urtea joan, urtea etorri. Belaunaldi berriak, oro har, aurrekoak baino okerrago bizi dira.

88. Hauek dira horren arrazoietakoz batzuk: gazteen langabezia-tasa izugarria (%26,7 Hego Euskal Herrian), lan-prekarietate gero eta handiagoa, etxebizitzaren prezio garestia (alokairuan hartzea nahiz erostea) dela-eta gurasoen etxetik joan ezina. Etorkizun ilun horren aurrean, milaka euskal gaztek emigratu egin behar izan dute bizimodu hobearen bila. Politika neoliberalen ondorio makur eta ezkutuenetako bat da.

Enplegua gero eta prekarioagoa da.

89. Aldi baterako enplegua eta lanaldi partzialeko enplegua (hein handi batean ez da borondatezkoa izaten) egun indarrean den lan-prekarietatearen bi adierazle dira. 2016an sinatutako kontratuen erdiak baino gehiagok hilabetetik beherako iraupena izan zuten.

90. Enplegua suntsitzen den garaietan, aldi baterako enplegua duten pertsonak dira kaltetuenak (ez zaizkie berritzen kontratuak edo kaleratu egiten dituzte). Enplegua hazten den garaietan, berriz, 2014tik hona gertatzen ari den moduan, sortutako lanpostuak aldi baterakoak izaten dira. Hala, HEHn aldi baterako enplegu-tasa soldatapeko biztanleriaren %23,8ekoa da, eta nabarmena da goranzko joera.

91. Bestalde, lanaldi partzialeko enplegua ere aspalditik ari da zabaltzen, berdin enplegua sortzen edo suntsitzen den garaietan. Hala, gaur egun, biztanleria landunaren %17,3 lanaldi partzialean ari da lanean.

92. Zifratan adierazita, Hego Euskal Herrian 239.400 langile daude aldi baterako kontratuarekin eta 204.600 pertsona lanaldi partzialean.

Langabezia, aldi baterako lana eta lanaldi partzialekoa emakumeek jasaten dute batez ere

93. Emakumeen egoera lan-munduan okerragoa da gizonena baino. Aurrez aipatutako soldata aldeaz gain, langabezia-tasa eta prekarietate-maila handiagoa jasaten dute:
94. Emakumeen langabezia-tasa %12,2koa da, gizonezkoen 11,3 baino puntu bat altuagoa. Soldatapeko emakume langileen %26,7 aldi baterako kontratuarekin ari da lanean; aldiz, egoera horretan dauden gizonezkoen portzentajea %21koa da. Eta lanaldi partzian ari direnak gehien-gehienak emakumeak dira: hain zuzen, lana duten emakumeen %29,1 lanaldi partzian ari da, eta gizonezkoen kasuan, %7 baino ez.

Lan-ezbeharrak ugaritzen ari dira

95. Lan-ezbeharrak arazo larria dira, lan arloan nahiz gizartean. Kongresu-arteko azken epe honetan, 200 langile baino gehiago hil dira laneko istripuen ondorioz Hego Euskal Herrian.
96. Estatistika ofizialek, ordea, ez dute errealitatea islatzen; izan ere, lan-merkatuan areagotzen ari da prekarietatea, eta lan-ezbeharren ehuneko gero eta handiagoa ezkutuan geratzen da. Hala ere, eragin-indizeak edo 1.000 langile okupatuko baja hartzea eragin duten lan-ezbeharren kopuruak gora egin du sektore guztietan.
97. Askoz gehiago dira laneko gaixotasunen biktimak, nahiz eta estatistika ofizialek errealitate horren zati txiki bat baino ez duten erakusten eta oso zaila den arazoaren benetako neurria zein den jakitea. Laneko gaixotasun asko ezkutuan geratzen dira, eta argi dago benetan dauden kasuak baino askoz gutxiago aitortzen direla.
98. Sortzen ari den enpleguaren prekarietate gero eta handiagoa eta kalitate eskasa dira egoera hori eragiten duten egiturazko arazoak. Azpikontratazio-indize izugarri altuak, lan-erritmo bizia, prestakuntza-falta, lanaldi partzialerako kontratuen gorakada... horiek dira arazo sozial horren arazoak eta eragile nagusiak gaur egun ere. Normalean, prekarietate horretan lanean ari diren langileak ez daude prebentzio-araudia bete dadila eskatzeko edo ez dela betetzen salatzeko egoeran. ELAn laneko osasunaz ari garenean, laneko segurtasunaz harago, ongizate fisikoa eta psikikoa bermatuko duen enpleguaz ere ari gara, gure osasuna kaltetuko ez duen enpleguaz, alegia. Prekarietatearen juxtu kontrakoa da kontzeptu hori, prekarietateak babes gabekia eta ahulezia besterik ez baititu eragiten.

Ordaindu gabeko etxeko lanak batez ere emakumeek egiten dituzte eta isilean mantendu nahi da egoera hori

99. Lana aztergai dugunean, ez gara ari ordaindutako lanaz soilik. Alabaina, ordaindu gabeko etxeko lanak (zaintzarekin eta hezkuntzarekin loturikoak, otorduak prestatzea eta ostatua ematea, jantziekin eta garbiketarekin loturikoak, besteak beste) isilean eta ezkutuan mantentzen dira nahita.
100. Emakumeek egiten dute ordaindu gabeko lanaren %66,7, gizonek egiten dutena (%33,3) baino bi aldiz gehiago. Etxeko lanak gizon eta emakumeen artean berdintasunez banatzea ezinbestekoa da gizarte bidezkoagoa lortzeko, eta oraindik asko falta zaigu horretara iristeko.
101. Etxeko zereginetan diharduten emakume langileek jasaten duten egoerari heldu behar zaio, bi eratako diskriminazioa pairatzen baitute: legeak berak ezartzen duena eta, kasu askotan, legeak ezartzen duena ere ez betetzeagatik jasan behar dutena.

Pobrezia areagotzen ari da

102. Langabezia-tasa altuak, prekarietatea zabaltzea, soldaten erosahalmena gutxitzea eta gizarte-prestazioetan egin diren murrizketak direla medio, pobrezia areagotu egin da. Estatistika guztiek erakusten dute gorakada hori.

103. Pobrezia erlatiboaren tasa %18,5ekoa da EAEn, eta %24,2koa Nafarroan. Gainera, emakumeen, gazteen eta etorkinen kasuan, pobrezia-maila handiagoa da batez bestekoa baino.

104. Pobrezia saretzen ari da eta gizarteko geruza gero eta zabalagoetan ari da eragiten; hala, indarra hartzen ari dira pobrezia energetikoa eta beste zenbait egoera eta fenomeno.

Etorkinek jasaten dute gehien langabezia, prekarietatea, diskriminazioa eta pobrezia

105. Migratu behar izan duten pertsonak jasaten dituzte langabezia-tasa handienak, eta egoera irregularrean lan egin behar izaten dute (eta askotan, esplotazioa ere pairatzen dute), egoera oso prekarioetan, soldata txikiak kobratuz. Horrek guztiak eragiten du haiekiko diskriminazioa eta bidegabekeria areagotzea, eta etorkinen pobrezia-maila oso altua izatea. Etxeko langileak (normalean emakumeak) dira babesgabezia eta ahulezia horren adibide nabarmenenak. Hori gutxi balitz, kriminalizazio-kanpaina baten biktima ere badira, errealitatea, askotan, guztiz bestelakoa denean; izan ere, askotan nahita ezkututzen da pertsona horiek gure gizartean sortzen duten aberastasuna (azterlan askotan berretsia).

2

NEGOZIAZIO KOLEKTIBOA SENDOTZEA, HEGEMONIA NEOLIBERAL BETE-BETEAN

106. Negoziazio kolektiboa erabakigarria da langile-klasearen baldintzak eta egoera hobetzeko, eta, alde horretatik, ELAren jardun sindikalaren lehentasunezko esparrua da, lan-eremu berezkoena. Tresnarik garrantzitsuena da aberastasunaren banaketa bidezko-agoa lortzen ahalegintzeko eta diskriminazioen (generoari loturikoak, lehenik eta behin) eta prekaritatearen aurka borrokatzeko.

107. ELAren iritziz jarrai daiteke negoziazio kolektiboa egiten hegemonia neoliberal bete-beteen ere, nahiz eta zailagoa izan, eta sektore, lurralde eta lantoki guztietan ezin konponbide eta estrategia berak eman. Bestalde, ELAren lan sindikalaren eraginkortasuna gure oinarri militantearen arabera da gero eta gehiago, eta lantoki bakoitzean haien antolaketaren arabera. Indar-erlazio hobetuz gero, negoziazio kolektiboa ere irabaz dezakegu.

ERREFORMEN ESANAHIA ETA ONDORIOAK

108. Aurreko kongresu konfederalean ere adierazi genuen Zapaterok (2011) eta Rajoyk (2012) bultzatutako negoziazio kolektiboaren erreformak mugarri bat izan direla negoziazio kolektiborako. ELAk bete-beteen asmatu zuen erreforma horiek zer ondorio izango zuten aurreratu eta zehaztu zuenean.

109. 2011ko erreformak lansarrietan aurrekaririk gabeko balio gutxitzea egiteko oinarriak jarri zituen, Estatu mailako sektoreko hitzarmen kolektiboei nagusitasuna emanaz. Erreforma horrek aukera ematen du (ez du horretara behartzen) Estatuko hitzarmenek erabaki dezaten zer negoziata daitekeen eta non negoziata daitekeen. Alde horretatik, neurri horrek Estatu mailako sindikalismoaren asmoak betetzen ditu, monopolio negoziatzailea haien esku uzten duen heinean. Era berean, aukera ematen dio patronalari Estatu osoan lan-baldintzak okertzeko. Modu horretara, patronala eta Estatuko sindikatuak ederki ari dira baliatzen erreformak emandako egokiera.

110. Rajoyren erreformaren helburua ere horixe bera izan zen: soldaten balio gutxitze hori areagotzea eta lan-baldintzak estutzea. Horretarako, hitzarmenen ultraaktibitatea hartu zuen jomugatzat; izan ere, aldebakarreko erabakiz hitzarmen horiek ez betetzeko aukera erraztu zuen, eta enpresa-hitzarmenak lehentasunez aplikatzea onartu zuen, besteak beste.

111. Rajoyren erreforma horrek, gainera, kaleratzeak merkatzea ere bilatzen zuen, helburu bikoitzarekin: batetik, kalte-ordainak gutxitzea, enpresentzat merkeagoa izan dadin langileak kaleratzea, eta bestetik, kaleratua izatea zeinen merkea den jabeturik, aldarrikapenik ez egitea erabakitzen dutenen antolaketa ahal den neurrian galaraztea.

112. 2013ko uztailan, hitzarmen askoren ultraaktibitatea amaitu zenean, une nahasiak etorri ziren eta bazirudien edozein proposamen, eraginkortasun gutxikoa izan arren, aintzat hartu beharrekoa zela. Areago: proposamen horiek hainbat gabezia zituztela edo alferreko zirela salatzen zutenak, eta, beraz, ekimen horietan parte hartzen ez zutenak dea-

brutzen ziren. Horrelako ekimen hutsalak izan ziren, adibidez, 2012ko Lanbide-arteko akordioa, baita 2013koa ere, edo negoziazio sektorialaren alde eginiko manifestazioak... Alabaina, arestian aipatutako deabrutze horren bidez, sindikalismo borrokalariari egotzi zioten negoziazio kolektiboaren eredu suntsitu izanaren erantzukizuna, eta ez patronalari eta Rajoyri. Sindikalismo borrokalaria, ordea, ez da saiatu, inolaz ere, gainera zetorkiguna "leuntzen", jakitun izan baita patronalak ez ziola uko egingo legeak eskaintzen zion guztiari.

113. Une horietan, halaber, eztabaida sortu zen ea beharrezkoa ote zen enpresa-hitzarmena edo sektoreko hitzarmena, bietako bat hautatu behar izatea. ELAk beti aldarrikatu izan du eta aldarrikatzen du, enpresa-hitzarmenak negoziatu daitezkeen sektoreetan, enpresa-hitzarmen horiek direla modurik onena erreformaren eraginei aurre egiteko eta horien aurrean blindatzeko. Hortik aurrera, ELAk inoiz ez die uko egin sektoreko hitzarmenei. Ez alferrik, gure sindikatuak horrelako hainbat sinatu ditu, hori bai, aplikatze-ko bermeak jasoz eta erreformaren irismena mugatzen duten klausulak gehituz.

114. Nolanahi ere, negoziazioaren bi erreformen eraginak berebizikoak dira:

- a) Erreformen eskutik patronalak izugarritzko boterea eskuratu du. Horien aurretik ere, patronalak ez zuen behar handirik akordiotara iristeko, eta hitzarmen asko eta asko zeuden blokeatuta. Erreformen ondotik, negoziatorik ez egoteak patronalari egiten dio mesede, hitzarmen kolektiboak bertan behera noiz geratzen diren zain geratu besterik ez baitu egin behar. Erreformen ondotik, beraz, presioa eta txantajea egiteko ahalmen askoz handiagoa eskuratu du patronalak.
- b) Erreformek soldaten balioa eta lan-baldintzak izugarri murriztea ekarri dute, kapitulu sozioekonomikoan aski aztertu dugunez.
- c) Erreformek erraztu egiten dituzte, lehenaz gain, azpikontratazio-estrategiak, jarduerak kanpora ateratzea, zerbitzuetako enpresak sartzea...

ORDEZKARITZARIK EZ DUEN PATRONALAK BLOKEATU EGITEN DU NEGOIZAZIOA, BESTELAKO ENPRESA-EREDU BAT BULTZATZEN DU ETA LOBBY ANTISOZIAL GISA JARDUTEN DU

115. Patronalak, esan dugun eran, blokeatu egiten du negoziazio kolektiboa. 2013tik hona, ez du negoziatu beharrik, aski baitu itxarotearekin: edo onartu egiten dira haren baldintzak edo gainbehera etortzen da hitzarmena. Zoritxarrez, patronalak sarritan aurkitzen ditu "lagunak", zenbait sindikatuk inolako bermerik gabe eta langileentzat baldintzen galerarekin sinatzen baitituzte hitzarmenak, lan-baldintzak hobetzeko ezinbestekoa den mobilizazioaren kaltetan. Hori gertatu zen, adibidez, Nafarroan. 2012ko negoziazio kolektiborako sektoreko akordioa sinatu orduko (martxoaren 29ko greba orokorretik hila-bete gutxira), sektoreko hitzarmen gehienak sinatu zituzten, eta UGTk eta CCOOk ontzat eman zuten zenbait baldintza eta edukiren galera eta okertzea.

116. Testuinguru honetan, ELAk berriro ireki du patronalaren ordezkari eta legitimitateari buruzko eztabaida. Uste dugu mugimendu sindikalak ez duela ontzat eman behar patronalari emandako ordezkariak, zertarako eta negoziazio kolektiboa blokeatzeko erabiltzen badu eta, aldi berean, alde sozial ororen aurkako lobby gisa jarduten badu (fiskalitatea, politika publikoak...).

117. Legeak oso argi zehazten du nola erabakitzen den ordezkariak sindikala: hauteskunde sindikalak daude eta gobernuek egiaztatzen dute erakunde bakoitzaren ordezkariak. Alabaina, legeak ez du arautzen patronalaren ordezkariak egiaztatzen inolako prozesurik. Orain arte, sektoreko negoziazio-mahaietan sindikatuek emandako

ordezkaritzaren aitortza hartu da aintzat. Hori horrela izan da, ezinbestekoa delako kontrako alde bat izatea; hau da, hitzarmenak sinatuko dituen norbait izatea.

118. Eusko Jaurlaritzak patronalaren egiaztapenerako sistema publiko, fidagarri eta gardena ezarri behar du. Premiazkoa da, izan ere, arestian esan dugun moduan, patronalak egiaztatu gabeko ordezkari erabiltzen duelako oro har negoziazio kolektiboa blokeatzeko; eta premiazkoa da, orobat, beste zenbait esparrutan sortzen direlako edo sor daitezkeelako beste patronal batzuk ordezkari onartua eta egiaztatua izateko asmoarekin. Hau da, eskakizun demokratikoa da.

119. Nolanahi dela ere, ezin da onartu uneotan hainbat eta hainbat esparrutan gertatzen ari den gehiegikeria: ordezkari eskasa duten patronalek blokeatuta dituzte negoziazio-mahaiak, milaka eta milaka langileri eragiten dioten mahaiak, eta, aldi berean, galarazi egiten diete beste patronal batzuei mahai horietan esertzea. Beste patronal horiek prest leudeke beren ordezkari egiaztatze, baldin eta horretarako berdintasunezko mekanismo bat balego patronal guztientzat.

120. Era berean, ez zaigu zilegi iruditzen, Eusko Jaurlaritzak Gasteizko Legebiltzarrean onartu zuen moduan, hainbat milioi euroekin finantzatzea nor ordezkari duen ziur ez dakigun patronala.

121. Azkenik, Confedebaskek, Adegiren uberari jarraituz, beste enpresa-eredu bat eta lan-harremanen bestelako eredu bat bultzatzea erabaki du, eta Jaurlaritzako ordezkari gorenak txalotu eta hauspotu besterik ez dute egin. Kultura berri horretan ez dago lekurik sindikatuak langileen eta enpresaren arteko instantzia kolektibo bihurtzeko, langileen iritzia biltzeko, antolatze eta haien eskubideak babesteko. Sarri askotan, delegatuek, baita sindikatuetakoa militanteek ere, presio handiak jasaten dituzte beren funtzioak ez betetzeko, eta batzuetan mehatxuak eta txantajeak ere jasaten dituzte, bai hauteskunde sindikalak bai sindikatuaren esku-hartzea galarazteko eta oztopatzeko. Banaka-banaka nahi gaituzte, eta kolektiboa desagerrarazi nahi dute, isilean pasatzen dute langile-klasearen azpiratzea eta menderakuntza eta enpresaren balioak goresten dituzte.

EUSKO JAURLARITZA, OREKA TXIKIENETIK URRUN

122. Eusko Jaurlaritzak urteotan agertu duen jokabidea erabat koherentea izan da 2014ko irailean aurkeztutako “Eusko Jaurlaritzaren proposamena lan-harremanen eta elkarrizketa sozialaren eredu berri bati buruz” dokumentuan jasotako printzipio eta proposamenekin. Proposamen horretan sindikalismo aldarrikatzailea desaktibatze oinarri ideologikoa mamitzen du Jaurlaritzak.

123. Hain zuzen, dokumentuak enpresaren interesak eta langileen ongizatea identifikatzea du xede, eta horretarako honela definitzen du enpresa: “interesen erkidegoa eta helburuen batasuna”. Mugimendu Nazionalaren printzipioak gogorarazten ditu formulazio horrek. Dokumentuak eragile sozialen jarduteko eremua “mugatzeko” eginkizuna ematen dio alde “publikoari”. Jaurlaritzak enplegatzaile gisa dituen erantzukizunak alde batera ditu, eta, orobat, ez ditu aintzat hartzen prekaritate gero eta nabarmenagoa eta negoziazio kolektiboa blokeatuta egotearen arrazoiak.

124. Agiri horrek esaten du, gainera, erakunde sindikalek diru-laguntzak jasotzen badituzte, ardura utziezina dutela gizarte mota jakin bat eraikitze zereginean (bista da, indarrean den politika neoliberalarekin bat etorritik). Ez du zuzen jokatzeko sektoreko hitzarmenak lurzoru segurutzat jotzen dituenen, eta lan-gatazken ondorioz enpresen jarraipena arriskuan jartzen dela iradokitzen du. Halaber, ELA oztopatzen hartzen du “lan-harremanen eredu berri baterantz joateko”. Eta langileek enpresetan izan beharko luketen

onarpenari eta parte-hartzeari dagokionez, proposamenak zeharka dio enpresetan ez lukeela tarteko instantzia kolektiborik (sindikaturik, ordezkartzarik) egon behar langilearen eta enpresarien artean, langilea banakotzat harturik.

125. Agiri horren ildo berean, ez gaitu harritu behar 2016ko uztailaren 22ko akordioak. Horren bidez, Eusko Jaurlaritzak konpromisoa hartzen du elkarrizketa sozialeko kideek gutxiengoan lor ditzaketen akordioak argitaratzeko. Negoziazioetan Espainian onartutako lan-erreformen aurkako mugak jasotzeko ELAk hartutako erabakiari patronalak, Jaurlaritzak eta UGTk eta CCOOk emandako erantzuna baino ez da hori (txostenaren kapitulu politikoa aztertuko dugu aipatutako akordioa).

126. Erabaki horrek demokraziari berari egiten dio eraso, langileek sindikatu nagusiei emandako ordezkartza gutxiesten baitu. Gainera, abantaila gehigarri bat ematen dio patronalari, erreformen bidez eskuratutakoak nahikoa ez eta beste giltza bat, merkeen ateratzen zaizkion sindikatuak aukeratu baititzake modu horretara. Azken batean, Rajoyk berak bere sokako agente sozialei eman ez dien pribilegioa eman die Eusko Jaurlaritzak Confebaski, CCOOri eta UGTri. Eta hori guztia, helburu bakarrarekin: ELAren jardun sindikalak Espainiako erreformak aplikatzeko sortzen duen traba paretik kentzea.

127. Enplegatzaile den aldetik, Jaurlaritza patronala ere bada. Eta patronal pribatuak bezalaxe eskueran izan nahi ditu negoziazio kolektiboaren ondorioz sortutako gatazkak saihesteko eta eragozteko tresnak. Eusko Jaurlaritzak gutxiengoan lortutako akordioak ematen ditu argitara; elkarrizketa sozial horretako eragileak eskuzabal finantzatzen ditu; bere langileen egoera prekarioagoa bihurtzen du; azpikontratutako enpresen baldintzak murrizten ditu eta funtsezko tresnei lana egitea eragozten die; besteak beste, Lan Ikuskaritzari. Horrez gain, gutxieneko zerbitzuen dekretuak baliatzen ditu greben eraginik ahalik eta gehien gutxitzeko.

128. Ez dago negoziazio kolektiborik Eusko Jaurlaritzaren ardurapeko esparruetan, eta, beraz, dekretu eta ezarpenen bidez egiten da dena. Grebak funtzio publikoaren zerbitzu pribatizatuetan gertatu dira (Gipuzkoako errepideak, Bizkaiko eta Gipuzkoako adinekoen egoitzak, TMB...), eta horrek agerian uzten du zer defendatzen duten lehendakariaren alderdi politiko bera agintean duten erakundeek. Gizarte prekario honetan eroso daudenez, ez dute geldiarazten prekaritate horren hedapena.

129. Hori nahikoa ez, eta lehenak dira Madrilgo murrizketak aplikatzen eta azkenak atzera botatzen. Gainera, murrizketak egin dituzte zerbitzu publikoaren aurkako eraso areagotzeko. Ez dugu ahaztu behar zer lotura dagoen lan-baldintzen eta kalitatezko zerbitzuen artean.

130. Alde horretatik, gogoan izan behar dugu zer jarrera izan zuten Eusko Jaurlaritzak eta EAJko, PSE-EEko eta PPko talde parlamentarioek ELAk azpikontratazioetan gutxieneko baldintza batzuk bermatze aldera bultzatutako eta 110.000 lagunek sinatutako legegintzako herri-ekimenarekin. Pribatuan onartu bazuten ere egin dutena hobe zitekeela, ekimena bertan behera uztea erabaki zuten. Bete-beteko apustua egin dute azpikontratazioa eta sare klientelarrak bultzatzeko, nahiz eta milaka eta milaka emakume eta gizonen bizi-baldintzen kaltetan izan.

131. Ezin dugu alde batera utzi, orobat, Eusko Jaurlaritzaren mendeko Lan Ikuskaritzaren utzikeria kontratazioetan lan-iruzurra atzemateko zereginean, eta, era berean, Lan Zuzendaritzak gutxieneko zerbitzu larregi ezarri dituela gatazka gehienetan eta, bidenabar esanda, administrazioak patronalaren eginkizuna bete duela sarritan gatazka horietan.

NAFARROAKO GOBERNUA ELKARRIZKETA SOZIALARI EUSTEN TEMATURIK DAGO

132. Nafarroako Gobernuaren aldaketak eragina izan du UPNren gobernuek, UGT, CCOO eta CENekin eskuz esku, 1995. urteaz geroztik bultzatu izan duten “kontzertazio sozialeko” politikan. ELAk behin eta berriro salatu izan ditu urteotan guztiotan akordio horien ondorio kaltegarriak. Bi hauek ziren akordio horien helburuak: Gobernuari eta patronalari bake soziala bermatzea eta sindikalismo abertzaleari, ELAri eta LABi, aurre egiteko eredu sindikala diru publikoz sustatzea.

133. ELAk argitara eman zuen 2015ean “akordio nominalak” deiturikoen edukia. Horien bidez, UPNren Gobernuak diru publikoz ordaintzen zituen UGT, CCOO eta CEN sindikatu- en ohiko gastuak (100 nomina baino gehiago, argindarra, telefonoa... baita zenbait obra ere). Hitzarmen horien legezketasuna gorabehera, agerian geratu da akordio horiek zer helbururekin eta nolako gardentasun eta etika politiko faltaz gauzatu ziren.

134. “Aldaketaren Gobernu” deitutakoaren jarrera ez da ELAk espero zuena izan. Akordio Programatikoa ezagutu ondoren, eta kontzertazioa indarrean izan zen urte guzti- en irakurketa kritikorik ez zela egiten eta jardun horiek bertan behera uzteko konpromiso argirik ez zela hartzen ikusirik, gure lehen balorazio kritikoa egin genuen.

135. ELAk urrats positibotzat jotzen du hitzarmen nominalak bertan behera utzi izana, eta aipatutako erakundeek beren burua finantzatzeko baliatzen zituzten partida ekonomikoak murriztu izana. Hala ere, uste dugu Gobernuak huts egin duela erabaki horiek hasiera- hasieratik hartu ez izanarekin. Aldaketa politikoaren ikuspegitik, ezin da ulertu partidak pixkanaka murrizteko estrategia hori. Gainera, litekeena da Gobernuak legez kanpo jokatu izana. Hain zuzen, Iruñeko epaitegi batek onartu egin du gure salaketa bat. Horretan, lehiara behartzen duen legea aldatu ondoren, prestakuntza-ikastaroak ezkutuan pasatze- ko helburua zuten hitzarmen nominalak salatu genituen.

136. Era berean, oraindik mantentzen diren partida batzuei esker, zati batean edo osor- ik, erakunde horiek diru publikoa kudeatzen jarrai dezakete, eta horrek berak agerian uzten du oraindik ere bukatu gabeko lana dela.

137. Testuinguru horretan, Nafarroako Gobernu berriro ahalegintzen ari da Elkarrizketa Sozialeko Kontseilua martxan jartzen, Sanz eta Barcinaren politikaren lorratzean; izan ere, kontseilu hori patronalaren, UGTren eta CCOOren sare klientelarrak finantzatzeko beste ezertarako ez da izan, eta inolaz ere ez desorekari aurre egiteko, aberastasuna banatzeko edo Nafarroako bertako negoziazio kolektiboa defendatzeko.

138. ELAren ustez, CEN, UGT eta CCOOri botere betearazlea emateko erabakia, demo- kratikoki aukeratutako parlamentario eta kontseilarien gaintik beto eskubidearekin, ez dator bat egiazko “aldaketarako agendarekin”. Gobernuak berrikusi egin beharko luke era- baki hori.

139. ELAk beste erakunde batzuekin batera egin du lan organo hori bertan behera uzte- ko eta beste fase politiko bat abiarazteko, egingarriak diren proposamen alternatiboekin, propaganda edo langile-klasearen egiazko interesekin zerikusi gutxi duten beste xede batzuk alde batera utzita.

140. Nafarroako Gobernuak hainbat esparrutan lan egin dezake ELArekin: kontratazio publikoetan klausulak hobetzen, enplegurako prestakuntzaren kudeaketa publikoan, mer- kataritzan jaiegunetan ez zabaltzen edo langile publikoen lan-baldintzak hobetzen. Esparru horietan guztietan ELAk aldaketa partzial batzuk baino ez ditu antzeman, inolaz ere ez nahikoa. Beste modu batera esanda, Nafarroako Gobernuak interes gutxi du egiazko aurrerapausoak emateko.

ZER EGIN DUGU KONGRESU ARTEKO EPEAN?

141. ELAri leporatu nahi izan diote negoziazio kolektiboaren blokeoaren errua. Gezurra da hori, UGTk eta CCOO-k gehiengo zabala duen beste autonomia-erkidego batzuetan ere berdin-berdin gertatzen baitira blokeoak. Kontua da denbora gehiegi galdu dela eztabaida eta polemika antzuetan, langile-klasearen bizi-baldintzak bermatzen eta hobetzen lagunduko duen negoziazio kolektiboa berreskuratzeko borrokari bete-betean heldu beharrean.

142. Denbora askoan aritu gara erreformaren irismena eta arrazoia gure militantziari azaltzen, eta, dudarik gabe, hori izan da gure estrategiaren giltzarrietako bat. Ez dira gutxi izan azken urteetan harrotutako eztabaidak: hitzarmena edo ituna, sektorea edo enpresa, erreformaren eragina mugatuko duten klausularik bai ala ez, negoziazio kolektiboaren estatalizazioa...

143. Apustu egin dugu grebak egingarriak izateko, eta apustu hori berretsi nahi dugu datozen urteei begira ere. Gaur egun grebak ia ezinbestekoak dira garrantzizko hobe-kuntzak lortzeko, eta erabakigarriak patronala bere blokeo-posizio horretatik mugiarazteko. Greba batzuen garrantzia eta iraupena dela-eta, haien planifikazioa ezinbestekoa da fruituak eskuratzeko.

144. Gure aldetik, erabaki dugu sektore eta enpresetan negoziatzen diren edukiei balioa ematen jarraitzea. Guk bultzatutako negoziazioak zenbait klausula jasotzen ditu negoziazio kolektiboaren erreformak eraginik gabe uzteko. Klausula horiek dira gure jarduera negoziatzailearen egiazko bereizgarria beste sindikatu batzuekin alderatuz gero.

145. Hainbat ekinbide judizial abiarazi ditugu -horietako batzuk ebazteko daude oraindik lan-erreformaren eraginak geldiarazteko, estatalizazioaren aurka. Era berean, gure erakundeak hainbat errekurtso jarri ditu murrizketen ondorioz enpresa publikoek esparru publiko horretan lan-baldintzen aurka eginiko erasoak direla eta.

146. Negoziazio-esparru berriak zabaldu ditugu, jakitun baikara hitzarmenen estatalizazioak zer ekarriko duen: miseriazko soldatak, lanaldi luzeagoak, malgutasun handiagoa, aplikatzeko bermerik ez duten hitzarmenak eta lan-kalitatearen alde inolako ekarpenik egiten ez dutenak. Gobernuak interpelatu ditugu, esparruak zabaltzeko exijitu diegu patronalei, bestelako aukera lotesleak bilatzen ahalegintzeko eta, batez ere, gure jardun sindikala bultzatzeko eta sendotzeko.

147. Gogotik eta gogor egin dugu lan enpresa-hitzarmenak blindatzen jarraitzeko; izan ere, Rajoyren erreformaren ondotik, biderik eraginkorrena dira langileak erreforma horien ondorioetatik babesteko.

148. Sektoreko negoziazio kolektibo loteslea eta bermeduna bultzatu dugu. Hala, aplikatzeko bermea, ultraaktibitatea eta malgutasuna mugatzea, horiek izango dira elementu erabakigarriak ELA-k hitzarmenak sinatzeko edo ez sinatzeko, berdin sektorekoak berdin enpresakoak.

149. Era berean, negoziazio-esparru berriak zabaltzeko lan egin dugu eta bide horretan jarraitu behar dugu. Tarte honetan, lantokietako hitzarmenetan sakondu dugu. Esparru berri horrek funtsezko pieza izan behar du etorkizunean.

150. Sektorekako esparru-hitzarmenak bilatu ditugu estatalizazioa geldiarazteko eta gure lurraldeetan sektoreko negoziatorako aukerak zabaltzeko. Merkataritza eta Ostalaritzako Esparru Hitzarmenak bultzatu eta sinatu ditugu, Estatuko hitzarmenen aldean hemengo hitzarmenak aplikatzen direla bermatzeko.

151. Gainera, gai izan gara EAEn negoziazio kolektiboaren Egiturazko Akordio baterako negoziazioa eta akordioa bultzatzeko. Gogoan izan behar da ELA beti egon dela prest hor-

relako akordioak sinatzeko. Patronala izan zen proposamena egin zuena, Ostalaritzako Esparru Akordioan ELAren planteamendua ikusi ondoren; orduan esan zuen Confebasketik prest legokeela ELA proposatutakoa sektore guztietarako sinatzeko. Patronalak, ELAren interpelazioa jaso ondoren, eta hainbat bileraren ostean, iritziz aldatu du, eta egiturazko hitzarmen bat sinatzeko prest dagoela esan du, sindikatuoi grebari uko egitea exijitu gabe, 2011. urtean nahi izan zuen bezala. Nolanahi dela ere, argi utzi nahi dugu ELAren iritziz langile-klaseak duela bere lan-baldintzen defentsaren ardura: ezin ditugu gure jendearen lan-baldintzak “akordio handietan” lor daitekeenaren esku utzi.

152. Administrazio publikoak azpikontratatuta lan egiten duten bizi-baldintzak hobetzeko dinamikak bultzatu ditugu. Horretarako, Eraikuntzako Foru Araua landu dugu Gipuzkoan, eta 100.000 sinadura baino gehiago bildu ditugu legegintzako herri-ekimen bat (LHE) bultzatzeko bai Eusko Legebiltzarrean bai Nafarroako Parlamentuan. Gogoan izan behar dugu Gasteizko eta Iruñeko Ganbarek agertutako jarrera desberdina. Nafarroan, UPN gobernuan zela, talde parlamentarioek erabateko adostasuna agertu zuten ELA bultzatutako LHEa partzialki onartzeko.

153. Militante talde batekin batera “1200 eurotik gora” kanpaina bultzatu dugu, eta ekimen horrek balio izan du erreferentziazko soldata muga bat finkatzeko hainbat eragilerentzat.

154. “Jai Egunetan denok Jai” kanpainaren bultzada gure sindikatuaren nortasun-ikur bihurtu da, egiazko bereizgarria Estatuarekiko eta Europako beste herrialde askorekiko. ELArentzat lehentasunezkoa da merkataritzan lan egiten dutenen aisialdirako eta atsedenerako eskubidea, bai eta bestelako gizarte-eredu bat bultzatzea ere, den-dena kontsumora bideratu gabe.

PREKARIETATEAREN AURKAKO BORROKA ARDATZ BIHURTUKO DUGU

155. Lan-prekarietateak ez die uzten pertsoneri garatzen, haien jarrera sozial eta politikoa baldintzatzen eta zehazten du eta bizitza askoz okerragora kondenatzen du gizarte osoa. Prekarietatea legezkoa da, patronalak bultzatu egiten du eta etekina ateratzen du egoera horretatik. Prekarietatea ez da jasaten dutenen arazoa soilik; aitzitik, gizarte osoari eragiten dion gaitz larria da eta langile-klase osoak etorkizunean jasan ditzakeen baldintzen iragarle ere bada. Milaka eta milaka pertsona sartu dira berriki lan-munduan egoera prekarioan, eta, lantokietan behar adinako borrokak bideratzeko gai ez bagara behintzat, egoera hori ez da aldatuko. Hori dela eta, Kongresu honek erabateko lehentasuna eman nahi dio prekarietatearen aurkako borrokari.

156. Aldiro-aldiri enplegu duinaren ordean enplegu prekarioa ari da sortzen, soldatak jaisteko helburuarekin. Enplegu mota hori orokortzen ari da industrian ere, zerbitzu-enpresen edo outsourcing-eko enpresen bidez. Erabakigarria izango da borroka horretan gure militanteak kontzientziaztea eta haien atxikimendua eta esku-hartzea lortzea. Lan egiteko beste modu batzuk jarri behar ditugu martxan, lantokietako enplegu-modalitate berriei erantzuna emateko.

157. Izan ere, lantokietan bertan bukarazi behar da prekarietatea. Salbuespenak salbu, sektoreko negoziazioa ez da arazo hori desagertzeko berme nahikoa. Azken urtean, aurrerapausoak eman ditugu prekarietatea azaleratzeko eta lana kanpora ateratzen eta azpikontratatzeko enpresa nagusietan atal sindikalek zeregin horretan duten erantzukizuna nabarmentzeko. Hori dela eta, gure atal sindikalak eta delegatuak egiten ari diren prekarietate-mapetan oinarritu behar dugu lantokietan lan-planak bultzatzeko. Irmo utsi behar diogu gai honetan, besorik jaitsi gabe.

158. Prekariatatearen aurkako borrokari lehentasunez heltzeko erabaki horretan zeregin handia izango du gure zerbitzu juridikoak ere. Lan-erreformak indarrean jarri duen malgutasuna gorabehera, enpresen erabakiak beti egongo dira kontrol judizialaren pean, eta, horrenbestez, zerbitzu juridikoa funtsezko tresna da, jardun sindikalaren osagarri ezinbestekoa prekariatatearen aurkako borrokan. Izapidetutako gaien bolumenari erreparatuta, garbi dago erreformaren ondorio makurrenak mugatzeko borroka juridikoa izugarria izan dela urteotan guztiotan. Zenbait gai epai-bidera eraman ondoren, gure zerbitzu juridikoek sententzia aitzindariak lortu dituzte erreformaren eta horren ondorioen aurka. Irmo eutsi behar diogu lan-ildo horri.

GENERO-IKUSPEGIA AINTZAT HARTZEA

159. Prekariatatearen aurkako borroka horretan, gizon eta emakumeen arteko berdintasunak izan behar du negoziazio kolektiboaren ardatz nagusia. Generoaren ikuspegia aintzat hartu behar dugu, eta geure buruari galdetu behar diogu sindikatuaren jarduera-ildoek zer eragin sortzen duten gizonezkoengan eta zer eragin emakumezkoengan, eta, nola ez, berdintasuna sustatzeko beharrezko neurriak hartu behar ditugu. Eta gogoratu behar dugu genero-berdintasuna ez dela tratu-berdintasuna.

160. Horrek hainbat kontu berriro planteatzera behartzen gaitu: zein diren gure helburuak; nola eta zer irizpideren arabera zehazten ditugun helburu horiek; nola antolatzen ditugun negoziazio kolektiboaren partaidetza-, eztabaida- eta garapen-prozesuak, emakumeek berdintasun-baldintzetan parte hartzen dutela bermatzeko; nola lantzen ditugun prekariatatearen errealitate desberdinak...

161. Era berean, emakumeen beharrezkoen eta interes estrategikoei erantzun egokiagoa emateko edukiak identifikatu behar ditugu, eta horretarako, haien parte-hartzea sustatu behar dugu, emakumeek beraiek finka ditzaten beren aldarrikapenak. Alde horretatik, nabarmentzekoak dira azken urteotan gehienbat emakumeak aritzen diren sektoreetan izan diren grebak. Greba horien antolaketa aukera egokia izan daiteke emakumeek aurrerapausoak eman ditzaten beren interesak identifikatzeko eta horien defentsa antolatzeko eginkizunean. Greba luzeak eta meritu handikoak izan dira, eta, kasu askotan, zaintza-lanak antolatzeko sistema bera auzitan jartzea lortu da; izan ere, gaur egun oraindik ere sexuaren arabera banatzen dira lanak, eta emakumeek egindako lanak gutxiago baloratzen dira, eta, hain zuzen, horretan oinarritzen da zaintzen sistema hori. Dударik gabe, ikasgai handia izan dira greba hauek, eta oso aberasgarri izan daitezke sindikatu osoaren estrategiarako.

SEKTOREKO ETA ENPRESAKO LAN-PLANGINTZAK FINKATZEA ETA ANTOLAMENDUA ETA TRESNAK INDARTZEA

162. Lan-plangintza, izan sektorekoa izan enpresakoa, lanerako tresna nagusia da gure helburuetatik ez desbideratzeko. Plangintza egitea ezinbestekoa da hainbeste oztopori aurre egin behar dion proiektu eraldatzaile batentzat. Plangintza horiek, sektoreko edo lantokiko militantzia guztiarekin adostuak beti ere, zehaztu behar dute zein izango den gure jarduna eta zein izango diren gure helburuak esparru bakoitzean. Plangintza horiek neurgailu egokia izango dira behar adina egiten ari garen baloratzeko, eta, orobat, lagungarri izango dira gure burua antolatzeko, arazoei aurre egiteko eta egoera bakoitzean gure ibilbide-orria egokitzeke. Lan-plangintza horretan hezuramaitzen dira

maparen diagnostikoa, sindikalizazioa, aldarrikapenezko elementuak, helburuak eta horiek lortzeko martxan jarri beharreko jardun sindikala.

163. Esparru bakoitzeko egoera orokorra eta plangintza uztartuko dituzten kanpainen bidez negoziazio kolektiboa bultzatzea erabakigarria izan daiteke ETE-etan negoziazio kolektiboa aktibatzeke.

164. Grebara jotzeko gaitasun handiagoa eskuratzea ezinbestekoa izango da. Langileen beharriaz erantzungo dien negoziazio kolektiboa nahi badugu, funtsezkoa da gure jendea ahalduntzea. Orain arte horrela izan baita, ondorengo urteetan ere funtsezkoa izango da grebak antolatzea eta erresistentzia-kutxa elikatzea eta baliatzea.

165. Egin nahi duguna zaila da. Eta atal honetan bultzatu eta indartu nahi dugun guztia antolamenduari loturik dago. Hori dela eta, negoziazio kolektiboa eta antolamendua ezin dira aparteko agendetan zehaztu atal sindikalen eguneroko lanean. Antolatzeko gure gaitasunaren arabera lortuko dugu egoerari aurre egitea, aldatzea eta hobetzea.

166. Gure konfederazioak esku hartzeko zerbitzu eta tresna garrantzitsuak landu ditu negoziazio kolektiboa sendotzeko. Horien artean, hor ditugu erresistentzia-kutxa, zerbitzu juridikoak eta negoziazio kolektiboko kabinetea bera. Zerbitzu horiek guztiak gure jardun sindikalaren parte ere badira. Zerbitzu juridikoak, arloak eta kabinetek funtsezkoak dira jardun sindikala berritzeko eta gure koadroak eta militanteak ahalduntzeko.

167. Erresistentzia-kutxa ezinbesteko tresna da negoziazio kolektiboan beste aldeak gure eskakizunak eta baldintzak onar ditzan. Patronalak eta gobernuek erabaki dute norgehiagoka luzea izango dela, elkarri lagunduko diotela ez negoziatzeko eta berehalako akordiorik ez lortzeko, eta, hori kontuan hartuta, erresistentzia-kutxa ezinbesteko arnasa da.

ENPRESA-HITZARMENAK BERRITZEA, ENPRESA GEHIAGO BILTZEA ETA SEKTOREKO NEGOIZAZIOA AKTIBATZEA

168. Orain arte sinatu ditugun enpresa-hitzarmenak berrituko ditugu eta, ahal dela, gehiago lortuko ditugu, eta itunak hitzarmen bihurtuko ditugu, gero eta langile gutxiago egon dadin lan-erreformaren eraginpean. Enpresa-hitzarmena lortzeko aukera dagoen lekuetan, hitzarmen hori gauzatzen ahalegindu behar dugu, eta horretarako aukerarik ez dagoen lekuetan, beste aukera batzuk bilatu behar ditugu, patronala probintziako edo autonomia-erkidegoko sektoreko hitzarmenetan jasotakora behartzeko. Hitzarmen onak lortzea zaila da, berdin sektoreetan nahiz enpresetan. Baina egiaztatu dugu antolatuta gauden tokietan eta aurre egiteko gaitasuna dugun lekuetan lor daitekeela, hala sektoreetan nola enpresa handi nahiz txikietan. Ez dago esparru onik edo txarrik negoziazio kolektiborako: enpresa sindikalizatuak eta ez-sindikalizatuak daude.

169. Tarte handia dugun "Lehen hitzarmenaren protokoloa" izendatu duguna ezartzeko. Hor jaso ditugu gure lan egiteko modua eta beste erakunde batzuekin alderatuta gure jardunaren bereizgarriak zein diren, enpresetan negoziazio kolektiboa lantzeko helburu horretan.

170. Azkenik, enpresa-hitzarmena lortzeko aukerarik ez dagoen lekuetan, gogotik egin behar dugu lan, eta ahal dugun guztia berritu behar dugu sektoreko negoziazio kolektibo loteslea eta bermeduna bultzatzeko.

GUTXIENGOAN LORTUTAKO AKORDIOEI ETA ESTATALIZAZIOARI AURRE EGITEA

171. Gutxiengoan lortutako akordioei aurre egiteko alternatibak planteatu behar ditugu. Gutxiengoan lortutako akordio horiek lantokietan duten eraginari buruzko gure gogoeta gizarteratu behar dugu, eta prest egon behar dugu hainbat sektoretan eta enpresatan hitzartu ditzaketen akordioak indargabetzeko. Gutxiengoko akordio horiek inoiz ez dute ezer onik ekarri langile-klase osoarentzat. Batzuen eta besteen egoerak aztertzea eta elkarrizketa sozialaren eragileek bultzatzen dituzaketen ekimenei aurre egiteko prest egotea lehentasunezkoa da gure hiru lanbide-federazioentzat.

172. Aurre egingo diogu estatalizazioari, gure esku dauden tresna guztiak baliatuz: jardun sindikala bera, eta bide juridiko eta politikoak. Negoziazio kolektiboan ez dugu inondik inora onartuko Estatu hitzarmenen erreferentziarik. Guretzat loturik daude estatalizazioaren gaia eta autogobernua, eta, horrenbestez, zorrotzak izan behar dugu Iruñeko eta Gasteizko Legebiltzarrekin, negoziatio kolektiboko esparru propioaren aldarrikapena bere egin dezaten lortu arte, eta, aldarrikapen horrekiko konpromisorik agertzen ez badute, agerian utzi behar dugu utzikeria hori.

JASO BEHARREKO ALDARRIKAPENAK

173. Aurreko kongresuan esandakoaren hari berean, lan-baldintzekin eta aberastasunaren banaketarekin zerikusia duten aldarrikapenezko edukiez gain, erreformaren ondorioak leuntzen lagundu dezaketen edukiak ere lehenesten jarraitu behar dugu.

- a) Ez dago hitzarmenen ultraaktibitateari eustea galarazten duen araurik; patronalaren ezezkia da horretarako arrazoi bakarra. Mugagabeko ultraeragina ezartzeko indar egin behar dugu, hori baita tresnarik onena negoziatio kolektiboaren estatalizazioa eragozteko.
- b) Sektoreko hitzarmenetan eta enpresa-hitzarmenetan klausula bat jaso behar dugu, horren bidez Patronalak aukerarik izan ez dezan bere erabakiz (aldebakarrez) hitzarmen bat ez betetzeko.
- c) Erreformak Patronalari emandako malgutasuna indargabetu edo mugatu behar dugu.
- d) Itunak beharrean enpresa-hitzarmenak lehenetsi behar ditugu, lan-baldintzen aldaketa esanguratsurik egin eta ezarri ez dezaten.
- e) Kaleratzeagatik jaso beharreko kalte-ordainean egun gehiago aintzat hartzea lortu behar dugu, eta langileak kaleratzeko arrazoiak mugatu behar ditugu. Absentismoagatik inor kaleratua izatea eragozti behar dugu.

174. Prekariatatearen eta genero-berdintasunaren harira, ondorengo hauek, erronka eta behar-beharrezko oinarri izateaz gain, lehentasunezko elementutzat hartu behar dira datozen urteetan negoziatio kolektiboan:

- a) Soldaten eskala bikoitzak bertan behera uztea, zerbitzu-enpresen erabilera kentzea, kontratazio-legean iruzurra eragotziko duten tresna eraginkorrak jasotzea, behin-behineko langileak finko bihurtzea, guztientzako eskubideak eta bermeak lortzea, ABLE-en erabilera bertan behera uztea edo mugatzea, eskubide sindikalak babestea...
- b) Generoaren araberako soldaten aldea errotik desagerrarazteko, "balio bereko lanagatik soldata bera" printzipioa hartu behar dugu borrokaren oinarri, eta orobat, esparru jakin batzuetan emakumeen edo gizonen segmentazioa eta pilaketa minimizatu behar dugu, eta lanpostuen sailkapena genero-ikuspegiaren

arabera berrikusteko exijitu behar dugu balorazio-sistema objektiboagoak erabiliz.

- c) Emakumeen interes estrategikoak jasoko dituzten beste eduki batzuk identifikatzea. Familia, lana eta bizitza pertsonala uztartzeko neurriek lehengo berean eusten diote gaur egungo zaintzen sistemari, eta genero-rolak eta emakumeen mendekotasuna betikotu besterik ez dute egiten.
- d) 250 langiletik gorako enpresetan, hitzarmen kolektiboan jasota egon behar dute berdintasun-planek. Enpresetan genero-berdintasuna bultzatzeko tresna eraginkorrek izan behar dute berdintasun-planek. Horretarako, diagnostiko errealak egin behar dira, eta hobekuntza-neurri eraginkorrek proposatu.

175. Soldatek aberastasunean pisu handiagoa izatea defendatu behar dugu. Gaur egungo hazkunde ekonomikoaren testuinguruan, soldatek aberastasunean duten pisua txikitzen ari da. Ezinbestekoa da erasora jotzea eta egoera hori iraultzea. Erosahalmena gutxitzearen ondorioz eta sektore eta enpresetan soldatak izoztearen edo txikitzearen ondorioz, asko sufritu beharrean gara. Suspertzea, zutitzea eta gurea denaren alde borrokatzea dagokigu. Soldatek KPIren arabera goratzen jarraitu behar dute, KPI baxua edo negatiboa den kasuetan, gutxieneko igoera bat izango den bermearekin. Soldaten igoerak KPIren gainetik egon behar du. Azken urteotan izan den erosahalmena kalkulatu behar dugu, eta galdutakoa eta ekoizpenaren hazkundera konpentsatuko duten soldata-planteamenduak egin behar ditugu.

ENPLEGUA SORTZEKO KONPROMISO ERAGINKORRAK JASOKO DITUZTEN AKORDIOAK BULTZATZEA

176. Soldatarik murriztu gabe lanaldia murriztea ezinbestekoa da enplegua banatzeko eta langabezia daudenek enplegua eskuratzeko.

177. Administrazio publikoari dagokionez, herritarrek zerbitzu publikoa aukeratutako hizkuntzan jasotzeko duten eskubidea bermatuko dela exijitu behar dugu, baita sektore publiko langileek lana euskaraz egiteko duten eskubidea ere.

178. Enpresetan laneko arriskuen prebentzio integrala sustatu behar dugu, eta horretarako, lan-osasuneko araudian jasotakoa hobetzea lortu behar dugu, besteak beste, honako gai hauetan aldarrikapen zehatzak eginez: prebentzioko ordezkarien kopurua eta eskumenak, osasunaren zaintza, lantaldeak, ergonomia eta psikosoziologia... Era berean, gertakari arruntak aurrerantzean ere sistema publikoaren bidez kudea daitezela exijitzen jarraitu behar dugu. Kasu guztietan, enpresa eta sektoreetan lantzen ari garen lan-plana guztietan jaso behar dugu osasuna babesteko helburua, eta langileei kalterako eragiten dieten prekaritate-faktoreak eta elementuak identifikatu behar ditugu.

179. Lantokietan euskara normalizatzeko neurri zehatzak exijitu behar ditugu. Eta horretarako bi aukera ditugu: euskara-plana garatzeko prozesu bat martxan jar dezatela eskatzea, edo bestelako neurri jakin batzuk exijitzea (askotarikoak izan daitezke eta kasuan-kasuan aztertu behar dira). Adibidez, hizkuntza-eskakizunak betetzeko epeak eta ibilbideak zehaztu daitezke, langileen euskalduntzea zer baldintzatan egingo den (ikasketa-orduak, matrikularen ordainketa...), euskaraz lan egiteko prestakuntza tekniko eta baliabide teknikoak eskuratzeko erraztasunak eman daitezke, Euskara-batzorde bat edo antzeko egitura bat sor daiteke hizkuntzaren normalizazioan aurrerapausoak emateko, neurri horiek guztiak bideratzeko aurrekontu bat zehaztu daiteke...

180. Dibertsitate funtzionala duten pertsonen dagokienez, legea aplikatuko dela bermatu behar da.

3**PERTSONAK AHALDUNTZEA
ETA ERAKUNDEA SENDOTZEA****SINDIKATU INDARTSU BAT LANGILE-KLASEA SENDOTZEKO**

181. Gure sindikatuak nabaritzen ditu, nola ez ditu bada nabarituko, establishment politiko eta enpresarialaren enbatak eta erasoak. Negoziazio kolektibo konprometituaren bidez lan-erreformei aurre egiteko gure hautua, indarrean den elkarrizketa sozialari uko egin izana eta austeritate-politikak salatzea, ez dira oharkabeen pasa eragile ekonomiko, politiko eta mediatiko nagusientzat. Eta, bistan denez, horren ondorioz gure militanteak egoera konplikatuan daude. Hori dela eta, Kongresu konfederaleko txosten honetan antolakundeari eskainitako atal honetan, hasteko eta behin, eskerrak eman beharrean gara gure militantziari, oro har langile-klasearekiko eta ELAren proiektu sindikalarekiko agertutako zintzotasun eta konpromisoagatik.

182. Garai zail hauetan ahalegin izugarria egin behar da militante izateko, eta ez gara jardunaren ahaleginaz soilik ari, ezta nagusiki horri buruz ere. Testuinguruaren konplexutasuna eta gure aurkarien indarra eta abantaila kontuan hartuta, behartuta gaude adorez eta kemenez lan egitera gero eta lan-errealitate eta egoera heterogeneoagoei aurre egiteko; behartuta gaude antolamenduari nahiz jarduteko moldeei dagokienez ibili gabeko bideetan arriskatzera eta berritzera; behartuta, erronka horiei hobeto erantzuteko etengabe ikastera eta prestatzera... Testuingurua hain zaila eta eskakizun handikoa izanik, gure autoestimua indartu behar dugu, gure konpromisoa berretsi behar dugu eta giro kolektibo egoki bat elikatu behar dugu, horrek guztiak lagundu egingo baitu militante bakoitzak fase hori motibazioz egin dezan.

183. Komeni da gogoan izatea gure erakundeak, ororen gainera, langile-klasearen onarpena behar duela. Langileek proiektu honi atxikimendua agertzea behar dugu, ilusioz, dela afiliazioaren bidez, dela hauteskunde sindikaletan emandako botoaren bidez edo lantoki eta sektore bakoitzean konpromiso solidarioa agertuz. Atxikimendu eta onarpen horiek sendoak diren heinean, gure erakundeak behar besteko indarra izango du lan- eta bizi-baldintzak degradatzen ari diren garaiotan erronkei aurre egiteko.

184. Klandestinitatean eta trantsizioaren hasieran ELAn militatu zuten pertsonak, beren egoera apalaren jakitun izan arren, aukera ikusi zuten proiektu sindikal autonomoa eraikitzeko, langileek bermatua, eta langile-klase horretan ordezkari eta legimitate zabala izango zuena haien zerbitzura. 1980ko hamarkadaren amaieran, sindikatua sendotuta zegoen jada eta langileen gehiengoaren babesa zuen, baina urrats bat aurrera emateko konpromisoan, gizartean eta prozesu nazionalean eragin handiagoa eskuratzea hartu zen helburutzat. 1990eko hamarkadan argi geratu zen hazkunde ekonomiko garaietan ere gerta zitekeela prekarietatea eta bazterketa zabaltzea eta lan-mundua pobretzea. Era berean, gure iritziz agerian geratu zen Gernikako Estatutuak eta Forua Hobetzeko Legeak definitutako esparru juridikoa tranpa bat bihurtu zela, sabai gaindiezin bat gure asmo nazionalak asebetetzeko. Eta 2000. urtean berrikuntza nabarmenari heltzeko erronka hartu zuen bere gain erakundeak, gizarte eta lan arloetan sindikalismo erasokorragoa bultzatzeko eta burujabetzaren alde irmo egiteko.

185. Orain, baliagarri izateko gure asmoa berritu nahi dugu. Eta erronka hori, funtsean, antolaketari loturik dago. Antolamenduari loturikoa gure esku dago batez ere, eta gure erabakimenaren arabera da funtsean. Esku hartzeko gure tresnak hobetu nahi ditugu, militantzia ahaldundu nahi dugu eta asmo handiagoko jardun sindikal, sozial eta politikorantz eraman nahi dugu erakundea. Hori lortu ahal izateko antolamendu-baldintzak sortzea da gure egitekoa.

186. Afiliazioan eta militantzian oinarritutako sindikalismoa da gure indargune eta akuilu nagusia fase honetarako. Asko dira enpresa eta politika mundutik, baita zenbait sindikatutatik ere, gure proiektu borrokalaria uko egitea eskatzen digutenak. ELA ez dago horretarako prest, nahiz eta administrazioek eskuzabal finantzatuko luketen lerrate hori eta hedabide nagusiek gogotik txalotu. Confebaskeko aurreko idazkari nagusiak agerian utzi zuen jarrera hori, ELAk sindikatu nagusiari dagokion jarrera moderatua ez duela betetzen deitoratu zuenean. Eta gauza bera egin zuen Eusko Jaurilaritzak 2014an, dirulaguntzak jasotzen dituztenek status quo legitimatzen lagundu behar dutela iradoki zuenean.

187. Gurea ez da otzan-otzan inoren esanetara dagoen proiektua, egitasmo indartsua baizik, hitz egiteko eta negoziatzeko, horretarako aukera dagoenean, eta aurre egiteko, beharrezkoa denean. Planteamendu hori, hain sinplea eta koherentea langile-mugimenduaren historiarekin, jarri nahi du kolokan establishmentak.

188. Euskal langileen interesak babestea, eta ustezko helburu handiagoen mende inoiz ez jartzea, horixe da guk defendatzen dugun sindikalismoaren muina. Eta horretarako, fase honetan beharrezkoa da afiliazioan oinarritutako sindikalismoa, bere burua finantzatu duena, ahaldundutako militantzia gero eta zabalagoarekin. Azken batean, sindikatuagoa, hobeto antolatua, etorkizuneko belaunaldientzat gaur egungo oinordetza utziko duena.

MARTXAN DIREN ANTOLAMENDU MAILAKO EGOKITZAPENETAN SAKONDU BEHAR DUGU

189. Aurreko Kongresu konfederalean konpromisoa hartu eta adierazi genuen gogoeta zabalduko genuela gure antolamendu-helburuei hobeto aurre egiteko, batez ere sektoreak eta lantokiak sindikalizatzeko erronkari zegokionean. Erreforme emandako erantzuna izan zen hura. Eraginkorrak izateko eta eragiteko beste biderik ez zen geratzen, gure antolamendua hobetzea baino.

190. ELAren eredu sindikalean egitura funtsezkoa da. Gurea egitura autonomoa eta propioa baita, afiliatuen kuota sindikalen bidez finantzatua. Motibatua, prestatua eta ordezkatzeko dituen langileen interesen zerbitzura dagoena. Faktore eta alderdi asko dira proiektuari sendotasun handia ematen diotenak: egitura bikoitza (eskualdeak eta federazioak), ordu sindikalak metatuta liberatutako pertsonen lana, ordutegi-kreditua zuzen erabiltzen duten delegatuak, eskualde integrala, erakundearen izaera konfederala, zerbitzu juridikoak, arloak, kabineteak eta erresistentzia-kutxa, besteak beste. Horra zergatik ematen dioten langileek babes gero eta zabalagoa ELAri. Elementu horiek guztiak ordenatzen eta koordinatzen asmatzen bada, eta testuinguru bakoitzean eginkizunak ondo banatzen badira, gure baliabideak optimizatzea eta gure lanaren eraginkortasuna hobetzea lortuko dugu.

191. Horretarako, antolamendua hobetzeko edozein planteamendutan beharrezkoa da, hasiera batean, sindikatuaren egitura bera egokitzea, maila operatibo guztietan aldaketak eta aurrerapausoak egin ahal izateko.

192. Beste sindikatu batzuk antolamendua goitik behera desegin beharrean dira finantziazio-modu erabat irregularren krisia dela-eta; guk, aldiz, geureari eusten diogu, ELAren antolamendu-aldaketen helburu bakarra antolaketa hobetzea baita.

193. Antolamendua hobetzeko logika horri jarraituz, kongresu-arteko epe honetan federazioak batzeko beste prozesu bati heldu diogu, eta lau izatetik hiru izatera pasa gara. Era berean, planteamendua indartzeko, Nafarroan eta Gasteizen federazio-arteko arduradunen figura sortu dugu. Aldaketa horien bidez gure asmoa da federazioen funtzionamenduan aldaketa sakona egitea. Oinarrian, eskualdeetan langileak sindikatura biltzea, eta, modu horretara sektoreak sindikalizatzea da gure asmoa. Eta enpresak eta lantokiak sindikalizatzeko ahalegin handiagoa egitea. Federazioen bat-egiteak lagundu egin du zeregin horretarako baldintzak hobetzen, federazioen zuzendaritza eskualdeetara hurbildu baitu eta sindikalizaziorako lantaldeak sendotu baititu. Xedea da sektore eta lantoki guztietan estrategia sindikalak eta lan-plangintzak hobetzea.

194. Eskualdeetako lantalde horietan guztietan, zuzendaritza federala edo federazio-artekoa eta eskualdeko arduraduna aritzen dira eskuz esku gidaritza lanetan, eta, horrez gain, badira idazkaritzako eta ETE-etako kideak eta ordu sindikalak pilatuta dituzten sektoreko arduradunak ere, eta horiei esker, aukera dugu sektore jakin batzuetara modu eraginkorragoan iristeko, erronka talde guztiarena dela sentiaraziz, elkarri babes eta laguntza emateko aukera sortuz, lan egiteko moduak aldatuz, esperientzia positiboak partekatuz, agendak modu arrazoizkoan antolatuz...

195. Erreformek erronka handia sortzen dute enpresa txikietan ere. Egoera horretaz jabeturik, antolamenduan eginiko aldaketei esker, esparru horretan ere lana sendotu ahal izan dugu, ETE-etako arduradunak eskualdeetako lantalde federaletan gehiago integratuz, lan-ildoak hobeto zehaztuz eta antolamendu mailako laguntza gehiago eskuratzeko aukera izanez. Behin baino gehiagotan aipatu izan dugu bete-betean asmatu genuela 2000. urtean ETE-en arloa sortzean. Orain, orduan burutik pasa ere egiten ez zitzaigun babesgabezia egoeran, premiazko hausnarketa egin behar dugu berrikusi beharreko dinamikei buruz, baldin eta esparru honetan eraginkor izaten jarraitu nahi badugu. ETE-etan lan-baldintzak babesteko helburuz, aldaketak egin behar izan ditugu lan-sistematikan, eta datozen urteetan ebaluatu egin beharko dugu aldaketa horien eragin-kortasuna.

196. Antolamendu-dinamika horrek gerturatu egiten du egiazko zuzendaritza sindikatu gisa jarduten dugun eremuetara, eta, orobat, sektore eta lantokietako militanteekin egiten ditugun bileren edukia zehaztea du helburu. Finean, militanteak ahalduntzea du xede lan horrek. Kezkatzen gaituen gaia da, eta kezkatzen gaituen heinean, ari gara horretan lanean. Atal sindikalekin, sektoreetako lantaldeekin izaten ditugun aldebiko bilerak, ondo aprobetxatuz gero, funtsezkoak dira antolamendu mailako gure helburuak lortzeko. Hori dela eta, behar bezala prestatu eta gidatu behar ditugu bilera horiek, arrunckerian ez jausteko, eta aurrerapausoak eman ahal izateko.

197. Barneko bilera hauek eta beste batzuek indartu eta osatu egiten dituzte erakunde gisa konfederazioan, federazioetan eta eskualdeetan egiten ditugun bilerak. Funtsezkoa da horietako bakoitzaren xedea ez nahastea, eta bilerak nahasiak, luzeak eta errepikakorak ez izatea. Eta garrantzitsua da, orobat, bilera horietan agenda konfederala aintzat hartzea, hori baita lan militanteari ikuspegia ematen diona. Horrez gain, beste hainbat xehetasun errespetatzea ere premiazkoa da, bilerak helburuaren arabera funtzionalak izan daitezen: gai-zerrenda zehatza jorratzea, bilerak ekintzara bideratuak izatea, bertaratu-entzat erabilgarriak izatea, denbora-muga bat finkatzea eta errespetatzea, aldeztatik prestatuta eramatea, eguneko gai-zerrenda aurrez jakinaraztea, ondorengo akta jasotzea eta norbaitek zuzentzea.

198. Baina egiturazko moldaketak ez dira nahikoa. Lan egiteko modua aldatu behar dugu, guregandik hasita. Logikoa da ezagutzen dugunak eta finkatuta ditugun lan-moldeek segurtasuna ematea. Baina, era berean, egoera aldakor eta heterogeneo honen eskakizunak direla eta, ikasketa eta gaitasun berriak eskuratu beharrean gara, bestelako erlazio eta ohitura batzuk hartu beharrean, eta horretarako ezinbestekoa da zabalik egotea. Naturaltasunez onartu behar dugu bata besteari zuzenketak egitea, inertziak astintzea eta ikasteko beti prest egotea. Zalantzak ez gaitu paralizatu behar. Arazoak mahai gainean jartzen ditugunean eta horiei konponbidea emateko jarrera egokia dugunean, asko dugu irabazteko.

199. Oso garrantzitsua da modu antolatuan lan egitea. Modu antolatuan, aldaketak bidertatzeko eta eraginkortasun sindikal handiagoa lortzeko. Ari gara urratsak ematen, baina azkarrago egin behar ditugu aurrerapauso horiek. Erronka kolektiboa da. Aintzat hartzen dugu egiten ari garen ahalegina. Eta helburu horri modu egokian helduko diogu zuzendaritza konfederalak bere egiten badu eta lan-sistema berriak bultzatzen baditu.

200. Plangintzetan helburu eta adierazle jakinak jaso behar ditugu, horien bidez gure lanean egindako aurrerapausoak maila guztietan hobeto ebaluatu ahal izateko, eta hartutako norabidea eta erabakiak eta geure gain hartutako zereginak zuzenak diren egiaztatzeke. Zereginak eta ardurak hobeto zehaztu behar ditugu, eta beharrezko prestakuntza bermatu behar dugu, guzti-guztiok -hala arduradunek nola delegatuek- behar bezala bete ditzagun gure ardurak eta zereginak. Ebaluatzea, praxitik ondorioak ateratzea eta etengabe zuzentzen aritzea, eguneroko dinamikatza hartu behar dugu erakundearen esparru guztietan.

201. Sektore askotarikoetan planteatzen ditugu berrikuntza- eta aldaketa-ildo hauek, eta jabetzen gara, iraganean, sektore horiek ez direla berdin aintzat hartuak izan ez gure estrategiaren definizioan ez jarraipenean bertan. Gure antolamenduaren kultura arreta handiagoa jarri diegu gizonezkoen presentzia handiagoa zen sektoreetan gertatzen zenari eta sektore horien erronkei. Izan ditugu, egia da, aurrerapauso eta arrakasta nabarmenak gehienbat emakumezkoek lan egiten duten sektoreetan ere. Zenbaitetan, arduradun jakin batzuek erakutsitako bultzada pertsonalari esker izan da hori, asmatu egin baitute beren esku-hartze esparruetan. Hau da, aurrerapauso horiek ez dira izan erakundearen diseinu estrategikoak onartu eta partekatutako sistematika bati esker; ez dira etorri generoaren zailtasun espezifikoak aztertzearen, ebaluatzearen eta zuzentzearen ondorioz, ez dira izan ikasketa kolektiboaren emaitza. Sektore feminizatuak mobilizatu izanak, hauteskundeetan emaitza onak lortuta gainera, ez gaitu bertan goxo egitera eraman behar, ez gaitu oraindik egiteko duguna eta aurreratzeko geratzen zaigun guztia erlatibizatzerara edo alde batera uztera eraman behar.

202. Ezegonkortasuna, baldintza prekarioak, azpikontratazioa, etab. aintzat hartuta, langileen segregazioa gero eta handiagoa da, eta horrek berak ere zaildu egiten du gure lana. Eskualde eta federazio mailan urratsak ematen ari gara batzuetan kontrajarriak diren borrokak eta interesak bateratzeko. ELAko ehunka atal sindikal prekaritatearen eta azpikontratazioaren mapak egiten ari dira, balio handiko tresnak, eta lan hori hasi da jada fruituak ematen. Beraz, kongresu-arteke hurrengo epean ahalegin handiagoa egin behar dugu mapak osatzeko eginkizun horretan.

203. Azken batean, antolamendu mailako egokitzapenak era askotakoak izanik, egokitze-prozesu horren arabera izango da gure erakundearen eraginkortasuna. Kontuan hartu behar da, nolana dela ere, fase hau ez dela gurea bezalako eredu sindikal borrokalarien arrakastarako egokiena.

204. Antolamendu mailako egokitzapen horiek gure erakundearen eredu naturaltasunez txertatzen eta lotzen diren neurrian optimizatuko dira.

205. Lanbide-federazioek bere gain hartu behar dute negoziazio kolektiboaren gure estrategia esparru eta sektore jakinetara, langileen beharrezanetara, esparru bakoitzeko aukera errealekara, zailtasun zehatzetara... egokitzeko erronka. Elkarrekin gogoeta egitea, jardunbide egokiak elkarbanatzea, zuzentzea eta akatsetatik ikastea, horiek dira bidea egiteko modua. Federazioak dira esparru naturala esperientziak partekatze eta gure estrategiak aberasteko.

206. Eskualde integrala, gure antolamenduaren funtzionamendurako euskarri den aldetik, funtsezkoa da gure erronkak operatibo egiteko, eta, beraz, doitzen eta indartzen jarraitu beharreko elementua da. Eskualdea da, dudarik gabe, gure antolamendu-ereduaren indarguneetako bat: talde gisa lan egiteko gaitasuna ematen digu, zuzendaritza bakararekin, sektorearen eta enpresaren tamaina edozein izanik ere erronkei aurre egiteko ahalmenarekin, konfederazioko edo eskualdeko agendaren eskakizunei blokean erantzuteko gaitasunarekin.

207. Eskualdeka banatzeak aukera eman digu zerbitzu juridiko eraginkorragoa eta afiliatuengandik hurbilagokoa izateko. Azken urteotan handitu egin da zerbitzu hauen lana eta karga, eta, aldi berean, prekarietatea handitzen ari den honetan, beharrezkoa da kalitate handiagoko zerbitzua izatea. Hori dela eta, hainbat alderdi hobetu behar ditugu, hala nola koordinazioa eta komunikazioa; lan egiteko moduak optimizatu behar ditugu; jardunbide tekniko-juridikoko irizpideak bateratu behar ditugu, eta esperientzia positiboak eta sortutako informazioa hobeto baliatzen ikasi behar dugu. Horretarako, giza talde handia dugu, militantea eta proiektuarekin konprometitua. Beraz, zerbitzu juridikoek eskualdeko dinamikan duten parte-hartzea hobetzeko mekanismoak jarri behar ditugu.

208. Lokaletan lehen arretak duen garrantzia ez dugu beti aintzat hartzen. Ez da bigarren mailako kontua; arreta hori ezinbestekoa da eskualdean antolamendu aldetik funtzionamendu egokia izateko. Arreta hori, gainera, sindikatuarekiko lehen hartu-emanan izaten da laneko arazo bat duten langile askorentzat. Harreraren kalitateak, esperientzia ona izateak, pertsona horren interesa sor dezake proiektuan parte hartzeko, eta bere ingurunean zabal dezake esperientzia on hori. Prekarietatea, beldurra eta egoera oso zail eta ahulean dauden pertsonen kopurua gero eta handiagoa den honetan, asko zaindu behar dugu harreraren kalitatea.

209. Eginkizun horretarako ere oso garrantzitsua da lan militantea ordenatzea. Eskualdean partekatutako agendan jaso beharrezkoa da zeregin horretarako militanteak erakartzea, prestatzea eta antolatzea.

KONGRESU-ARTEKO EPE BAKAR BATEAN NEKEZ JORRA DAITEZKE HAINBESTE ERRONKA

210. Datozen lau urteetarako antolamendu mailako erronka nagusiak finkatzeko, hala-beharrez aurreko kongresu konfederalean esandako asko berriro ere hona ekarri beharrean gara.

211. Antolaketa-lana, definizioz, amaigabeko zeregina da funtsezko elementuei dagokienean. Afiliatzea, ordezkaritza hobetzea, militantzia gehiago eta hobe lortzea, parte-hartzea hobetzea, jardun sindikala indartzeko indar-korrelazioa irabaztea... erronka iraunkorrak dira gurea bezalako eredu sindikal batean.

212. Enpresen, lantokien eta sektoreen sindikalizazioa jorratzea berebiziko erronka da, erronka aski konplikatu lan-harremanen esparru berrian. Premiazkoa da aurrera egitea, gainerakoan langile-klasearen patua eta sindikatuaren dinamismoa bera egoera estuan gera daitezke.

213. Atariko horiek esanda, hauek dira datozen urteetarako antolamendu-erronka nagusiak.

PREMIAZKOENA: LANTOKIAK ETA SEKTOREAK SINDIKALIZATZEA

214. Honela genion aurreko kongresuan: “Etorkizun hurbilean, sindikalizatutako eremuek bakarrik izango dituzte lan-baldintza duinak, aplikatzen diren hitzarmenak..., azken batean, eskubideak”. Negoziazio kolektiboaren erreformen ondorioz bestelako testuinguru bat sortu da, eta sindikalizatzea are beharrezkoagoa da orain, baina aldi berean baita zailagoa ere.

215. Sindikatuak baliabide guztiak jarri ditu apustu hori lortzeko. Erreformatik blindatzen gaituzten enpresa-hitzarmenak lortu ditugu, baita sektoreko hitzarmen duinak ere, aplikatzeko bermearekin eta lan-erreformaren eragina mugatzen duten klausulekin. Langileak sindikalizatzea da lan eta emaitza horiek lortzeko aukera eman duen baldintza ezinbestekoa.

216. Aurrerapausoak eman ditugu, egia da, baina jabetzen gara oraindik ere asko dugula egiteko, eta oztopo handiei egin behar diegula aurre. Emandako aurrerapausoak baloratzea ondo dago, zailak eta meritu handikoak izan baitira, baina horren ifrentzu, ez dugu ahaztu behar enpresa eta sektore askotan (aurrekoetan baino gehiagotan) ez dugula lortu behar adinako baldintzarik aurrerapausorik emateko. Eta egiari zor, esparru askotan lan handiak izango ditugu hori lortzeko.

217. Hitzarmen on guztien oinarrian afiliazio-maila handia dago. Zoritxarrez, gero eta gehiagotan, lan-baldintza onak lortzeko grebara jo behar da. Eta grebara jotzeko, ezinbestekoa da langileen kohesioa, eta borrokaren esparruan afiliazio-maila handiak izatea. Modu bakarra da enpresak uler dezan langileek aurre egingo diotela egoerari, eta modu bakarra da, orobat, langileek ahalmena izan dezaten norgehiagoka horri aurre egiteko.

218. Euskal Herrian, blindatutako hitzarmen ororen edo bermeak eta erreformen aurkako mugak jasotzen dituen hitzarmen ororen atzean ELAren ordezkari dago, batzuetan gurea soilik eta bestetan ELAren nagusiki. Ordezkari zabal horri esker, dinamika sindikala gidatzeko egokieran gaudenean soilik egin ditzakegu hobekuntza errealak lortzeko aurreikuspenak. Zoritxarrez, ordea, ELAren militantzia oso bakarrik egon da aurreko lau urteotan sortu diren lan-gatazketan.

219. Erronka sindikala beren gain hartu duten arduradun eta militanteen eskutik etorri dira, halaber, negoziazio kolektiboan lortutako aurrerapausoak. Sindikalizatzea langileak ahaldunduz da, eta horretarako, ezinbestekoa da delegatuen lidergoa. Delegatu horiek gai izan behar dute besteei zer lor daitekeen erakusteko, lankideak motibatuz eta negoziazio-prozesu bat arrakastaz burutzen lagundu diezaieketen ekintzak gidatzen asmatzeko.

220. Sindikalizatzea taldean lan egitea da, atal sindikaletan eta lantalde militantetan, zereginak banatuz, ardurak nork bere gain hartuz eta dinamika kolektiboari jarraituz.

221. Modu antolatuan lan eginda inprobisazioa eta eskatu ahala egindako lana gainditzen da, eta modu horretara, planak egin daitezke, ardurak eta zereginak banatu, eta sektoreko plantilla eta langileengana iristeko ahalegina egin daiteke. Kezkei aurre egiteko eta egoeraren ikuspegia azaltzeko, informazioa eta azalpenak eman, kontzientziatu, prestatu, aktibatu eta engaiatu egin behar dugu langile-klasea... Funtsezko prozesua da hori indar-korrelazioan posizioak irabazteko, gaur-gaurkoz desabantaila nabarmenean baikeude sokatira horretan.

PARTE-HARTZE HANDIAGOA LORTU BEHAR DUGU, BATEZ ERE EMAKUME LANGILEEN ARTEAN

222. Langileak ahalduntzeko, gure afiliatuekin eta langile guztiekin zer eratan erlazionatzen garen berrikusi behar dugu ezinbestean. Egiatzko parte-hartzea sustatzea, haien proposamenak jasotzea, lehentasunak partekatzea, estrategiak adostea... oso garrantzitsua da gaur egungo testuinguruan.

223. Bilerak egitea da, hasiera batean, partaidetza hori bideratzeko baliabide ohikoena eta eraginkorra, baina badira aukera hori mugatzen duten zenbait faktore: kontratua dela-eta egoera txarrean dauden langileen beldurra eta lana galtzeko kezka; ETE batzuetan parte-hartzea aktibatzeke zailtasunak; parte hartzeke modu batzuen deserosotasuna zenbait langilerentzat; edo bileren ordutegiak eta iraupena zehazterakoan generoaren baldintza kontuan ez hartzeak partaidetzan duen eragin negatiboa. Egoera eta faktore guztiak aztertu behar ditugu, eta zailtasun horiek nola gaindi daitezkeen ikusi behar dugu, enpresen neurria, sektore bakoitzaren egoera, generoaren gaia, etab. kontuan hartuta.

224. Langile-batzarrak eta bisitak ere baliabide garrantzitsuak dira parte-hartzea bideratzeko, baina beste jardun batzuekin osatu behar dira, egoerak horrela eskatzen duenean. Aldebiko hartu-emanak edo teknologia berriak erabiltzea lagungarri izan daitezke parte-hartze hori handitzeko.

225. Langile-batzarra, zehazki, nahitaezkoa da botere sindikalaren lehian, oraingo edo etorkizuneko ekimen sindikalak eskatzen digun ekinerako. Bai lantokiko batzarrak, bai afiliatuenak, behar-beharrezkoak izango dira gure aldarrikapenak eta mobilizazioak arrakastatsuek izateko. Langile-batzarra funtsezko tresna da borroka-sindikalismoarako, gune ezin hobea zuzeneko informazioa zabaltzeko eta klase-sentimendu kolektiboa sendotzeko. Atal sindikalak hor eskuratu behar du bere lanaren eta strategiaren legitimazioa. Alde horretatik, batzar horietan parte hartzeke modua landu eta hobetu behar dugu.

LAN-MUNDUAREN HETEROGENEOTASUN GERO ETA HANDIAGOARI ERANTZUTEA

226. Gure erakundean ez dugu gune eta barruti itxirik nahi: egitura, arlo, sail eta militante guztiak proiektu beraren inguruan antolatzen eta koordinatzen dira. Konfederazioan zehaztutako lan-ildoak eskualdeetan garatzen eta jartzen ditugu martxan. Ezaugarri horri balio handia ematen diogu, uste baitugu hein batean horri esker egokitu garelako hobeto lan-mundu gero eta aldakorrago, konplexuago eta zitalago honetara.

227. Lan-munduko errealitate berriak ekartzeko ditugun gabeziak onartu beharrean gara. Lan-egoeren aniztasuna eta heterogeneotasuna, lantoki eta sektore askotarikoetan prekarietateak izan duen hedapena eta prekarietate horrek genero (eta belaunaldi) jakinetan izan duen eragin nabarmenagoa ez dira berdin aintzat hartu gure estrategia sindikala zehazterakoan.

228. Lantoki eta sektoreetako prekarietate-mapak hartu behar dira oinarritzat sindikalizazio-plangintzetan, eta esparru bakoitzaren egoeraren arabera lan-ildoak eta jardunbideak jarri behar dira martxan. Egiten ari garena adierazle fidagarrien bidez ebaluatzeke aukera izan behar dugu, eta gai izan behar dugu akatsak zuzentzeke eta jardun egokiak ikasbide kolektibo bihurtzeke.

229. Ohartu behar dugu, era berean, ez dela erraza lan-egoera desberdinean dauden langileen arteko bizikidetzak: enplegu gutxi gorabehera egonkorra eta eskubideak dituzten

langileak, kontratazio berriak, egoera prekarioan dauden langileak, azpikontratazioak, autonomo faltsuak... Eskualdeen arteko eta federazioen arteko koordinazioaren bidez urratsak ematen ari gara, itxuraz interes kontrajarriak izan ditzaketen kolektibo horiek integrazeko, gatazkak langileak zatitzeko beharrea elkartzeko bidea izan daitezen eta talde horiek guztiak koordina daitezen hartara gure indar-korrelazioa ere hobetzeko.

GENEROAREN IKUSPEGITIK ERAKUNDEARI BURUZ GOGOETA EGITEA

230. Kongresu-arteko azken epean, genero-ekitatearen aldeko antolamendu-aldaketa bat jarri dugu martxan. Erabaki politiko hori garrantzi handikoa da; izan ere, prozesu horren xedea da sindikatuaren estrategia aztertzea eta berrikustea, dimentsio guztietan genero-ekitatea aintzat hartua izateko, eta erakundearen funtzionamenduan bazterketak eta desorekak sor ditzaketen alderdiak auzitan jartzeko eta aldatzeko.

231. Horrelako prozesu bat martxan jartzea funtsezkoa da ELA bezalako erakunde batean, defendatzen dugun gizarte-ereduarekin bat etortzeko. Bizitza eredu horren ardatz izatea nahi badugu, ez dago dudarik gure eredu sindikalak berak eta antolamendu-ereduak genero-berdintasuna bermatu eta sustatu behar duela bere esparru eta esku-hartze guztietan.

232. Gure gizartean, ezaugarri, eginkizun, funtzio, posizio sozial, etab. jakin batzuk esleitzen zaizkie emakumezkoen eta gizonezkoen. Hala, generoaren arabera bereizketa horrek sortzen emakumeen menderakuntza, baita eredu patriarkala onartzen ez duten gizonezkoek jasaten dituzten desabantailak ere.

233. Interesgarria da genero-berdintasuna bultzatzeko prozesu guztietan kontuan hartu beharrekoak diren oinarriko bi printzipio hauek nabarmentzea:

a) Bata, "interes orokorrak" deiturikoekin loturikoa da. Sindikatuak, oro har, gizonezkoen erakundeak izan dira betidanik, eta neurri handi batean gizonezkoen interesen arabera izan diren jokabide eta ikuspegiak "neutral eta orokortzat" jotzeko joera izan da.

b) Bestea, tratu-berdintasuna ez dela nahikoa berdintasuna lortzeko. Eraitzari jarri behar zaio arreta; izan ere, errealitate desberdinak modu berdinean tratatzen badira, emaitza baztertzaila izan daiteke. Beraz, ez-egitearen ondorio ere izan daiteke bazterketa.

234. Premisa horietatik abiatuta, auzitan jarri behar dugu egiten ari garen guztiaren ustezko neutraltasuna, eta generoaren arabera analisiak egin behar dugu edozein estrategia abiarazi aurretik. Generoaren arabera analisiak aukera emango digu martxan jarriko ditugun ekinbideek batzuegan eta besteengan zer eragin izango duen behatzeko:

a) Sexuaren arabera bereizitako informazioa hartzen du oinarri eta genero-adierazleak lantzen ditu.

b) Egiten dugunak gizonen eta emakumeen beharrezkoak eta interesak hartzen dituela kontuan ziurtatzen du; hau da, ez gaita desorekarik edo bazterketarik sortzen ari.

c) Desorekak bertan behera uzteko eta berdintasuna sustatzeko zer egin dezakegun aztertzen du eta horri buruz hausnartzen.

235. Genero-berdintasunaren aldeko estrategia bat garatzea, erakunde osoaren erantzukizuna da, guzti-guztiona, eta ez da iraunkorra izango ahalegin planifikatua ez bada; izan ere, plangintza faltak berehala eragiten du, kalterako noski, arlo horretan, agendatik kanpo geratzen den lehen gaitako bat izan ohi baita genero-berdintasunarena. Beraz, generoari lotutako plangintza estrategikoak:

- a) Genero-ikuspegia integratu behar du ELAren lan-ardatz guztietan.
- b) Emakumeen epe motzerako beharrian praktikoei erantzuteko ekimenak (adibidez, lana, familia eta bizitza pertsonala uztartzeko neurriak) jaso behar ditu, baina hori ez da nahikoa. Emakumeen interes estrategikoei ere heldu behar zaie, desoreka-egoera horretan egiturazko aldaketak bideratzea xede duten ekimenekin. Ekimen horietako bat izan daiteke, adibidez, soldaten arteko aldea desagerraraztea.
- c) Gure egitasmo sindikala garatzeko abian jarritako lan-prozedura guztietan garatu behar du. Sindikatuaren prozesu guztietan (afiliazioa, hauteskundeak, militantzia, negoziazio kolektiboa...) eragin behar du ikuspegi horrek, eta egin beharreko zuzenketak egitea ere ekarri behar du.

236. Diagnostikoa jada egin dugu, eta horren ondorio batzuetan oinarrituta, gure militantzia eta parte-hartze eredia goitik behera berrikusi behar dugu, premia berrikusi ere. Hurrengo atalean jorratuko dugu eredu hori.

237. Azkenik, adierazi nahi dugu genero arloko militante-taldeek eginkizun garrantzitsua izan behar dutela genero-berdintasuneko plangintza lantzerakoan. Badira horrelako taldeak zenbait eskualdetan, eta falta direnetan egotea lortu behar dugu. Beren lan- eta bizi-esperientzian oinarrituta, pertsona horiek ekarpen interesgarriak egin ditzakete sindikatu osoaren estrategia eta jarduna aberasteko.

PREMIAZKOA DA GURE OINARRI MILITANTEA HANDITZEKO LANAZ ARDURATZEA

238. Euskal patronalek bultzatutako oldarraldi neoliberalak oro har, eta “enpresa-eredu berria” esaten zaionak zehazki, helburu argia eta agerikoa du: enpresa-zuzendaritzaren eta langileen artean inolako instantzia kolektiborik -iritzia, antolaketa eta ekintza bidera dezakeen instantziarik- eratzten ez uztea, enpresaren politika ezbaian ez jartzeko. Hainbestetan esan izan dugun moduan, banaka-banaka nahi gaituzte; aspaldi bateko kontsigna horretan laburbiltzen da “enpresa-eredu berriaren” berritasun guztia. Sindikatuaren bokazioa, aitzitik, langile bakartu horien eta enpresaren arteko instantzia kolektibo hori sendotzea da, hain justu.

239. Kongresu guztietako txostenetan jasotzen da lehentasunezko helburuen artean militantzia gehiago eta hobe izatea: proiektuarekin bat egiten duten pertsonak, eginkizun eta erabakietan konprometituak, gure helburuak lortu ahal izateko. Hori bai, onartu beharrean gara militanteak erakartzeko, motibatuzeko, sindikatura biltzeko, prestatzeko eta animatzeko, erakundeetako koadroek eta arduradunek zeregin horri behar besteko denbora eta dedikazioa eskaini behar diotela beren agendetan. Eta horretarako, erakundeak plangintza jakin bat bermatu behar du, militante gehiago eta hobeak lortzera bideratua. Gainerakoan, pertsona asko, nor bere gaitasun eta ahalmenekin, prest daude beren ekarpena egiteko eta, hala, gure erakundeari bizia eta indarra emateko.

240. ELAko militante garen aldetik, gurea da erakundearen gaur egungo egoeraren ardura, gurea egunerokoan sortzen diren arazo eta eskakizunen erantzukizuna, baina, orobat, gurea da erakundearen etorkizunaren ardura ere. Geure buruari egin behar diogun galdera da ea lortzen ote dugun gure esku-hartze esparru jakinean militante gehiago edo hobeak izatea. Militante sindikalak baldin badaude, sindikatua izango da aurrerantzean ere.

241. Eta etorkizunaz ari garela, lehentasunezko erronka da gazteak militantzia sindikalera biltzea. Lan-munduan egoera prekarioan sartu ohi dira gazteak, eta horrek ez du errazten hartu-eman, erlazioa eta prozesu militante bat abiatzea. Hori dela eta, aurrez

aipatutako plangintza zehatz horretan berariaz jaso behar da gazteak militantzia sindikalera biltzeko helburua.

242. Gaur egun inork ez du zalantzan jartzen gurea dela afiliatu eta ordezkari gehien duen erakundea. Pertsona asko eta askorentzat, ELAkoa izatea ez da sentimendu edo etiketa soil bat, bene-benetako konpromisoa baizik, izateko eta gizartean esku hartzeko modu jakin bat. Ez da harrizkoa iritzi-sortzaile gogorrenek ere, sindikatua kritikatzan dutenean, hasieran behintzat gure erakundearen indarguneak aipatzea. Harro egon behar dugu horretaz, baina harrokeriarik gabe.

243. Guk ez beste inork ez baitaki geure gain dugun eginkizunak zailtasun ikaragarria duela: militantzia guztia eta askoz gehiago behar da aurrean ditugun erronkei aurre egiteko. Militantzia oso garrantzitsua da gure eredu sindikalaren garapenerako, eta, beraz, erronka horri irmo heldu behar diogu antolamendu aldetik.

244. Militantziaren oinarrizko jardunak lantokian edo sektorean botere sindikala sortzea izan behar du helburu. Baina, horrez gain, militantzia prozesua zehaztu behar dugu, militanteen atxikimenduak eta esku-hartzeak gure jardun politiko eta sozial osoa har dezan. Baloreak partekatu behar ditugu, jendea motibatu behar dugu eta beharrezko baldintzak sortu behar ditugu, militantzia horretatik ekintza sindikalerako eta mobilizatorako gune indartsuak sortu ahal izateko.

245. Beste kolektibo batzuetatik, gureak ere badiren beste borroka batzuetatik (feminista, nazionala, klimarena, nazioarteko elkertasuna, etorkinena...) lankide baliotsuak datozkigu, baita gure proiektua aberasten, hobetzen eta koherenteago eta erakargarriago egiten duten ikuspegiak ere. Ekintza politikoari eta sozialari begira ere martxan jarri behar ditugu gure militanteak, ikuspegi alternatibo batetik.

246. Jabetu behar dugu, sindikatuan bultzatutako militantzia-ereduari jarraituz, hein handi batean, militanteek ez dutela etxeko lanik eta zaintzari loturiko ardurarik, eta, hala, militanteen atxikimendua eskaintako denboraren arabera neurtzen dela (dedikazioa, bilera eta ekitaldietara joatea...). Arriskua dugu, ordea, eredu horri erantzun ezin dioten emakumeak (gehiengoa) eta gizonak baztertzeko edo kanpoan uzteko.

247. Horrenbestez, bizitzaren iraunkortasuna ardatz duen gizarte-eredua badugu jomuga, eta gure militantzia anitza eta askotarikoa izatea nahi badugu, bestelako ikuspegi bat izan behar dugu, bizitzaren alderdi ugariak aintzat hartuko dituen. Emakumeek eta gizonak berdintasunez parte hartzeko aukera izan behar dute, horren alde egin behar dugu apustu, eta horretarako, emakumeek erakundearen esparru ugarietan kontzientzia eta eragin handiagoz parte hartzea eragozten edo zailtzen duten oztopo guztiak ezabatu behar ditugu.

LAN PLANIFIKATUAN HOBETU DEZAKEGU GEHIEN

248. Eraginkorragoak izatekotan, modu sistematikoan eta planifikatuan egin behar dugu lan sindikatuaren maila guztietan, zuzendaritzatik bertatik hasita. Sindikatuaren egitura eta arlo guztietan eragingo duen lan planifikatuan hobetu dezake gehien gure erakundea. Beraz, plangintza hori lehentasunez garatu beharko dugu kongresu-arteko hurrengo epean.

249. Planifikazio-lan horretan, hasteko eta behin, gogoeta egin behar dugu, AMIA analisi bat, gure aukerak eta mehatxuak, gure indarguneak eta ahuleziak zein diren jakiteko, eta azken horiei aurre egiteko. Beste sektore eta enpresa batzuetako esperientzia onak ekartzea funtsezkoa da esparru bakoitzean gure estrategia orientatzeko.

250. Plangintzak zorrotasuna eta kalitatea ematen dio gure militantziak egunez egun egiten duen lanari. Lan-plangintza bat taxutzean, ezinbestekoa da, lehendabizi, eragin nahi dugun errealitatearen gaineko diagnostiko bat egitea, lehentasunak eta helburuak zehaztea, eta horretara bideratuko ditugun baliabideak antolatzea. Azkenik, neurtzeko adierazle egokiak gehituz, gure ekimenaren emaitza ebaluatu behar dugu, beharrezkoa balitz, dagozkion elementu zuzentzaileak sartuz.

251. Azken urteotan aurrerapauso nabarmenak egin ditugu gai honetan, eta lan-plangintzetan oinarrituta egin dugu lan esparru jakin batzuetan. Hala ere, oraindik asko dugu egiteko bide horretan. Esperientziak berak esaten digu nola konpon ditzakegun modu horretara lan egiteko zailtasunetako asko: prestakuntza egokiaren bidez eta eguneroko praxian eskuratutako irakaspenak eta emaitzak partekatuz, hain zuzen ere.

252. Aurreko atal batean adierazi dugu, halaber, zer-nolako garrantzia duen plangintzak sindikatuaren egitura osoan eragingo duen genero-berdintasunaren aldeko egiazko plangintza bat abiarazteko eta arrakastaz ezartzeko.

AFILIAZIOA ETA ORDEZKARITZA HANDITZEA

253. Afiliazioari dagokionez, albisterik onena da oraindik ere badela aukera langileak afiliatzeko, egiten ari garelako. Soldaten balioa gutxitu arren, prekarietatea, lana galtzeko beldurra eta lantokietan sindikalismoaren hedapena geldiarazteko oldarkortasuna eta beligerantzia handia izan arren, emaitza onak lortzen ari gara ez sektore gutxitan (horietako asko egoera prekarioan daudenak). Afiliazio horretan, gainera, ez dago sekreturik: sindikatua lan-eskubide eta -baldintzak babesteko tresna baliagarritzat jotzen dutelako afiliatzen dira langileak gurean. Afiliazioa, antolaketa eta hitzarmen-erreferentzia, eskutik doaz.

254. Lan arloko eta negoziazio kolektiboaren arloko azken erreformen ondorioz, langile askok ez dute enplegu egonkorrik eta eskubidedunik, eta soldatetan murrizketa nabarmenak jasan dituzte, eta horrek guztiak baldintzatu egiten ditu afiliazio-emaitzak. Sektore prekarioetan, zailtasun asko izan arren eta lan handia eginda, aukerak sortzen ari dira defentsa kolektiboa antolatzeko.

255. Europako testuinguruan beste sindikatu batzuk gu baino arazo handiagoak izaten ari dira afiliazioaren gaian, eta hori bera bada egiten ari garen lan onaren adierazle. Baina hori ez da inolaz ere kontsolagarria, eta are gutxiago arazoaren konponbidea.

256. Lan-plangintzen bidez sektore bakoitzeko egoeretara eta ETE-etara egokitu behar dugu gure lana. Saiatzen eta probak egiten jarraitu behar dugu nola iritsi gaitezkeen hobeto eta modu eraginkorragoan egoera prekarioenean dauden sektore eta lantokietara, egoera zailenetan daudenetara eta esparru feminizatueta, horietan handiagoa baita esplotazioa. Askok dira sindikalizatu gabeko esparruak. Eta jada sindikalizatuta daudenetan ere eremu zabalak daude oraindik jorratzeko eta, beraz, horietan ere emaitza hobekak lor ditzakegu.

257. Oso garrantzitsua da emaitzak aztertzea, baita afiliazio-datuak esparru batzuetan bestetan baino hobekak zergatik diren jakitea ere. Sakon aztertu behar dugu sindikatu afiliatuek sektore bakoitzeko langileentzat zer erabilgarritasun duen. Era berean, premiazkoa da ondorioak, jardunbide egokiak eta esperientzia positiboak ateratzea eta ikasgai kolektibo bihurtzea, lan-protokoloak ezartzeko eta horiek esparru guztietan abiarazteko.

258. Gure indarguneak optimizatuz egin behar diegu aurre zailtasunei, asko baitira indargune horiek: koherentzia, zintzotasuna, ekonomia- eta finantza-autonomia, erresist-

entzia-kutxa, lurralde guztietan ondo hedatuta egotea eta sektore guztietan ordezkaritza homoginoa izatea, egitura sendoa, baliabide propioak (kabinete juridikoak, ekonomialariak, lan-osasun arloko eta generoko espezialistak...) langileei arreta emateko...

259. Hauteskunde sindikaletako emaitzak dira frogarik garbiena proiektu sindikal indartsua eta lehiakorra sendotu dugula erakusteko, testuingurua guztiz aurkakoa izan arren. Albiste txarra gure aurrerapena eragozteko lanean gogor ari direnentzat, nagusiki euskal patronalarentzat, horretan ari baita eginahalean, baita tranpa antidemokratikoak eginez ere, langileen gehiengoak adierazitako borondateari entzungor egiteko. Langileek, aldiz, ELA nahi dute, borroka egin eta aurpegia ematen duen sindikatua.

260. Kongresuak eskerrak eta zorionak eman nahi dizkie urtez urte garaipen hori lortzeko lan egiten duten guztiei, bereziki lantokietan ELAren aurpegia izatea erabakitzen dutenei, ELAren delegatuei. Pertsona horiek, baita hauteskunde-esparruak zabaltzeko eta berriak irekitzeko gogotik lan egiten duten guztiek ere, izugarritzko lana egiten dute, eta bihoakie Kongresu konfederal honetatik gure esker eta zorionik zintzoena. Areago kontuan hartuta zer-nolako txantajeak jasaten dituzten egoera prekarioenean dauden langileek, eta horrek prekaritatearen aurka hainbeste borrokatzen ez duten sindikatuei egiten diela mesede.

261. Aparte jorratzekoa da Nafarroan gertatzen ari dena. Kongresu-arteko epe honetan argi geratu da gobernuak berak sostengatzen zituela sindikalismo abertzalearen lehiakideak. Era berean, lehen hiru sindikatuen arteko tartea (UGT-CCOO-ELA) izugarri murriztu da azken urteetan; izan ere, ELAk sabai historikoak jotzen ditu hilabetez hilabete. Gainera, UGT eta CCOOren indarrak batuta, jada ez dira ordezkaritzaren %50era iristen. Militantziaren lana eta konpromisoa da, ez besterik, ELAk Nafarroan izan duen aurrerapen horren arrazoia. Datu esanguratsua sindikatu- eta klase-ikuspegitik ez ezik, ikuspegi abertzaletik ere.

262. Kosta egiten zaigu jendea berritzea -are gehiago krisiaren testuinguruan-, jende gaztea guregana biltzea, proiektuari jarraipena emateko. Gazteak enplegura iristeko modua erabakigarria da horretan, baina ez dugu etsi behar. Emakumeak nagusi diren sektoreetara hobeto iristeko erronka ere badugu, zoritxarrez horiek baitira baldintza txarrenak dituztenak, egoera prekarioenean daudenak eta, beraz, antolatzeko zailenak. Zailtasunak zailtasun, ari gara bidea urratzen, eta ahalegin horren ondorioak atera behar ditugu, lan-sistematika eraginkorrak zabaltzeko.

263. Azken hori oso garrantzitsua da; izan ere, sektore eta lurraldeen arabera batzuetan eta besteetan lortutako emaitzak zorrotz eta arretaz aztertuz gero, emaitza are hobekiago lortuko ditugu hauteskunde sindikaletan eta delegatu gehiago izango ditugu. Premiazkoa da "lupa jartzea". Prozesuak eta protokoloak, lan-sistematikak hobetzeko moduan gara. Badugu hobetzeko tartea.

4**ALDEBAKARREKO BIDEA ETA
SOZIALKI ALTERNATIBOA
BURUJABETZA NAZIONALERAKO**

264. Langile-klasearen patua lan-harremanen esparruan erabakitzen da, baita politikar-en esparruan ere. Horregatik, gure printzipioen adierazpenean honako hau aldarrikatzen da: *“Euskadiko langile-klaseak Euskadirako pentsatu eta eginiko politika”*. Gure lanak eta jardunak erakundeen eta alderdien sistematan lortzen duen oihartzuna eta eragina funtsezko elementua da gure indar-erlazioan. Hori dela eta, eragin hori neurtzea eta esku-hartze politikorako irizpideak ezartzea ere bada txosten honen helburuetako bat.

265. Kongresuak, orobat, sistema demokratikoaren kalitatea aztertu behar du, gogor kolpatu baitute kapitalismoaren fase honetan, baita gure autogobernuaren bilakaera ere, Espainiako Estatuaren bultzada zentralizatzailea eta atzerakoiaren eragina nabarmena izan baita azken urteotan. Sistema demokratikoaren kalitatea eta autogobernua, horra hor beste bi kapitulu erabakigarri gure indar-erlazioerako.

266. Azkenik, giza eskubideekiko, gure eskubide kulturaliekiko eta gure herrikide askoren gaur egungo eta iraganeko sufrimenduarekiko erakunde konprometitua da gurea. Hori dela eta, hainbat indarkeria mota jasan dituen herri honetan, gure kezka nagusietako bat da egiazko bake eta normalizazio politikorako prozesu bat sendotzea.

267. Elementu horiek guztiak kontuan hartuta, kapitulu honen xedea da burujabetzaren aldeko estrategia sozial bat proposatzea, nola ez, txosten honetako kapitulu sozioekonomikoan eta negoziazio kolektiboari buruzkoan jasotakoarekin bat etorriz.

**DEMOKRAZIAK ATZERA EGIN DU ORO HAR,
BAITA GURE HERRIALDEAN ERE**

268. Ezin konta ahala dira inboluzio demokratikoaren epigrafe honetan jaso daitezkeen alderdiak; txosten honen eta kongresuko eztabaidaren muga guztiak gainditzeko adina. Atal sozioekonomikoan aztertu dugu jada deriba hori Europar Batasunari dagokionean, eta, beraz, ondorengo lerrootan Espainiari eta Euskal Herriari eragiten dioten inboluzio-elementu batzuk baino ez ditugu aztertuko.

269. Izan ere, Espainiako Estatuan historikoki nabarmena izan da kalitate demokratikoaren defizita, baina ekonomia, gizarte eta ordezkaritza politikoari loturiko krisiaren aitzakian, muga guztiak gainditu dira. Azken urteotan azaleratu diren ustelkeria-kasu harrigarriak bere legediaren putzuan usteldutako sistema baten izebergaren muturra baino ez dira, eta sistema horren abaroan pertsona gutxi-gehiago publikoak -kasu batzuetan horietako batzuk auzitegietan epaituak- bitartekari aritu izan dira edo ari dira enpresa pribatuen eta alderdien sistemaren artean. Eskandalu horien argitan, lotsak agerian geratzen ari dira korporazio pribatuen zerbitzura dauden sistema bera eta administrazioak. Korporazio horiek patrikak berotzen dizkiete behar diren pertsona eta talde guztiei, jarduera legegilea kontrolatzeko (gizarte- eta lan-eskubideak murrizten dituzten arauak diseina ditzaten), obra publikoak hari edo honi esleitzeko edota proiektu erraldoi eta alferrekoak martxan jar ditzatela exijitzeko, makurkeria ugari horien artean gutxi batzuk aipatzearen.

270. Hortik aurrera, gobernuek beren uztarripean biltzen dituzte hainbat gizarte-erakunde, fundazio eta gobernuz kanpoko organismo -funtzionatzeko bezero-eredua ontzat eman dutenak-, eta, bien bitartean, beharrezko neurriak hartzen dituzte disidentzia eta protesta “desegiteko”. Mozal legea, jardun aldarrikatzailearen errepresioa, protesta kriminalizatzea, administrazio-zigorak, ekintzaileen aurkako isunak eta kondenak, poliziaren eta administrazioaren esku-hartzeak greba-eskubidearen aurka, doako justiziaren aurkako erasoak, epaiketa-kostuak handitzea... Neurri horiek guztiak politika antisozialak auzitan jartzera ausartzen direnei zuzenduta daude, atzera egin dezaten edo, bestela, konpromiso etiko eta politiko horren kostu ekonomiko eta pertsonal izugarria beren gain har dezaten. Hego Euskal Herriko gobernuek eta administrazioek ere, bertako propagandak besterik badio ere, errepresio-dinamika gero eta nabarmenago horri jarraitzen diote.

JAZARPEN POLITIKO ONARTEZINA JASATEN ARI GARA EAEn

271. Gure erakundea difamazio- eta jazarpen-kanpaina etengabe eta iraunkorra jasaten ari da, bene-benetako sorgin-ehiza, eta horren xedea garbia da: erakundea desagerraraztea ez bada, gutxienez bakartzea, gure estrategia aldatzera behartzea eta gure ahalmen sindikalaren baliabideak gutxitzea. Hori dela eta, ordenean jarri behar ditugu hainbat gertakari, ustekabekotik gutxi eta elkarrekin lotura duten hainbat jazoera. Aurreko kongresuetan ere salatu izan dugu, Ibarretxeren gobernuak hasieran eta Lópezenak gero, joko-arauak hautsi izan dituztela, behin eta berriro errespetatu gabe utzi dutela gure erakundeak egiaztatutako ordezkariak. Horren ondorioz, gure erakundeak utzi egin zituen gizarte eta lan arloko parte-hartze organoak (KES, LHK, Hobetuz, Osalan...).

272. EAEko aurreko legealdia gure kongresu-arteke epearekin bateratsu egokitu da, eta balantzea ezin da tamalgarriagoa izan, gizarte eta ekonomia aldetik ez ezik, baita sindikatu eta politika aldetik ere. Lan-harremanei dagokienez, 1990eko hamarkadaren amaieraz geroztik euskal gobernuek patronalaren aldeko eta Espainiaranzko lerratze nabarmena agertu dute, eta azkenekoak areagotu baino ez du egin joera hori: negoziazio kolektiboaren blokeoa sektore publikoan; gaizki izendatutako “elkarrizketa soziala” gutxiengo sindikalarekin; gizarte eta lan arloko parte-hartze organoetan joko-arauak haustea... Eta legealdia amaitu arte, bere esku zegoen guztia egin du lan-munduan patronalaren ikuspegia eta interesak gailen zitezen: jardun sindikal eta aldarrikatzailea kriminalizatzea; gutxieneko zerbitzuen dekretuak greba-eskubideari eusteko tresna gisa... Areago, gobernu honek beste aldera begiratu zuen, euskal patronalak sindikalismo abertzalea *de facto* legez kanpo uztea eskatu zuenean.

273. Kongresuko txosten honek, deriba eta jazarpen hau aztertzean, bi gertakari larri azpimarratu nahi ditu, ELAren eragin nabarmena izan dutelako ez ezik, batez ere fase politiko hau eta eragile nagusiak (Eusko Jaurlaritza bera guztien buru) behar bezala ertratzen dituztelako, eta alde horretatik, estrategia egokia ezartzen laguntzen dutelako. 2014ko iraileko “Eusko Jaurlaritzaren proposamena lan harremanen eta elkarrizketa sozialaren eredu berri bati buruz” eta 2016ko uztailaren 22ko Elkarrizketa sozialeko mahaian lortutako “Negoziazio kolektiboari buruzko akordioa” dira aipatutako bi mugarriak. Txosten honetako beste kapitulu batzuetan eta azken urteotako agiri konfederal askotan garatu eta baloratu izan ditugu proposamen eta akordio horien edukiak, eta ez gara hasiko berriro horiek aletzen. Kongresu honen iritziz politikoki ukaezina dena azpimarratu besterik ez dugu egin nahi bi horiei buruz: antidemokratikoak direla eta bere burua abertzaleztat duen alderdi batek gidatzen duen gobernuari ez dagokiola horrelako erabakirik.

274. 2014ko iraileko dokumentuak Eusko Jaurlaritzaren politikaren norabidea adierazten duten oinarri ideologikoak eta gidalerroak finkatzen ditu ELAren sindikalismoa desakti-

batzeko eta proiektu neoliberalari aurre egiten dioten oztopoak paretik kentzeko. Dokumentuari ideologia dario, ontzat ematen baitu, adibidez, enpresaren interesak eta langileen ongizatea eskutik doazela. Soldatapeko munduak jasaten duen desoreka eta menderakuntza aipatu ere ez ditu egiten, eta alde “publikoari” sindikatuen jarduteko ahalmena “mugatzeko” eginkizuna ematen dio. Eta oroitzen du, bestalde, erakunde sindikalek diru-laguntzak jasotzen badituzte, “erantzukizun ukaezina” dutela gizarte mota jakin bat eraikitzeke zereginen; pentsatzekoa da beraien politika publikoek definitzen duten gizarte ereduaz ari dela.

275. 2016ko uztailleko akordioaren bidez Gasteizko gobernuak konpromisoa du gutxiengoan lortutako akordioak argitara emateko. Beraz, akordio horrek xede bakarra du: Zapateroren eta Rajoyren negoziazio kolektiboaren erreformak Estatu osoan ez ezik EAEn ere aplikatzeko oztopoak desagerraraztea, negoziazio kolektiboari buruzko atalean adierazi dugun moduan. Patronalak sindikaturik “merkeena” aukera ahal izan dezan, Jauriaritzaren erabakia izan da euskal langileek hauteskunde sindikaletan adierazitako ordezkartza indargabetzea. Eta erabaki horrek oinarri-oinarrizko printzipio demokratikoa urratzen du, gehiengoak errespetatzearena, baita askatasun sindikalerako oinarritzko eskubidea ere. Eta “mozal” eremua ezartzen du gure erakundeak ordezkatzeko duen sindikalismo borrokariarentzat.

276. Baina akordio horrek badu, gainera, testuinguru honetan gorde-isilean pasatzen utzi beharko ez genukeen irismen politikoa: Lan-harremanen eta negoziazio kolektiboaren Espainiako ereduaren bereizi gabeko azpisistema izatea erabaki du EAEk, eta gobernuak hitzarmen sozial eta politikoen maila eman dio erabaki horri. Lehendakari abertzale batek gidatutako gobernu bakar bat ez da ausartu, orain arte, horrelakorik egitera. Agintean dagoen alderdiak aldarrikatzen duen konpromiso nazional eta abertzale horri uko egitea, klase-aliantza gisa esplizitu egiten duen konpromiso horretatik desertatzea da erabaki hori.

277. Kongresu-arteke epe honetan, ELAk behin eta berriro salatu du lehendakariak zer nolako zailtasunak dituen joko demokratikoa onartzeko. Horrela adierazi zuen, adibidez, negoziazio kolektiboari buruzko bilera eskatu eta lehendakariak ezezkoa eman zigunean. Pixkanakako estatalizazioa dela-eta langileentzat sortutako egoera larriaren berri eman nahi genion bilera horretan lehendakariari. Hala ere, aurreko legealdian nahiz gaur egungoan, badirudi Legebiltzarreko alderdi guztiak amorratzen daudela lehendakariaren alderdiarekin hitzarmenak egiteko. Eta ez hori bakarrik: gobernu honen erretorika ustez demokratikoaren bozgorailu lana egiten dute hainbat eta hainbat komunikabidek (publikoek, hasteko eta behin), modu eskandalagarrian egin ere, eta, beraz, itxuraz bat egiten dute Jauriaritzaren lerratze neoliberal horrekin, eta Espainiako Estatuan inolako liskarrik gabe, eroso, hartzen dute ostatu. Ez da harrizkeoa Espainiako (eta Euskal Herriko) hedabide-sistema horretako medio gehienek Kataluniako burujabetzaren aldeko politikaren ifrentzu gisa agertzea lehendakariaren politika. Testuinguru honetan, nekez uler daiteke zenbait indarrek, EH Bilduk adibidez, herria eraikitzeke akordioak eskaintzea politika neoliberalak bultzatu eta gehiengo sindikalaren aurkako jazarpena gidatzen duen gobernu bati.

278. Gainerakoan, Gasteizko gobernuak eta batez ere lehendakariak erabateko ezintasuna agertu dute ELAren errespetu instituzionalean oinarritutako harreman normalizatuak izateko. Aitzitik, iduri du gobernu honek erlazio klientelarra onartzeko prest dauden erakundeekin baino ez duela nahi hartu-emana eta trukea.

ARO BERRI BAT NAFARROAN

279. ELAk pozarren hartu zuen UPNren Gobernuen etapa luzearen amaiera, gobernu horiek euskalduntasunaren aurka agertutako jarrera militanteagatik baino gehiago, aukera berriak zabaltzen zirelako gizartearen eta demokraziaren esparruetan eta euskal errealitatea lurralde horretan normalizatzeko bidean.

280. Historikoki erregimena ordezkatu izan duen hegemonia sozial horren aldean beste bat joan da agertzen eta indar hartzen Nafarroan, eta erregimena bera, kontrol politiko, ekonomiko eta mediatiko izugarria izan arren, ez da gai izan horri aurre hartzeko. Bere horretan, bilakaera garrantzitsua izan da hori.

281. Eta ELA akuilu eta euskarri izan da aldaketa horren bultzadan. Urte askotan jardun da ekarpenak egiten beste eragile sozial eta sindikal batzuekin, emakume eta gizon militanteak sindikatura bilduz eta mobilizatuz, eguneroko lan isilean, langileak ahalduntzen, mobilizazio soziala bultzatzen eta langileen baldintzak publikoki salatzen. Horixe izan da Nafarroan gertatu den aldaketa nagusia.

282. Behin eta berriro nabarmendu dugu gizarteak zabalduetako aro berri honek aldaketa politikoa ekarri behar duela eskutik. Politikak ezin dio hutsik egin bestelako egoera bat sortzeko hainbeste borrokatu duen gizartearen gehiengo horri. Eta horretarako, hiru ardatz hauetan jardun behar du: gizarte-politiken arloan, demokratizazioaren eremuan eta normalizazioaren esparruan, bai euskal errealitatea Nafarroan normalizatzeko bai identitate politiko guztiak eta haien memoria normalizatzeko.

283. Demokratizazioaren atalean, premiazkoa da pribilegioekin amaitzea, eta oso gogoan eduki behar da “erregimeneko alderdiek” erakundeetako boterea galdu badute ere, botere-egitura askoz zabalagoak bere horretan dirauela, ez dela desagertu.

284. Hainbat hamarkadatan, politika, enpresa eta erlijio munduko eliteek sare klientelar zabala eraiki dute, eta sare hori desegitea hartu behar dute helburutzat Gobernuak eta sostengatzen duten alderdiek. Zeregin horretan zenbait aurrerapauso antzeman ditu ELAk, hala nola Moderna fundazioa desegitea, Opus Dein bekak eta aseguruak kentzea edota UGT, CCOO eta CENekiko kontzertazio-politikak partzialki berrikustea. Baina beste arlotan Gobernuak erabakimen gutxi agertu duela ere ikusi du ELAk; adibidez, osasun pribatura egiten diren deribazioen politika berrikusterakoan.

EGIAZKO PULTSU POLITIKOA FALTA DA AUTOGOBERNUA, BEREZ, ETENDA DAGOEN HONETAN

285. Kongresu-arteko epean, Espainiako gobernuak birzentralizazio-politikari eutsi dio, Estatuko exekutibo guztiek egin izan duten moduan, eta era guztietako neurriak jarri ditu indarrean. Espero zitekeen moduan, uko egin dio behin berriro Gernikako Estatutuan eta Foruaren Hobekuntzarako Legean eskusibotzat onartu eta oraindik eman ez dituen eskumenak transferitzeari. Indarrean diren eskumenak mugatu ere egin ditu, eta gure eskumen-esparrua urratzen duten lege eta dekretuak kaleratu ditu. Horrez gain, errekurtsioak jarri ditu bata bestearen atzetik euskal administrazioek onartutako legeen eta abiarazitako ekinbideen aurka, eta, hala, auzibidean jarri du erabat EAEko eta Nafarroako jarduera legegilea.

286. Nafarroan, Estatuak oraindik 20 eskumen ditu transferitzeko 1982tik, horien artean eskumen garrantzitsuak, hala nola Gizarte Segurantzaren kudeaketarena. UPN eta PSNren Gobernuak 20 urteotan erakutsi duten interes falta dela eta, agenda politikotik kanpo geratu dira gai horiek, baina kontua harago doa. Foruaren Hobekuntza ‘erregimena’

esaten zaion hori eratzen dutenen etekinari loturik eta estu loturik egon da urtetan, eta, beraz, gero eta zailagoa da Hobekuntza hori herritarren aurrean defendatzea. Hori dela eta, uste dugu Foruaren Hobekuntzak zehaztutako esparru juridikoa -trantsizioko elite politikoei herritarren inolako parte-hartze eta onespenik gabe ezarria- erabat agortuta dagoela. Herritar gero eta gehiagok uste du, gaur egun demokrazian aurrera egiteko, gainditu egin behar dela egungo esparru politikoa, eta gehiengo sozial zabala osatzen dute nafarrek beren estatus politikoa erabakitzeko aukera izan beharko luketela uste dutenek. Hori horrela izanik, gaude, gaur egungo Gobernuaren eratzan duten indarrek bestelako pultsu politiko bat planteatu beharko luketela Estatu zentralizatzailearen aurrean. Aldez aurretik norgehiagoka horri uko eginez gero, nekez etorriko da egiazko aldaketa politikorik.

287. Pultsu politiko horrek ez du soilik Estatuarekiko izan behar. Premiazkoa da, halaber, "erregimeneko" indarrekiko lehia horretan pultsua areagotzea. Nafarroan euskararekiko eta euskal errealtatearekiko jazarpen-politikak eta erasoak indarrean izan dira hainbat hamarkadatan, eta, beraz, orain, bizitza kultural, sozial eta politikoa normalizatzea dagokionez Nafarroako aro politiko berria eta "aldaketa" bultzatzen duten indarrei, eta zeregin horretarako irimotasun eta fede politiko handiagoa behar da. Alde horretatik, gure kongresuak ezin du ontzat eman gatazka dagoen gaietan "normaltasuna" zabaltzen saiatzen den jardun politikoa.

288. EAEn, Espainiako Gobernuaren ordezkariak eta Estatu Abokatu Buruak ehunka errekurtsio jarri zituzten pasa den legealdian. Errekurtsio horietako asko eta asko euskararen aurka duten itsukeriari loturikoak dira, besterik gabe. Eta jarrera oldar horren erakusle, hainbat ekimen indargabetzen dituzte: era askotako gaiei buruz herritarren iritzia jakiteko udal galdeketak (Itsaso, Basauri, Donostia...), legeak, omen-ekitaldiak, manifestazioak... Eta euskal preso senideek jasotzen dituzten laguntza publikoak errekurritzen dituzte.

289. Baina Gasteizko Legebiltzarren jardueraren legegilearen harira gertatutakoari ere erreparatu behar diogu. Errekurtsioa jarri dute, adibidez, Euskadiko Udalen Erakunde berruzko Legearen aurka (hiru Foru Aldundiek eta EAeko udal gehienek babestu dute lege hori), eta auzitan jarri dituzte, besteak beste, euskararen erabilera, alkatearen eskumenak eskuordetzea, hauteskunde-araubidea, herritarren parte-hartze prozesuen izaera loteslea, zorpetze-araubidea edota Udalen ekonomia- eta finantza-planak arautzen dituzten artikululuak. Menpekotasunen Legea ere errekurritu dute, kalamu elkarten arautzeari dagokionean. Konstituzio Auzitegiak, era berean, izapidetzeko onartu du Espainiako Gobernuak EAeko Etxebizitza Legearen aurka jarritako errekurtsioa, eta eten egin du kautelaz, zer eta lege horrek bankuei etxebizitzak aldi baterako desjabetzea eta etxebizitza hutsei kanon bat ezartzea aurreikusten duelako, beste neurri batzuen artean. Legegintzako herri-ekimen baten bidez bultzatutako frackingaren aurkako euskal legea ere errekurritu dute. Lege horrek, besteak beste, haustura hidraulikoaren teknologia erabiltzea debekatzen zuen jardun horrek ondorio negatiboak izango balitu geologia-, ingurumen-, paisaia-, gizarte- eta ekonomia-baldintzetan.

290. Eusko Jaurlaritzak ere aurkeztu ditu errekurtsioak Konstituzio Auzitegian, aurreko gobernuek hartutako erabakia alde batera utzita. Izan ere, Jaurlaritzan egondako aurreko exekutiboek Konstituzio Auzitegiari gehiago ez jotzea erabaki zuten, auzitegi horrek gure autogobernu kolpatzeko agertutako jarrera attergabea zela eta. Alabaina, legealdi honetan Eusko Jaurlaritzak gutxienez Espainiako 16 arau errekurritu ditu Konstituzio Auzitegi horretan. Guk dakigula, Urkulluren gobernua ez die herritarrei azaldu erabaki politiko hori aldatu izanaren zergatia.

291. Beste zenbait lege edo proiekturen garapena ere salatu dugu, Heziberri adibidez, horren xedea, de facto, LOMCE ezartzea baita -gure herrian gehiengo zabalak arbuaituko legea-, eta hala, euskal hezkuntza sistemaren kontrola Estatuaren esku uztea.

292. Nafarroako Gobernuaren kasuan antzemandako pultsu politiko falta hori beste erabatekoa da EAEn. Eusko Jaurlaritzak Estatutua defendatzen du, zer gutxiago. Baina ELAren iritziz Jaurlaritzak ez du zintzo jokatzeko iritzi publikoari esaten dionean badagoela aukera aldebatasunetik (hau da, Estatuarekin adostuta) gure autogobernuaren estatusa berrikusteko. Edozein izanda ere hautatutako formula erretorikoa (estatu libre elkartua, foru nazioa, kontzertu politikoa edo, besterik gabe, estatutu berria), ELAk beharrezkotzat jotzen du behin betiko onartzea lehendakariak predikatzen duen aldebatasunetik ez dagoela, eta ez dela izango, gaur-gaurkoz Estatuak ez baitu nahi eta ez baitu behar berrikusketa hori egiterik. Ikasgai hori beren larruan jasan zuten EAJk eta Eusko Jaurlaritzak Ibarretxe lehendakariaren estatutu politiko berriaren proposamenarekin, eta ikasgai hori bera atera daiteke Katalunian gertatzen ari denari edo gure autogobernuarekin berarekin gertatzen ari denari erreparatuz gero. Han zuzen, aldebatasun falta nabarmen horrek bultzatuta erabaki du Kataluniak mobilizazio soziala aktibatzea, halaberrez aldebakarrekoa izango den prozesua sendotzeko.

293. Hori horrela izanik, lehendakariak aldebatasunaren diskurtsoari eusteko duen temak argi adierazten du ez duela inolako asmorik norgehiagoka demokratikoari heltzeko. Denbora irabazi nahi du, elkarrizketaren aldeko presidentetzat homologatu nahi du bere burua, berea nazionalismo atsegina dela berretsi nahi du eta Estatuako hedabide- eta enpresari-sarearen atxikimendua lortu nahi du. Aldebatasunaren diskurtsoak, beraz, bere hautu neoliberalarekin du lotura, eta ez gure autogobernuaren geroaren eta Espainiako prozesu politikoaren diagnostiko zintzoarekin.

294. ELAk uste du beharrezkoa dela behin betikotzat jotzea autogobernuaren benetako egoerari buruzko diagnostiko hori. Hogeitaz jada gure erakundeak agortutzat eman zuela Estatutua eta Foruaren Hobekuntzako Legea, eta geroztik igaro den denborak berretsi baino ez du egin analisi hori. Gauzak horrela, uste dugu, indar abertzaleek gutxienez, Estatuaren aurrean egiazko pultsu politikoa berreskuratzeko estrategiak proposatu behar dituztela. Horrek ez du esan nahi transferitu gabeko eskumenak eskatzen jarraitu behar ez dugunik. Estatutu-hitzarmenean bete gabe dagoen zatia oroitzea, halaber, funtsezko elementua da beste estatus politiko baten alde egin beharreko pedagogian.

295. Pultsu politikoa falta dela adierazten duen adibide garbia izan zen Hego Euskal Herriko bi gobernuek 2016ko maiatzaren 10ean sinatu eta lau haizetara iragarri zuten "Euskadiren eta Nafarroaren arteko lankidetzaren protokoloa". "Protokoloak -hala esan zuten- aliantza bat sortzen du autogobernua finkatzeko eta bide horretan aurrera egiteko, baita aldebatasuna berme-sistematzat onartzeko ere". Akordio horri buruz, hauxe nabarmendu zuen Urkullu lehendakariak: "Bi erkidegoek autogobernua egokitzearen eta eguneratzearen alde egin dute apustu", bai Eusko Jaurlaritzak bai Nafarroako gobernuek "kezka bera" izan dutelako Espainiako gobernuaren estrategia zentralizatzailearen aurrean.

296. Kontua da sinatutako protokolo horretan ez dela autogobernuaz, egokitzeaz eta eguneratzeaz hitz bakar bat ere jasotzen; eta Estatuaz ere ez da ezer aipatzen, ezta Rajoyren zentralizazio-estrategiarekin zerikusia izan dezakeen beste ezeri buruz ere. Ekitaldi horretaz gauza aipagarri bakarra da herritarrei, "abertzale zintzoei", okerreko ideia helarazten zaiela; Euskadi-Nafarroa aliantzan behingoz aurrerapausoak eman direla alegia, eta ideia horrek ez du inolako oinarri dokumentalik.

297. ELAren iritziz oso larria da autogobernuko gure bi erakundeek ordezkaritza nagusiek herriari ez azaltzea zer gertatzen ari den. Antzematen da, gainera, konplexuz betetako halako pentsamendu politiko bat Euskal Herriaren lurraldetasuna berresteko. Horren erakusle da Barkos presidentearen erantzuna ea Urkullu lehendakariarekin biltzeko asmorik ba ote zuen galdetu ziotenean; berak baietz adierazi zuen, eta EAEko lehendakariarekin ez ezik Aragoiko presidentearekin ere bilduko zela. Beldur gara, sarritan, zuzurregi jok-

atzeak, euskal imaginarioa zabaltzen lagundu beharrean, posizio galera eskandalagarria ez ote duen ekartzen.

ADOSTASUNAREN ALDEKO OLATU IDEOLOGIKOAREN AURREAN AMORE EZ EMATEA

298. Aurreko ataletan adierazitakoa (inboluzio antidemokratikoa, borroka-sindikalis-moaren jazarpena eta gure autogobernuaren higatzea) ezinbesteko abiapuntua da ELArentzat burujabetzaren aldeko estrategia soziala definitzerakoan. Esparru sindikalean eta sozialean zer gertatzen den ikusita, eta estatutu-esparruak eta aldebikotasunaren printzipioak behin betiko porrot egin dutela berretsita, ELAk uste du alde batera utzi behar dela burujabetzaren aldeko prozesua aurrera eramateko klase-arteko akordioaren hipotesia; hau da, euskal burujabetzaren aldeko alderdi guztiek, defendatzen duten eredu soziala edozein izanik ere, bidea elkarrekin egin behar dutela aldarrikatzen duen ideia.

299. ELA jabetzen da baieztapen horrek esan nahi duenaz, baita abertzaletasunaren zati handi batean sor dezakeen ezinegonaz ere. Izan ere, halaxe da, Gasteizko Legebiltzarrean gehiengo zabala erabakitzeke eskubidearen aldekoa da, adibidez, eta aritmetika hori ten-tagarriena da indar horiek burujabetzaren alde ez aktibatzeke. Uste dugu, ordea, komeni dela zehaztea aritmetikak adierazten duena ez dela halabeharrez egiazko posizio politiko baten erakusgarri. Guretzat, gaur-gaurkoz, euskal autogobernuaren alde egiteko (inboluzio demokratiko eta zentralizazio garai hauetan), indar handiagoko pulstu politiko eta Estatuari aurre egiteko borondate nabarmenagoa behar da, arestian esan dugunez, eta agintean den nazionalismoa ez dago prest horri heltzeko eta are gutxiago pulstu hori gidatzeko.

300. Ez gara ari ezkutuko asmoez. Alde horretatik lehendakari honen diskurtsoa ezin gardenagoa da. 2011ko hauteskunde-kanpainan lehendakari kargua hartu zuenetik gaurdaino, behin eta berriro bi ideia nagusi azpimarratu ditu gaur egungo estatutua berrikusteko balizko prozesuari buruz. Alde batetik, uste du prozesu horrek elkarriketan, negoziazioan, akordioan eta berrespenean oinarritu behar duela. Eta bigarrenik, balizko prozesu hori gauzatzeko, lehendakariak uste du (Ardanzak ere horrela uste zuen) Espainiako bi alderdi handietako batek gutxienez (PPk edo PSOEk) ados egon behar duela.

301. Bi printzipio horiek kaleko hizkerara ekarrita, lehendakariaren jarrera ezin argiagoa da: lehenik eta behin, beto-eskubidea ematen zaie indar “konstituzionalistei”, eta gai honetan (Kataluniakoan bezala) eskutik doaz denak; eta, bigarrenik, abiapuntutzat hartzen da herritarrek, herriak, prozesuaren amaieran baino ezin duela parte hartu, alde aurretik eliteek landutako akordioa berresteko soilik. Horregatik ez da harrizkeoa lehendakariak behin eta berriro horrelako adierazpenak egin izana Euskal Herriko eta Espainiako hedabideetan: “Kezkagarria iruditzen zait ardurarik ez duten gizarte-mugimenduek Katalunia baldintzatzea”, edota “ardura politikorik gabeko gizarte-mugimenduek baldintzatu egiten dute gizartearen aurrean kontuak eman behar ditugun alderdion jarduna. Kontuz ibili behar da demokrazia ordezkatzailerik eta demokrazia parte-hartzailea ez nahasteko”.

302. ELAren iritziz oso larriak dira adierazpen horiek. Herria eliteek planteatzen dizkieten gaiak txalotzeko bestetarako ez dagoela aldarrikatzen duen pentsamendu hori, ELAren iritziz, demokraziaren muga-mugakoa da. Izan ere, gobernu honek uste badu gizarte zibilak ezin duela egoitza politikoetan hartutako erabakirik eztabaidatu, hausnartu, horien gainean eragin eta baldintzatu, agerian uzten du zuztar demokratiko oso ahulak dituela. Demokrazia ez da eliteak hautatzeko “metodo” soil bat, eta herritarrak ez gaude elite hori-

en erabakiak berresteko soilik. Hori baino askoz sistema konplexuagoa da demokrazia, eta ezer baino lehen, erakundeek eta arduradunek estimutan eduki beharko lukete herritarrek antolatzeko eta modu kolektiboan jarduteko duten gaitasuna, betiere printzipio etikoetan eta asmo politikoetan oinarrituta baldin badago. ELAren ustez, antolatutako gizartearen indar horri balioa eta ospea eman beharko litzaioke garrantzizko aldaketa politikoei aurre egiterakoan; esaterako, gure nazioaren aitortza helburu duen prozesuari ekiterakoan.

303. Erakundeen eta alderdien sistema politikoa ez da sistema sozialaren gailurra, eta ez da gizarte osoaren ordezkari, Urkulluren pentsamenduak itxuraz adierazi nahi duen moduan. Gizarte zibileko erakundeek beren gain hartzen dituzte arazo sozialak, horien artean baita eragile politikoek sortutakoak ere. Eta erakunde zibil horiek askatasunaren babesletzat jarduteko betekizuna dute, boterearen jarduna zainduko duen eremu bat sendotu behar dute eta boterean dauden erakundeekiko mesfidantza agertu, eta, era berean, informatuta eta aktibo egon behar dute, parlamentuaren eta gobernuaren sistematan eragin ahal izateko. Parte-hartezko demokraziak halako ezinegona sortzen badio, eta erakundeetatik kanpoko eragileek politikan duten eragina salatu nahiko balu, lehenakariak hobe zukeen ekonomia, patronal eta finantza arloko botereek gobernuen eta legebiltzarren jardueran duten eragin izugarria aipatu izan balu. Modu horretara, gutxieneko koherentzia agertuko luke bederen. Beraz, arazoa ez da demokrazia ordezkatzaila edo parte-hartezkoa, bat edo bestea nahiago izatea; arazoa da auzitan dagoela Eusko Jaurlaritzaren jardun politikoaren sustrai demokratikoa.

304. Adierazitako adostasun-erreferentziari ezetz esan dio ELAk, baina ezezko hori ez da hauteskunde-koalizio politikoei edo aldi behingo gobernu-koalizioei (Nafarroan eraturakoa, adibidez) eginiko kritika, ezta gutxiago ere. Aitzitik, uste dugu egitasmo bat egiaz neoliberalismoaren aurkakoa eta burujabetzaren aldekoa izango bada, hori bultzatzen duten indarrek bi eginbehar gutxienez bete behar dituztela. Batetik, pedagogikoak izan behar dute beren definizio taktikoetan -erregimen foralistako indarrak gobernutik botatzea izan daiteke horren adibide-. Eta bestetik, herritarren ongizatearekin loturiko elementu pragmatikoetara zabaldu behar dute pedagogia hori. Hala, esaterako, beharrezkoa iruditzen zaigu zenbait neurri eta lege aurrerakoitzat ez "saltzea" egiaz horrela ez direnean, nahiz eta hori gobernuaren politikaren aurkakoa izan. Izaera kritikoari eta autokritikoari eustea, baita gobernuari babesa ematen zaienean ere, ezinbesteko baldintza da nahi dugun aldaketa politiko eta soziala elikatzeke. Aliatuen artean itxuraz desadostasunik ez dagoela adierazteak, azkenerako, status quo babesten duten indarrak elikatzen ditu, azken hauek lehenago edo beranduago jakiten baitute kontraesanen berri, eta lau haizetara zabaltzen baitituzte.

305. Klase-arteko akordioa, beraz, ez da ELAren abiapuntuko hipotesia. Gaur-gaurkoz ez dago gehiengo bat erakundeetan eta gizartean borroka egiteko prest, gure herriaren estatus politikoa errotik aldatzeko. Errealistak izango bagara, planteamendu estrategiko orok premisa horretatik abiatu behar du, gure irudiko.

306. ELAren iritziz, gaur egun benetan egiten den politikari begiak ixtea, zatitzen gaituzten gaiak -batez ere sozialak- erlatibizatzea eta, hortik abiatuta, unibertso abertzaleari esatea beste estatu politiko bat lortzeko akordio zabalak lor daitezkeela, ez da batere lagungarria, edo beste modu batera esanda, okerreko pedagogia da burujabetzaren aldeko oinarri sozialean. Akordio zabalak lor daitezkeela esanda, gaur-gaurkoz, gizarte-oinarriak desmobilizatu egiten dira, eta erakunde abertzaleetako eliteak "elkarren artean noiz konponduko zain" geratzen dira. "Maltzaga" metafora historiko bat da, abertzaleek independentzia lortu arte harro goratu beharko luketen oinarritzko akordioaren metafora, baina gaur egun "Maltzagaz" hitz egitea, gure ustez, prozesu nazionala aktibatu ahal izateko ditugun baliabide mugatuak desmobilizatzeke bidea da.

AUKERAK ETA ERRONKAK IPARRALDEAN

307. Iparraldea ere Estatuko erakunde guztietatik bultzatutako hegemonia neoliberalaren eraginpean dago. Eta, aldi berean, askoz baliabide gutxiagoren jabe da (tresna instituzionalik ez du, adibidez) hegemonia horri aurre egiteko. Arrazoi horrexegatik, txosten honek garrantzi berezia ematen dio batez ere gizarte-mugimenduetan gertatzen denari.

308. Iparraldea izugarri aldatu da azken lau urteetan. Aurreko urtarriaren Mankomunitatea eratu zen, lan militante izugarriaren eskutik, baina ez gara soilik horri buruz ari, ezta nagusiki ere. Gertatu den aldaketa politiko eta soziala mugimendu sozialak batzen dituen gaien eskutik eta era guztietako ekimen gero eta aurrerakoiagoen eskutik etorri da, eskuin muturrerantz lerratzen ari den Hexagonoaren kontrakarrean. Asko dira Iparraldean gertatzen ari diren aldaketen adibide txikiak: boto abertzaleen hazkundera, Batera dinamika, EHLGren aldeko borroka, presoak hurbiltzeko dinamikak edo Aurore Martin atxilotzeko euroaginduari uko egitea, berriki Luhuson izan den ekimena eta gizarte zibilaren eta hautetsien irmotasuna armagabetez ordenatu baten alde... Lan-metodoetan mutazio sakonak izan dira eta horiei loturik etorri dira aipatutako adibide horiek; izan ere, aldaketa horien bidez orain arte pentsaezinak ziren aliantza berriak, kidetasunak eta bat-egiteak sortu dira.

309. Aurtengo urtarriaren 1ean Euskal Elkargoa jarri da martxan. Aldaketa nabarmena da erakunde propio eta onarturik inoiz izan ez duen lurralde batentzat. Iparraldeak aurrekontu eta eskumen batzuk izango ditu aurrerantzean. Prozesu hori mugari garrantzitsua da gutxienez bi mailatan. Alde batetik, aurrerantzean Ipar Euskal Herriak beste era batera bideratu ahal izango ditu Departamentuarekiko, Akitaniako makroeskualde berriarekiko, Frantziako gobernuarekiko eta, orobat, Hegoaldeko erakundeekiko harremanak. Eta bestetik, mugimendu abertzaleak eta Batera ekimenak ere errealitate berrira egokitu beharko dute, eta beren estrategiak berrikusi beharko dituzte. Garaipen instituzionalaren ondotik eta Laborantza Ganbararen funtzionamendua normalizatu den honetan, euskararen eta unibertitate propioaren aldarrikapen historikoez gain, beste batzuei ere eman beharko zaie bide.

310. Konkista horiek lortzeko lanean gogor jardun duten sektore militanteek beren estrategiak birpentsatu beharko dituzte, eta aurre egin beharko diote testuinguru instituzional berriari, horrek ere aukera eta dinamika berriak sortuko baititu. Hainbat gaitari (ekonomia-garapena, etxebizitza, trantsizio energetikoa, garraioa, lurralde-antolamendua, hizkuntza-politika, etab.) elkargoaren sorrerak erronka bat ekarri du Iparraldeko mugimendu aurrerazale eta abertzalearentzat. Ikuspegi globalagotik, herritarren parte-hartzearen gaia dago jokoan, parte-hartze hori oso nabarmena izan baita onarpen instituzionalik gabe igaro diren aurreko hamarkada guztietan. Maila instituzionalean izan den aurrerapauso horrek parte-hartzea "lasaitzea" ekar dezake, eta, beraz, konpromiso-maila horri eustea erronka garrantzitsua izango da datozen urteetan.

311. Nolanahi dela ere, herritarrek mobilizaziorako eta beren burua antolatzeko erakutsi duten gaitasuna indarra hartzen ari da Iparraldean. Azken berrogei urteei erreparatzen badiegu, bere orainaren eta etorkizunaren jabeago da gaur egun Ipar Euskal Herria. 2013tik hona, eragile garrantzitsuak sortu eta sendotu dira: Lurzaindia, lurren erosketa kolektiborako elkarteak; Eusko tokiko txanponaren garapena; I-Ener elektrizitate berriztagarriaren ekoizpena birkokatzeko herritar elkarteak; Txirrind'ola tailerra; erosketa kolektiboko dinamikak higiezinaren espekulazioari aurre egiteko; kontsumitzaile-kooperatibak... Era berean, aurrez sortutako ekimenak ere sendotu egin dira: 1.500 familia biltzen dituzten AMAP taldeak; Laborantza Ganbera; Seaska; AEK, Euskal Irratiak... Horien guztien atzean indar militante handia dago, aterpe aurrerazale egiazkoa gaur egungo Frantziako Estatuan, kontuan hartuta Iparraldean doi-doi 300.000 pertsona bizi direla.

312. Iparraldeko gizarteak gero eta pertsona iritsi berri gehiagori egiten die harrera, eta uniformizazio-, indibidualismo-, lehiakortasun- eta kontsumo-dinamika modernoek eragina nabarmena da, eta horrek berak ere erronka handia sortzen du aurrez adierazitako emari militante horren garapenerako. Dударik gabe, lan bikoitza egin beharko da. Alde batetik, abertzaletasuna, identitatearen aldeko aldarrikapena eta burujabetza-proiektua eguneroko errealitateak aldatzeko jardunekin lotu beharko da; besteak beste, justizia sozialaren, elkartasunaren eta bizitza-kalitatearen aldeko mugimenduekin. Eta bestetik, sektoreko dinamiken sare bat osatu beharko da, ikuspegi globalarekin, ekonomia birkokatzeraz, elikadura- eta energia-burujabetza lortzeraz, herritarren partaidetza sustatzeraz, etab. bideratua. Norabide horretan, klimaren esparruan diharduen Bizi! gizarte-mugimenduak, gure erakundearen aliatuak, bere ibilbide-orria definitu du datozen lau urteetarako. Xedea da trantsizioan den gizarte bat imajinatzea eta horren alde lan egitea, Euskal Herri burujabea jomugatzat harturik, burujabea, iraunkorra, herritarrek kudeatua eta beste lurraldeekin solidarioa.

313. Urte hauetan guztietan, Manu Robles-Arangiz Fundazioak lan iraunkorra egin du Iparraldeko gizarte-dinamika aurrerazale hauen guztien zerbitzura. Erakundeetan onarpena izateko borroka, alternatiba desberdinak eta gizarte-mugimenduak indartzen lagundu du. Era berean, Alda eta Enbata agerkarien bidez eta bere egoitzaren eta prestakuntza-programen bidez, abertzaletasunaren, gizartearen eta ekologismoaren inguruko eztabaidak eta esperientziak aberasten lagundu du. Lan horrek jarraipena izango du datozen urteetan.

HIRU GAI, ESTRATEGIAREN NORABIDEA ZEHAZTEKO: GIZARTE-MUGIMENDUAREN AUTONOMIA, ERAKUNDEEKIKO DIALEKTIKA ETA ERAIKUNTZA NAZIONALERAKO EREDUA

314. Litekeena da azken urteotan aldarrikapen nazionalak beste fase batzuetan izan duen indarra galdu izana. Uste dugu, ordea, fase eta denbora guztiak ez direla alferrik igarotzen; alderantziz: azken urteotan abertzaletasunak ere ikasgai garrantzitsuak ateratu ditu, eta horiek lagungarri izan daitezke etorkizun hurbilean estrategia zuzen egokitzeko. ELAK uste du bere eginkizun sindikal, sozial eta politikoak, gehiengo sindikalari loturik, ahalmen izugarria duela burujabetzaren aldeko proiektua sendotzeko. Alde sindikala, bistan denez, ez da beti ispilu eta eredu, baina euskal sindikalismoaren eguneroko borrokatik ikasgai garrantzitsuak ateratzen dira, eta burujabetzaren aldeko indar guztientzat baliagarri izan daitezke ikasgai horiek. Bestalde, uste dugu erakundeek esparruan nekez emango dela aurrerapausorik autogobernuaren eta onarpen nazionalaren bidean ez bada gizarte antolatuen eta mobilizatuaren bultzadarekin eta indarrarekin.

315. Hurrengo fase politikoaren norabidea modu egokian zehazteko, ELAK, euskal konfederazio sindikal gisa, uste du premiazkoa dela funtsezko hiru gai behar bezala zehaztea, aurrera begirako beste ezeri ekin aurretik:

- a) Alderdien eta sindikatuen arteko erlazioa, eta, oro har, alderdien politikaren eta gizarte-mugimenduen arteko erlazioa
- b) Alde instituzionalaren eta masa-borroka arteko dialektika
- c) Eta eraikuntza nazionalerako eredua

316. ELAK uste du ezkerreko eta burujabetzaren aldeko erreferentziak indartsuagoak izango direla sindikatuen eta gizarte-mugimenduen autonomia azken ondorioetara arte errespetatzen bada. ELAK etorkizunean esploratu nahi duena da ea lor ote daitekeen berritze politiko bat, lor ote daitekeen egitura sindikal, sozial eta politiko berri bat, indartsuagoa, gizarte eraldatzeraz eta erabateko burujabetza lortzeraz bideratua, beti ere

naturarekiko errespetua eta erakunde sindikal eta sozialen autonomia oinarritzat izango dituen.

317. Autonomia hori oinarritzat jotzen du ELAk, eta ez du mugatzat hartzen, baldintzatzat baizik; sindikatu izateak, langileen erakunde izateak, berezko dituen arduraren politiko guztiak ere bere gain hartzeko baldintzatzat. Ez dugu alderdi-sindikatu anaitasunaren esperientzia erakargarri bakar bat ere ezagutzen; horrekin ez dugu esan nahi uztartze hori posible ez denik edo ez denik existitzen. Eta, nola ez, gure aukera sindikala bezain legitimoa da. Aldiz, alderdi politikoa eta sindikatua uztarri berean lotu eta erreka jo duten proiektu askoren berri, bai, badugu. Oro har, esan dezakegu, alderdiek, boterea eskuratzen dutenean, leundu egiten dutela beren ezkerreko programa, eta alde batera uzten dutela ez eredu soziala soilik, baita erakunde sindikala bera ere, kasu askotan.

318. Baina sindikatu abertzaleen ahalmen horri bide emango bazaio, bere burua politika transformatzailetzat aldarrikatzen duen horrek azken ondorioetara arte onartu behar du mugimendu sindikal eta soziala bestelako eskakizunei men egin gabe eraiki behar dela. Hori da ELAren iritzia. Sindikalismoa eta gainerako gizarte-mugimenduak politikaren mende ez jartzea, erabat burujabe izatea, ameskeria sozial eta politiko izatetik harago, abiapuntu ezinbestekoa da ELArentzat, bere helburuak lortzeko ahalegin horretan aliantza eraginkorrak lortu ahal izateko.

319. Autonomia hori, berriro diogu, ez da apeta hutsa; aitzitik, aldi berean oinarri eta helburu funtsezkoa da. Eta badira gutxienez hiru arrazoi autonomia hori hil ala bizikotzat jotzeko. Batetik, mobilizazio sozialaren bidez klase politikoa eta erakundeak tira egiteko. Bigarrenik, gizartearen interesen arabera, erakundearen eta alderdien sistemaren jardun-aukerak murrizteko. Eta hirugarrenik, burujabetzak sinesgarritasuna eta jendearen atxikimendu zabalagoa eskura dezan lortzeko.

320. Gainerakoan, begien bistakoa da alderdi batekin tandem eratzeko, organo berak partekatuz, azkenerako bigarren kategoriako eragile bihurtzen duela sindikalismoa, politika orokorrean alde batera utzi daitekeen bidelaguna. Azpian hartze hori are nabarmenagoa da familia politikoak botere-maila handia eskuratzen duenean.

321. Erakundearen eta masen arteko dialektikari dagokionez, oro har, begien bistakoa da Europa, estatuak eta autonomien estatua bera, "elkar ondo hartuta" daudela, eskutik ondo helduta doazela egiturazko doikuntza-politikak aplikatzeko. Gerruntzea eduki josita dago, politika aurrerazaleei bidea ixteko edo, gutxienez, ahalik eta gehien eragozteko, baita politika horiek boterera iristen direnean ere.

322. Erakundearen kudeaketaren gaia gatazka garrantzitsuen iturri da ELAk ordezkatzeko duen sindikalismoaren eta erakundeetako arduradunen artean. Ezkerrek berrikuntzak egin behar ditu esparru horretan ere, eta onartu egin behar du indartsuagoa dela gizarte antolatuak mobilizazioen bidez aldaketarako egiazko politikak aplikatzea eskatzen duenean. Iritzi horretakoa da ELA. Areago, ELAren uste sendoa da ezin dela programa aurrerazalerik gauzatu gizartearen bultzada kritikorik gabe eta herritarren proposamenak aintzat hartu gabe. Arrazoi horrexegatik, ezin da erakundearen aurkako kritika soziala isilarazi horrek aurkari politikoa indartzen duela aitzakiatzat jarrita.

323. Ziur gaude kudeaketa politikoari eginiko kritika sindikal eta sozialak, modu dialektikoan eginez gero eta beste modu batera bideratuz gero, ez dituela erreferentzia alternatiboak eta progresistak ahultzen; aitzitik, sendotu egiten ditu. Era berean, euskal gehiengo sindikalak, lan autonomia eginez, ekarpen garrantzitsua egin diezaike ezkerreko proiektu alternatibo eta aurrerazale bati, beti ere autonomia horretatik.

324. Azkenik, premiazkoa da eraikuntza nazionalerako eredu bat zehaztea, burujabetzaren aldeko sektore guztien atxikimendua bilduko duena. Eta erabakitzeko eskubidearen aldarrikapen demokratikoaz harago, ezinbestekoa da sektore horiek

antolatzea. Eskoziako prozesutik ikasgai hau behintzat atera dugu: erakunde sindikalek eta langile-klaseak oro har, alde batera utzi dute laborismo unionista, ideologia horren joera neoliberalagatik, eta gizarte-eredua aldarrikapen nazionalaren ardatz eta lehentasun bihurtu duen proposamen soberanistarekin egin dute bat azkenean. Burujabetzaren aldeko proposamen hori eredu britainiarraren beste muturrean dago, azken hau desorekan eta gutxiengo aberastu baten pribilegioetan oinarritzen baita.

325. ELAren iritziz, aldarrikapen soziala eta gizarte-eredua burujabetzaren aldeko prozesuan jasotzea, ez da indarrak zatitzeko bidea; aitzitik, burujabetzak aurrera egiteko aukerarik onena da. Alde horretatik, sindikalismo abertzalea lurralde osoan sendo sustraituta dago, modu homogeenan gainera; hautestontzietan legitimitate izugarria du; izaera borrokalaria eta aldarrikatzailea du; gaizki esaten zaion elkarrizketa sozialean parte hartzeari uko egin dio; borroka aurrerazale ugariarekin lotura estua du; gizarteko hainbat eragilerekin aliantza du, aldarrikapen nazionala jasotzen du bere proiektuan... Eta uste dugu indargune horiek guztiak ez direla gutxiestekoak. Zoritxarrez, ordea, alderdiak horretan ari direla uste dugu.

BESTELAKO ZERUMUGA BATZUK BURUJABETZAREN ALDEKO PROZESUAN

326. Krisi klimatikoaren eta sistemikoaren testuinguruan, Europaren bilakaera antisozial eta antidemokratiko bete-betean eta Espainia bezalako estatu uniformizatzaile batean - izugarritzako krisi instituzionala jasaten ari den honetan, gainera-, tokikoa, txikia, Euskal Herriaren eskalako lurralde bat, gure kasuan, aukera paregabea eta erreal da demokrazia, justizia klimatiko, sozial eta kultural handiagoko prozesuak sendotzeko.

327. Aukera hori baliatuko bada, gizarte aktiboago, militanteago eta antolatuago baten tresnak aktibatu eta indartu behar dira, ez dago beste modurik. Oso garrantzitsuak dira gizartearen parte-hartzea eta ahalduntzea bultzatzen duten dinamikak, hala nola herri kontsultak eta legegintzako herri-ekimenak. Erakundeek bideratu nahi ez dituzten hainbat gaitan gizartearen iritzia eta agindua zein den jakiteko tresna garrantzitsuak dira dinamika horiek.

328. Orobat, garrantzitsuak dira salaketaz gain erakundeentzat proposamenak eta eskakizunak jasotzen dituzten dinamikak eta ekimenak ere; Gutun Sozialaren bidez gauzatu direnak, adibidez. Bestalde, Alternatiba mugimenduak, era askotako sindikatu, mugimendu eta erakundeen bultzadaz, aldaketako hainbat ekimen proposatu ditu, alternatiba egingarriak orainean, burujabetza-prozesurako beste zerumuga batzuk zabaltzen dituzten alternatibak.

329. Lan-harremanen euskal esparrua oraindik ere oinarritzako eta utziezinezko aldarrikapena da ELArentzat. Gernikako Estatutua eta ondoren Hobekuntzako Legea onartu zenetik adierazi izan dugunez, esparru autonomikoak erabateko muga du sortze beretik: ez du eskumen legegilerik (lan- eta gizarte-legedia) eta funtsezko beste hainbat tresna ere falta ditu, hala nola gizarte-segurantza. Egiturazko muga horri gehitu behar zaizkio, azken hamarkada hauetan, Espainiako sindikalismoaren joera zentralista eta gobernuen eta patronalaren muturreko hautu neoliberalak. Gaur egun, beraz, baldintzak okerragoak dira esparru autonomiko hori hezurramitzeko.

330. Aldiz, bada aldeko datu nabarmen bat: sindikalismo abertzaleak langile-klasearen artean duen atxikimendu gero eta handiagoa, eta, proportzio berean, Estatuko siglekiko gertatu den urrutiratzea. Datu horrek berretsi egiten du gure apustu estrategikoa, eta, aldi berean, oroitarazten digu esparru hori lortuko badugu, indar-erlazioa hobetu beharko

dugula ezinbestean, nabarmen hobetu ere, eta hobetzeko, nahitaezkoa dela gure borroka sindikala indartzea (negoziazio kolektiboaren bidez), baita gure borroka sozial eta politikoa ere (politika publiko alternatibo batzuen alde). Dimentsio soziala burujabetza-prozesuaren puntu nagusietako bat da.

331. Burujabetza hezuramamitzeko, hainbat motibazio izan ditzaketen eragileak animatu eta bildu behar ditugu aldarrikapen horretara. Kasu batzuetan, aldarrikapen demokratikoak eramango ditu batzuk burujabetza handiagoa nahi izatera. Beste batzuetan, gure kulturaren biziraupenak, kultura hori sustatzeko nahiak. Beste zenbaiten kasuan, justizia sozialak: feminismoa, ekonomia sozial eta solidarioko enpresak, elikadura-burujabetzaren alde edo finantza alternatiboen alde lanean dihardutenak... Gure sindikatuak, zalantzarik gabe justizia sozialaren aldeko bloke horretako eragilea den aldetik, konpromisoa du, halaber, aldarrikapen demokratiko eta euskaltzaleekin. Demokrazia defendatzeak esan nahi du maila guztietan sortzen dugun eta sortu nahi dugun horren guztiaren jabe izateko ametsa dugula (nekazaritzatik industriara, kulturatik erakundeetara).

332. Eskubide demokratikoen harira, eta bereziki erabakitzeko eskubideari dagokionez, ELAk oso positibotzat jo ditu hainbat gizarte-mobilizazio, hala nola Gure Esku Dago mugimendua eta gizartea ahalduntzeko gauzatu diren beste hainbat ekimen; izan ere, balio politiko eta demokratiko handiko tresnak sortu dira horietatik. Herri-kontsulten inguruan sortu den dinamika, adibidez, herritarrak ahalduntzeko ariketa da. Ekimen horiek erakundeen sistema interpelatzeko izan dezaketen ahalmena ez da oraindik abiarazi eta funtsezkoa izan daiteke aurrez aurreko demokratikorako erabiliz gero.

333. ELAren iritziz, erabakitzeko, gure herriaren burujabetzarako eta beste herrien subiranotasunerako eskubidea onartzea aukera paregabea da nazio gisa garatzeko eta justizia soziala sustatzeko. Burujabetzaren aldeko prozesua, halabeharrez soziala, klaseen arteko bereizketaren, Estatuarekiko alde bikotasunaren, oligarkien edo erakundeen logikaren beraren eraginez ezarritako mugarik gabe, ahalmen handikoa da. Klaseen inguruko aldarrikapenak, aldarrikapen feministak, ekologistak, demokratikoak edo helburu kulturak funtsezko korrante bihur daitezke beste modu batera nekez bilduko liratekeen indarrak metatzeko.

HOMOGENEIZAZIO KULTURALARI AURRE EGITEA: LAN-MUNDUA EUSKALDUNTZEAREN ALDE

334. Homogeneizazio kulturala berezkoa du sistema kapitalistak. Eta Espainia eta Frantzia bezalako estatu indartsu, zentralizatzaile eta uniformizatzaileen barrutian, gure hizkuntzaren biziraupena eta erabilera normalizatua ez daude bermatuta, ezta gutxiago ere. Hizkuntza-komunitate txikia da gurea, eta kultura eta komunikazio arloko enpresak, oro har, ez dira eta ez dira izango errentagarriak. Aldi berean, gure herrian ez dago oinarritzko adostasunik hizkuntza-politikan eta funtsezko beste gai batzuetan. Gizarteko sektore zabal bat Espainiarantz lerratzen da: gure artean, talde politiko eta mediatiko batzuk nabarmen etnozidak dira, gure hizkuntzaren presentzia eta adierazpen publiko txikienaren aurkako militanteak, eta gainera, erakundeen eta gizartearen aldetik erabat homologatuta daude.

335. Gaur egun, Euskal Herrian, ezin da erabat euskaraz bizi; horixe da egoera. Gure hizkuntza egoera minorizatuan dago, eta esparru eta lurralde askotan, oso zaila da kultura-eta hizkuntza-asimilazioari eustea eta aurre egitea. Hori dela eta, euskara izanik gure hizkuntza, eskubide sozialen defentsak eta hizkuntza-eskubideen defentsak eskutik joan behar dutela uste du ELAk.

336. Hizkuntza-eskubideak giza eskubideak dira, baina ez euskal herritarrek ez langileek ez dute bermatuta euskaraz bizitzeko eta lan egiteko eskubidea. Horregatik, berdintasunaren eta justizia sozialaren aldeko borroka horren parte da gure kultura- eta hizkuntza-eskubideen aldarrikapena ere; klase-borrokaren parte, azken batean.

337. Bistan denez, esparru honetan berdintasuna aldarrikatzea printzipio demokratikoa da, baina horretarako beharrezkoa da zeregin eta erantzukizun politikoak onartzea; izan ere, ez da egiazko berdintasunik izango elebitasunik ez bada. Begien bistakoa da euskara sustatzeko eta erabiltzeko zereginean erakundeek duten lehen mailako erantzukizuna. Baina guk geuk ere erantzukizun handia dugu. Ez da nahikoa geure burua eskubideen jabe formaltzat aldarrikatzea; beharrezkoa da, halaber, gure hizkuntza modu normalizatuan erabili ahal izateko baldintza objektiboak sortzea, ahalik eta adostasun handienarekin. Hori bai, guztion hizkuntzen errespetuan oinarritutako adostasuna, betorako eskubiderik gabe.

338. Horrenbestez, sindikatu gisa, erronka handia dugu gure eguneroko bizimoduan. Tresna garrantzitsua gara, eta ahalmen handia dugu langileen hizkuntza-eskubideak babesteko eginkizunean. Gure erakundeetan, eta eragina dugun esparruetan, gure ardura ere bada euskararen erabilera normalizatzea.

339. Euskararen egoera bereziki larria da Nafarroan. ELAk oso positibotzat jo ditu Nafarroan egindako urratsak; besteak beste, D eredia lurralde osora hedatu izana, Euskal Herria Irratiari lizentzia ematea, euskara haur eskola gehiagotara zabaltzea, diru-laguntzak berreskuratzea, Administrazioarako euskara-plana... Baina gogoan izan behar da oraindik onartzeko dagoela euskararen lege berria, eta, orobat, ez dela bertan behera utzi ikurren legea.

340. ELA jakitun da erregimeneko indarrak itsututa daudela bizitza publikoan euskara normalizatzeke eman nahi diren aurrerapausoekin. Gai honetan aliantza zabala osatzen dute alderdiek (UPN-PSN, AFAPNA...), sindikatuak (UGT eta CCOO), baita Gobernua babesten duen alderdi bat ere (I-E), eta horri aurre egiteko beharrezkoa da printzipio demokratikoak oinarritzat hartzea (zerrenda bakarra, eskaintza eskarira egokitzea haur eskoletan egin den moduan...), eta auzi hau desoreka eta pribilegio kontua dela herritar guztiei azaltzea. Gainerakoan, oraindik ere ez da gaintitu Euskararen Foru Legea eta Europako legedia ere ez da onartu, eta, beraz, beharrezkoa da ibilbide-orri bat taxutzea horiek lortzeko.

341. Maila orokorrean, ELAk beharrezkotzat jotzen du euskararen normalizazioaren alde dauden guztien arteko estrategia bateratua. Parte-hartzekeko estrategia, hizkuntza-eskubideen sustapenean, pixkanakako normalizazioan eta bermean oinarritua.

ARMAGABETZEA, PRESOK ETA MEMORIA

342. ETAk borroka armatua amaitutzat eman eta bost urte pasatxo bete diren honetan, Estatuaren estrategia are arduragabeagoa eta gizatasun gutxiagokoa da gure begietara. Eskandalu demokratikoa da oraindik ere presoak gure herrira gerturatzeko edo gaixo dauden presoak askatzeko eskatzen jarraitu behar izatea. Baita hainbeste urtez presoak isolamendu-erregimena aplikatzen jarraitzea ere. Eskandalua da, ETAk armagabetzeko konpromisoa hartu arren, Estatuak, segurtasun arloan duten erantzukizunari muzin eginda, armagabetze hori kudeatzeari uko egitea, eta areago, horretan lagundu nahi duten militanteak atxilotzea, zer eta armagabetze hori galarazteko. Eskandalua da festa eta mozorkeria giroan sortutako ondoriorik gabeko borrokak direla eta -Altsasuko kasuaz ari gara- jendea terrorismoagatik atxilotzea eta espetxe-zigor handiak jasotzeko arriskuan

egotea. Hori guztia dela eta, ELAk, berriro ere, sakabanaketa-politikaren erabat aurka dagoela adierazi nahi du, eta preso guztiak hurbiltzea exijitzen du.

343. Estatuak da gai hauetan guztietan gertatzen ari den atzerakada demokratikoaren arduradun nagusia, baina ELAk uste du Gasteizko eta Iruñeko gobernuek ere erabakimen eta kemen handiagoz defenda ditzaketela euskal herritarren eskubideak, besteak beste, sakabanaketaren gaian eta horrek presoen senideei eragiten dien kalteari dagokionean, edota dozenaka eta dozenaka gazte militanteri eragiten dieten sumarioetan. Gaitzesgarria iruditzen zaigu gai hauek ez inolaz ere eragitea eta baldintzatzea Gasteizko eta Iruñeko gobernuek Estatuako gobernuekiko duten posizioan eta negoziazioetan, ez eta aliantza-politiketan ere.

344. Nabarmena da Estatuak ustezko "iparraldeko gerra"-ren erreferentziari eutsi nahi diola, burujabetzaren aldeko indarrak higitzen jarraitzeko. Hori dela eta, normalizazio-prozesua bideratzeko aukera bakarra aldebakarreko bidearen alde egitea da. Aldebakarreko bide horrek, bistan da, muga mingarriak ditu -adibidez, presoek kasua, haien "giltza" azken-azkenean Estatuaren esku baitago-, baita muga operatiboak ere -armagabetzearen kasua, adibidez-. Baina uste dugu aldebakarreko bide horretatik alde bikotasunetik iritsiko ez diren aukerak sortzen direla.

345. Armagabetzeari buruz, ELAk (beste sindikatu eta alderdi politiko batzuekin batera) oso positibotzat jo du ehunka hautetsik eta kargudunek erakutsitako konpromisoa, eta Iparraldeko hainbat militantek, tartean ELAko kide batek, Luhuson hartutako ekimenaren ondotik sortutako gizarte-mobilizazioa. Iparraldeko joera politiko askotako hautetsi ugari bezala, ELAk ere eskaera zuzena egin die Espainiako eta Frantziako gobernuei: "Onar dezatela beren erantzukizuna eta lagundu dezatela armagabetze ordenatu, kontrolatu, seguru eta gardena gauzatzen, antzeko kasuetan aplikatzen diren nazioarteko estandarrekin bat etorritik. Uste dugu erakundeek, egiaztatze-instantzien eta gizarte zibila ordezkatzeko duten erakundeek arteko elkarlana eta koordinazioa oso lagungarri izan daitekeela armagabetze-prozesu gau ondo gauzatzeko".

346. ELAk oso positibotzat jotzen ditu biktimak guztien onarpenaren alde eta memoriaren arloan eman diren urratsak, eta atzetik beste batzuk etorriko direla espero du. Memoriaren aldeko mugimenduak eta Gasteizko eta Iruñeko gobernuek izan dira urrats horien eragile nagusiak. Zehazki, Nafarroako gobernuordezkariek deshobiratzeetan egotea, Gobernu Jauregian hildako eta errepresaliatutako funtzionarioen oroimenezko ekitaldi instituzionala, Barkos presidentea Mikel Zabalza eta Angel Berrueta oroitzeko ekitaldietara bertaratu izana... hainbat urtetan Nafarroan izan den itxitasun horren kontrapuntu egokia bihurtzen ari dira.

347. Gure herriaren historian egiaren argia egitea eta sufrimenduaren mapa amaigabe hori marrazten joatea, ezinbesteko abiapuntua da gizarte bidezkoago bat eraikitzeko, ezinbestekoa aspaldi urrun zirenak adiskidetzeko eta etorkizunean berriro halakorik gerta ez dadin kontzientzia zabaltzeko. Gure Fundazioak ere hainbat lan egin ditu memoriaren gai honetan; zehazki, frankismoaren krimenen aurka Argentinan martxan den prozesuan.

348. Justiziazkoa da memoria berreskuratzea eta erreparazioa. Beharrezkoa da historia hurrengo belaunaldiei transmititzea, eta ezinbestekoa senideek dolurako eta egia jakiteko, justiziarako eta erreparaziorako eskubidea izatea, eskubide funtsezkoa. Baina, horrez gain, memoria behar-beharrezko baldintza da jomugatzat hartu dugun aldaketa politikorako ere.

5

NAHI DUGUN ALDAKETA EKAR DEZAKEEN ALIANZA-POLITIKA

349. Lan-munduan, gizartean eta gure autogobernuan egin nahi ditugun aldaketak luze-zabal jorratu ditugu txosten honetan.

- a) Elkarrizketa sozialaren gaur egungo eredia aldatu nahi dugu
- b) Negoziazio kolektiboak aplikatzeko bermea izan behar du, eta gai izan behar du aberastasunaren banaketa bidegabea, bazterketak eta prekaritatea zuzentzeko
- c) Gizarte-eredu alternatibo baten alde egiten dugu apustu
- d) Eta konpromisoa hartzen dugu gure herriaren burujabetzaren alde eta herri burujabetzen alde

350. Alabaina, aldaketa horien neurria kontuan hartuta, beharrezkoak dira aliantzak eta kidetasunak, eta horiek bideratzea ere egiteko garrantzitsua izango da datozen urteetan. ELA prest dago lan eta gizarte arloko helburuak eta helburu nazionalak lortzeko beharrezkoak diren aliantzak eta ekintza bateratuko bideak eta formak esploratzeko.

351. Aliantzez ari garela, ELAk lehentasunezkoztat jotzen du LABekiko harremana. Bi konfederazioek oinarri bertsuak ditugu: proiektu nazionala eta klasekoa eta kontzertazio sozialaren ereduarekiko errefusa; borroka-sindikalismoaren alde egiten dugu apustu, eta gure erakundeek ez dute finantziario publikoaren inolako "mendekotasun" eta loturarik. Lurrean osoan ezarpen zabala eta oso homogenea dugu, eta afiliazio-oinarri eta ordezkari zabala. Hori guztia aintzat hartuta, sindikalismo abertzalearen aliantzak ahalmen izugarria du, indar metaketa handia bildu baitezake burujabetzaren eta justizia sozialaren bidean asmo handiagoko helburuak lortzeko.

352. Lanean eta eztabaidan jarraitu behar dugu, azken aldian egin izan dugun moduan, aliantza hori arlo guztietan gauzatu ahal izateko: negoziazio kolektiboan esku hartzeko ereduak, burujabetza-prozesuan egin dezakegun ekarpenean, alderdi eta erakundeen sistemaren eta mugimendu sozial eta sindikalen arteko erlazioan hartu beharreko dialektikan, besteak beste. Antolamendu, politika eta eredu sindikalari dagokionez kultura desberdineko erakundeak izanik, ez dago beste biderik bion artean oinarri objektiboak eta beharrezko konfiantza eraikitzeko, eta horietatik abiatuta elkarrekin lanean jarduteko.

NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAN, ALIANZAK PRAXI KONTUA DIRA

353. Aliantzak behar ditugu, lehenik eta behin, negoziazio kolektiboan gure indarren korrelazioa hobetzeko. Eta aliantzak eratzeko, diagnostiko, estrategia eta helburu berak partekatu behar dira. Alabaina, XII. Kongresuan genioenez, "ahaztu gabe zer baldintza objektibo behar diren aliantzak eraginkorrak izan daitezen". Alde horietatik, ELAk honako irizpide hauek planteatu ditu aliantzak eratzeko oinarritzat:

- a) Indarrean den negoziazio kolektiboaren erreformari buruzko analisi juridiko eta politiko bera izatea.
- b) Aldarrikapenezko edukiei lehentasuna ematea, bereziki prekaritatearekin loturikoiei.

- c) Gutxiengoan lortutako akordioei uko egitea.
- d) Borroka-eremu errealak sustatzea, akordioen sinatzaileentzako lotesleak. Elkarturik egon behar dugu grebetan eta borroketan.
- e) Rajoyren erreformak aplikatzea eragotziko duten klausulak ezartzea.
- f) Estatalizazioari irmotasun osoz aurka egitea.

ALDERDI POLITIKOEKIKO EREMU SINDIKAL ETA SOZIAL AUTONOMO BATEN ALDE

354. Kapitulu sozioekonomikoan politika publikoak zer norabidetan aldatzea nahi dugun adierazi dugu, baina aldaketa hori gauzatzeko, gaur egun duguna baino botere sozial askoz indartsuagoa behar dugu. Eta ELAk azken urteetan landutako bideari jarraitu behar diogu, eremu sindikal eta sozial autonomo bat indartzeko, botere ekonomikoarekiko eta alderdi politikoezikiko eremu burujabea.

355. ELAk politikak aldatzeko mobilizazioaren bideari jarraituko diola berresten du. Urteotan guztiotan hainbat ekimen abiarazi ditu gure sindikatuak, eta aurrerantzean ere halaxe egingo du. Jabetzen gara zer ardura den euskal sindikatu nagusia izatea, eta onartzen dugu erronka hori. Hain zuzen, horrexegatik da estrategikoa aurrez aipatutako autonomia-eremu hori sortzea eta sendotzea. Eremu horrek zabala eta anitza izan behar du, eta eratzen dutenek gizartea errotik aldatzearen alde lan egin behar dute, aldaketa horretan irmo sinetsita, balio sindikal, feminista eta ekologistak aintzat hartuta, baita Euskal Herriko borroka sozialen beste eremu batzuetako balioak ere. Eta eremu horrek herri-eredu alternatibo bat sortzeko bidea eman behar du, eta gizarte-mobilizazioa bultzatu behar du eredu horren alde.

356. Gune Plataformak deituriko 2013ko maiatzaren 30eko Greba Orokorren deialdi-prozesuan, Euskal Herriko Eskubide Sozialen Gutunaren prozesua martxan jartzea erabaki zen. Hainbat udalerrri eta auzotan gauzatu zen prozesu hori, eta urtebete geroago burutu zen Gutunaren onarpenarekin. Hain zuzen, jomugatzat hartu dugun eredu bateratu hori jasotzen da Gutunean. 2015eko urtarrilean Gizarte Programa onartu zen, eta aldarrikapen jakin batzuk jaso ziren programa horretan, Hego Euskal Herriko erakundeei eska dakizkiekeen zenbait aldarrikapen. Eta politika horiek exijitzeko, hainbat mobilizazio egin ziren 2015eko martxoan. Horien bidez, gai izan gara erreformen aurkako mobilizazio-dinamika bat proposamenezko mobilizazio bihurtzeko, politika alternatiboen alde. Hain zuzen, horretan datza ekimen horien garrantzia.

357. Ildo berekoa izan zen 2015eko urrian Bilbon gauzatu zen Alternatiben Herria mobilizazioa, Gutunaren ekimenez deitua. Iparraldean, Parisko COP-21 gailurrari begira Bizi! mugimenduak martxan jarritako Alternatiba nazioarteko dinamikaren harian egin zen Bilboko ekimena. Alternatiben Herria oso arrakastatsua izan zen maila guztietan, antolaketa nahiz partaidetza aldetik, eta agerian geratu zen izan badirela sistemarekiko alternatiba errealak.

358. Azken urteotako ibilbideak, zailtasunak zailtasun, eremu sindikal eta sozial horren beharra berresten du. ELAren iritziz eremu horrek beharrezkoa du neoliberalismoari aurre egingo dion oposizio politikoa. Kezkagarria iruditzen zaigu aurrerazaleztat jotzen den esparru horretako hainbat indar politikok nola erlatibizatzen duten gizarte-ereduaren gaia. Nafarroako akordio programatikoa, Arabako aurrekontuetan emandako babesak edo Eusko Jaurlaritzan EAJren eta PSEren politika neoliberalarekin akordioetara iristeko etengabeko deialdiak kontraesankorrak dira aldaketaren bidean aurrera egiteko beharrezkoa den aipatutako pedagogia politikoeekin.

359. Gizartea eraldatzeko borroka horretan, orobat, beharrezkoa da nazioartean ere egiazko botere bat eraikitze lan egitea. Alde horretatik, ELAren apustua da Europan eta munduan gaur egungo eredu ekonomiko eta soziala errotik aldatzeko lanean diharduten aliantza eta eremu sindikal eta sozialak sendotzea. Kanpaina jakinen inguruan sortutako aliantzak eta mobilizazioak, hala nola TTIP, CETA, TISA eta beste Merkataritza Itun batzuen aurka egindakoak, edota multinazionalen kontrolaren inguruan sortutako dinamikak, besteak beste, lehentasunezko lan-esparru izango dira aurrerantzean ere ELArentzat, mugimendu horien inguruan interes eta borroka sindikalak, ekologistak, feministak, etab. biltzen baitira.

ALIANTZA SINDIKAL ABERTZALEAREN EKARPENA BURUJABETZA-PROZESUARI

360. Praxiak berak ematen duen legitimotasunetik, uste dugu sindikalismo abertzaleak gaitasuna duela aurrez aipatutako alde bikotasun-estrategiak eta joera neoliberaletakoak deslegitimatzeke. Gaur-gaurkoz, EAeko nahiz Nafarroako autogobernuaren bilakaerari eta egoerari buruzko diagnostiko zehatza dugu, eta diagnostiko are zehatzagoa eta kezkarriagoa lan-harremanen euskal esparruaren egoerari buruz.

361. Premiazkoa da errealitate hori eragile politikoen, gobernuen eta gizarte-mugimenduen posizio politiko eta bilakaerarekin kontrastatzea, besteak beste, behin betiko egiaztatzeke eta frogatzeko EAJren apustu neoliberalaren eta neostatutistaren koherentzia, eta apustu hori praktikan nola bat datorren PP, PSOE eta Confedebaskekin. Premiazkoa da behin betiko agerian uztea sistemak nola jarduten duen patronalaren alde eta Estatuan aterpe bilatzearen alde.

362. Uste sendoa dugu kontraesanak azpimarratzeko, beste hipotesi politiko batzuk elikatzeke eta borroka sozial eta sindikalak borroka nazionalarekin uztartzearen egokitasuna agerian uzteko ekimen zehatzak planteatzeko gai garela.

363. Era berean, aukera handia dugu burujabetza-prozesuaren pedagogia egiteko. Alde batetik, konparatutako prozesuetatik asko ikasi dezakegu. Era berean, erraz samar froga dezakegu zenbat eta autogobernu handiagoa izan orduan eta ahalduntze handiagoa eskuratuko dutela euskal herritarrek, eta, horri esker, ongizate handiagoa lortu ahal izango dutela.

364. Lanean eta borrokan jarraitu behar dugu Hego Euskal Herrian sindikalismo nagusiaren legitimitatea eta ordezkari onartua izan dadin, gaur egungo patronal-sindikatu-gobernu hirutasun santuak, kontzertazioaren alde egonik, bazterrera utzi nahi baitu gehiengo hori. Behar beste ekimen bultzatu behar ditugu euskal langileek demokratikoki adierazitako gehiengoaren borondateak merezi duen errespetua eta onarpena izan dezan erakundeen aldetik. Gehiengo hori onartzen eta errespetatzen ez den heinean, ez da izango lan-harremanen euskal esparrurik. ELAren irudiko, sindikalismo abertzaleak berebiziko ahalmena du burujabetzaren aldeko subjektua aberasteko eta aktibatzeke, beti ere estrategia partekatu bat zehazten asmatzen badu.

365. ELA jabetzen da elkarlanerako eta lankidetzan aritzeko ezinbestekoa dela kultura politikoak aldatzea. Elkarlan horrek indartu egiten ditu eredu alternatiboan esku hartzen duten erakundeak eta eragileak. ELAk berea emango du hori horrela izan dadin.